

Kontrollutvalget i Porsanger kommune

KONTROLLUTVALGSMØTE

Møtestart: 09.12.2024 kl. 10:00
Møtested: Fjernmøte - digitalt via Teams

Fjernmøte - digitalt møte på Teams

Saksliste:

54/24	Godkjenning av innkalling
55/24	Godkjenning av saksliste
56/24	Godkjenning av protokoll fra forrige møte
57/24	Henvendelse til kontrollutvalget fra innbygger - Bruken av midler tildelt for å støtte flyktninger
58/24	Revisjonsplan/revisjonsstrategi for regnskapsåret 2024
59/24	Forenklet etterlevelseskontroll - Regnskapsåret 2024 - Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering
60/24	Rapport etter eierskapskontroll - Fimil AS
61/24	Foreløpig årsplan og møteplan 2025
62/24	Evalueringsav kontrollutvalgets arbeid i 2024

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Porsanger kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	9. desember 2024	J.nr:	KUSEK01702

Sak 54/24

GODKJENNING AV INNKALLING

Saksdokumenter:

Sekretariatets tilråkning:

Kontrollutvalget godkjenner innkallingen.

Saksopplysninger:

På møte i kontrollutvalget 26. juni 2023 vedtok kontrollutvalget i sak 18/23 at godkjenning av innkalling og saksliste, samt godkjenning av protokoll, skal være faste saker på kontrollutvalgets saksliste.

Sekretariatets vurdering:

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalget godkjenner innkallingen til møtet.

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Porsanger kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	9. desember 2024	J.nr:	KUSEK01703

Sak 55/24

GODKJENNING AV SAKSLISTE

Saksdokumenter:

Sekretariatets tilråkning:

Kontrollutvalget godkjenner sakslisten.

Saksopplysninger:

På møte i kontrollutvalget 26. juni 2023 vedtok kontrollutvalget i sak 18/23 at godkjenning av innkalling og saksliste, samt godkjenning av protokoll, skal være faste saker på kontrollutvalgets saksliste.

Sekretariatets vurdering:

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalget godkjenner sakslisten til møtet.

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Porsanger kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	9. desember 2024	J.nr:	KUSEK01704

Sak 56/24

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA FORRIGE MØTE

Saksdokumenter:

- Protokoll fra møte i kontrollutvalget i Porsanger kommune 19. november 2024 (vedlagt)

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget godkjenner protokoll fra møte 19. november 2024.

Saksopplysninger:

På møte i kontrollutvalget 26. juni 2023 vedtok kontrollutvalget i sak 18/23 at godkjenning av innkalling og sakliste, samt godkjenning av protokoll, skal være faste saker på kontrollutvalgets sakliste.

Sekretariatets vurdering:

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalget godkjenner protokoll fra møte 19. november 2024.

Kontrollutvalget i Porsanger kommune

M Ø T E P R O T O K O L L

- Møte nr.** 5-24
Tid: 19.11.2024 kl. 10:00 - 10:35
Sted: Fjernmøte – digitalt via Teams, med mulighet for fysisk deltakelse
Rådhuset - Møterom 2
- Til stede:** Robert Severin Pedersen, leder
Katri-Helen Johansen, nestleder
Vetle Langedahl, medlem
Kjell Olav Dypfest, varamedlem (for Kjetil Hanssen, medlem – som har meldt forfall)
- Meldt** Kjetil Hanssen, medlem
forfall: Brit-Kirsti Sivertsen, medlem
- Ikke møtt:** Arnfinn Sjøenden, varamedlem (for Brit-Kirsti Sivertsen, medlem – som har meldt forfall)
- Andre:** **Kusek IKS:**
Seniorrådgiver Tom Øyvind Heitmann

SAKSLISTE

- 46/24 Godkjenning av innkalling
- 47/24 Godkjenning av saksliste
- 48/24 Godkjenning av protokoll fra forrige møte
- 49/24 Status på bestilt forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
- 50/24 Forslag til Plan for forvaltningsrevisjon 2025-2028
- 51/24 Forslag til Plan for eierskapskontroll 2025-2028
- 52/24 Fastsetting av møtedato for ekstraordinært møte
- 53/24 Referatsaker - KU Porsanger - Møte 5-24

Leder Robert Severin Pedersen åpnet møtet og ønsket velkommen.

SAK 46/24 GODKJENNING AV INNKALLING

Sekretariatets tilråkning:

Kontrollutvalget godkjenner innkallingen.

Behandling:

Sekretariatets tilråkning ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner innkallingen.

SAK 47/24 GODKJENNING AV SAKSLISTE

Sekretariatets tilråkning:

Kontrollutvalget godkjenner sakslisten.

Behandling:

Sekretariatets tilråkning ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner sakslisten.

SAK 48/24 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA FORRIGE MØTE

Sekretariatets tilråkning:

Kontrollutvalget godkjenner protokoll fra møte 10. oktober 2024.

Behandling:

Sekretariatets tilråkning ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner protokoll fra møte 10. oktober 2024.

SAK 49/24 STATUS PÅ BESTILT FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLL

Sekretariatets tilråkning:

Kontrollutvalget tar informasjonen om status på bestilt forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll til orientering.

Behandling:

Sekretariatet orienterte om saken.

Sekretariatets tilråkning ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar informasjonen om status på bestilt forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll til orientering.

SAK 50/24 FORSLAG TIL PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON 2025-2028

Sekretariatets tilråkning:

Kontrollutvalget oversender sak om forslag til plan for forvaltningsrevisjoner i perioden 2025-2028 til kommunestyret med følgende innstilling:

Kommunestyret i Porsanger kommune viser til oversendt sak 50/24 fra kontrollutvalget, med de fremlagte dokumenter «Risiko- og vesentlighetsvurderinger for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for planperioden 2025-2028 – Porsanger kommune» og «Plan for forvaltningsrevisjon for planperioden 2025-2028 for Porsanger kommune».

Kommunestyret godkjenner fremlagte plan for forvaltningsrevisjon 2025-2028 for Porsanger kommune, med følgende forvaltningsrevisjoner i prioritert rekkefølge:

1. Helse, pleie og omsorg (2025)
 2. Sykefravær (2025)
 3. Bemanning, rekruttering og kompetanse (2026)
 4. Sosialtjeneste-kommunale boliger (2027)
- *For å sikre nødvendig fleksibilitet i forhold til behov som kan dukke opp, delegerer kommunestyret myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer i planen i løpet av planperioden. I denne sammenheng legges til grunn at kontrollutvalget før oppstart av det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjekt undersøker om det under tiden kan ha skjedd vesentlige endringer i risiko- og vesentlighetsbildet som aktualiserer omprioriteringer i planen.*
 - *Kommunestyret legger videre til grunn at hver enkelt forvaltningsrevisjon gjennomføres innenfor en gjennomsnittlig timeramme på 150 -250 timer.*

Eventuelle avvik fra dette vil øke eller redusere antall forvaltningsrevisjoner som skal gjennomføres i denne planperioden.

Behandling:

Sekretariatet orienterte om saken.

Kontrollutvalget stilte spørsmål og drøftet saken.

Sekretariatets tilråkning ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget oversender sak om forslag til plan for forvaltningsrevisjoner i perioden 2025-2028 til kommunestyret med følgende innstilling:

Kommunestyret i Porsanger kommune viser til oversendt sak 50/24 fra kontrollutvalget, med de fremlagte dokumenter «Risiko- og vesentlighetsvurderinger for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for planperioden 2025-2028 – Porsanger kommune» og «Plan for forvaltningsrevisjon for planperioden 2025-2028 for Porsanger kommune.

Kommunestyret godkjenner fremlagte plan for forvaltningsrevisjon 2025-2028 for Porsanger kommune, med følgende forvaltningsrevisjoner i prioritert rekkefølge:

1. Helse, pleie og omsorg (2025)
 2. Sykefravær (2025)
 3. Bemanning, rekruttering og kompetanse (2026)
 4. Sosialtjeneste-kommunale boliger (2027)
- *For å sikre nødvendig fleksibilitet i forhold til behov som kan dukke opp, delegerer kommunestyret myndighet til kontrollutvalget til å foreta endringer i planen i løpet av planperioden. I denne sammenheng legges til grunn at kontrollutvalget før oppstart av det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjekt undersøker om det under tiden kan ha skjedd vesentlige endringer i risiko- og vesentlighetsbildet som aktualiserer omprioriteringer i planen.*
 - *Kommunestyret legger videre til grunn at hver enkelt forvaltningsrevisjon gjennomføres innenfor en gjennomsnittlig timeramme på 150 -250 timer. Eventuelle avvik fra dette vil øke eller redusere antall forvaltningsrevisjoner som skal gjennomføres i denne planperioden.*

SAK 51/24 FORSLAG TIL PLAN FOR EIERSKAPSKONTROLL 2025-2028

Sekretariatets tilråkning:

Kontrollutvalget oversender sak om forslag til plan for eierskapskontroll for perioden 2025-2028 til kommunestyret med følgende innstilling:

Kommunestyret i Porsanger kommune viser til oversendt sak 51/24 fra kontrollutvalget, med de fremlagte dokumenter «Risiko- og vesentlighetsvurderinger for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for planperioden 2025-2028 – Porsanger kommune» og «Plan for eierskapskontroll for planperioden 2025-2028 for Porsanger kommune.

Kommunestyret godkjenner fremlagte plan for eierskapskontroll 2025- 2028 for Porsanger kommune, med følgende tema for eierskapskontroll:

- *Porsanger boligstiftelse (2027)*
- *Overordnet eierskap (2028)*

Vedtaket bygger på den forutsetning at hver enkelt forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll gjennomføres innenfor en timeramme på 150-250 timer, jf. kapittel 2.1. Eventuelle avvik fra dette vil øke eller redusere antall forvaltningsrevisjoner/eierskapskontroller som skal gjennomføre i denne planperioden.

Vedtaket bygger videre på den forutsetning at kontrollutvalget planlegger gjennomføring av eierskapskontrollen i løpet av planperioden, basert på tilgjengelige ressurser, tid og andre prioriterte revisjonsområder.

Behandling:

Sekretariatet orienterte om saken.

Kontrollutvalget stilte spørsmål og drøftet saken.

Sekretariatets tilrådning ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget oversender sak om forslag til plan for eierskapskontroll for perioden 2025-2028 til kommunestyret med følgende innstilling:

Kommunestyret i Porsanger kommune viser til oversendt sak 51/24 fra kontrollutvalget, med de fremlagte dokumenter «Risiko- og vesentlighetsvurderinger for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for planperioden 2025-2028 – Porsanger kommune» og «Plan for eierskapskontroll for planperioden 2025-2028 for Porsanger kommune.

Kommunestyret godkjenner fremlagte plan for eierskapskontroll 2025- 2028 for Porsanger kommune, med følgende tema for eierskapskontroll:

- *Porsanger boligstiftelse (2027)*
- *Overordnet eierskap (2028)*

Vedtaket bygger på den forutsetning at hver enkelt forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll gjennomføres innenfor en timeramme på 150-250 timer, jf. kapittel 2.1. Eventuelle avvik fra dette vil

øke eller redusere antall forvaltningsrevisjoner/eierskapskontroller som skal gjennomføre i denne planperioden.

Vedtaket bygger videre på den forutsetning at kontrollutvalget planlegger gjennomføring av eierskapskontrollen i løpet av planperioden, basert på tilgjengelige ressurser, tid og andre prioriterte revisjonsområder.

SAK 52/24 FASTSETTING AV MØTEDATO FOR EKSTRAORDINÆRT MØTE

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget avholder ekstraordinært møte mandag 2. desember 2024. Møtet avholdes som fjernmøte (digitalt møte via Teams).

Behandling:

Sekretariatet orienterte om saken.

- Sekretariatet foreslo to nye alternative datoer for ekstraordinært møte – fredag 6. desember eller mandag 9. desember 2024.

Kontrollutvalget stilte spørsmål og drøftet saken.

Kontrollutvalget fremmet følgende omforente forslag:

- *Kontrollutvalget avholder ekstraordinært møte mandag 9. desember 2024.
Møtet avholdes som fjernmøte (digitalt møte via Teams)*

Kontrollutvalgets forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget avholder ekstraordinært møte mandag 9. desember 2024. Møtet avholdes som fjernmøte (digitalt møte via Teams).

SAK 53/24 REFERATSAKER - KU PORSANGER - MØTE 5-24

Følgende referatsaker foreligger til møtet:

1. **Referatsak 24/24**
Vedtak om tvangsmulkt, med ny og siste svarfrist for undersøkelsen
Egenmeldt sykefravær (RA-0182), 3. kvartal 2024

Sekretariatets tilrådning:
Referatsak 24/24 tas til orientering.

Behandling:

Kontrollutvalget ber sekretariatet finne ut om kommunen har overholdt den nye rapporteringsfristen, som framgår av brevet.

Enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget ber sekretariatet finne ut om kommunen har overholdt den nye rapporteringsfristen, som framgår av brevet.

2. Referatsak 25/24

Anmodning om å gi utvidet begrunnelse etter avslag på innsynskrav

Sekretariatets tilrådning:

Referatsak 25/24 tas til orientering.

Behandling:

Tilrådning enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Referatsak 25/24 tas til orientering.

3. Referatsak 26/24

Purring henvendelse VG skolenedlegging

Sekretariatets tilrådning:

Referatsak 26/24 tas til orientering.

Behandling:

Tilrådning enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Referatsak 26/24 tas til orientering.

Møtet hevet kl. 10.35.

Robert Severin Pedersen/sign.
leder

Katri-Helen Johansen/sign.
nestleder

Vetle Langedahl/sign.
medlem

Kjell Olav Dypfest/sign.
varamedlem

Tom Øyvind Heitmann/sign.
rådgiver/sekretær

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Porsanger kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	9. desember 2024	J.nr:	KUSEK01624

Sak 57/24

HENVENDELSE TIL KONTROLLUTVALGET FRA INNBYGGER - BRUKEN AV MIDLER TILDELT FOR Å STØTTE FLYKTNINGER

Saksdokumenter:

- Henvendelse fra innbygger om bruken av midler tildelt flyktninger i Porsanger kommune, datert 16. oktober 2024 (vedlagt)
- Rutiner for håndtering av henvendelser til kontrollutvalget (vedlagt):
Rutinene finne også her:
<https://kusek.no/porsanger-kommune/#41-492-sentrale-dokumenter-porsanger>

Sekretariatets tilrådning:

Sekretariatet har ikke noen tilrådning i denne saken.

Saksopplysninger:

Sekretariatet mottok fra revisjonen en epost med henvendelse fra innbygger, datert 16. oktober 2024. Innbyggeren hadde først sendt henvendelsen til Riksrevisjonen, som sendte den videre til kommunens revisjon. Henvendelsen gjelder bruken av midler tildelt flyktninger i Porsanger kommune.

Leder i kontrollutvalget har besluttet at denne henvendelsen skal være orienteringssak på møte i kontrollutvalget 9. desember 2024. Dette slik at kontrollutvalget blir gjort kjent med henvendelsen.

Sekretariatet har invitert kommunedirektøren til møtet i kontrollutvalget for å orientere om ordningen, samt mulighet til å svare på påstander i henvendelsen.

Sekretariatet har også invitert kommunens revisjon for å kunne si litt om revisor har anledning å undersøke noe i tilknytning til påstander i denne henvendelsen.

Sekretariatet viser for øvrig til den vedlagte henvendelsen.

Sekretariatets vurdering:

Sekretariatet har per i dag ikke noen tilrådning i denne saken, men kan bidra med forslag til vedtak på grunnlag av det som måtte framkomme i kontrollutvalgets møte.

Sekretariatet viser til kontrollutvalgets vedtatte rutiner for håndtering av henvendelser til kontrollutvalget. Sekretariatet vurderer at henvendelsen tar opp tema og forhold som hører under kontrollutvalgets mandat.

Kontrollutvalgets handlingsalternativer kan være:

- a. Kontrollutvalget vurderer at dette ikke er en sak som kontrollutvalget vil følge opp og tar henvendelsen til orientering. Saken avsluttes.
- b. Kontrollutvalget vedtar å følge opp henvendelsen ved å be om mer informasjon. Utvalget kan for eksempel be kommunedirektøren om å gi informasjon i neste møte. Utvalget kan også be sekretariatet om å hente inn mer informasjon.
- c. Kontrollutvalget vedtar å følge opp henvendelsen med en kontrollhandling. Eksempler på kontrollhandlinger er som følger:
 - Informasjonsinnhenting
 - Orienteringer (skriftlig og/eller muntlig)
 - Høring
 - Undersøkelse (forvaltningsrevisjon, gransking, eierskapskontroll etc.)

Dersom kontrollutvalget mener at henvendelsen dreier seg om et saksfelt som utvalget bør se nærmere på, må kontrollutvalget vurdere følgende:

- Tilsier en risiko- og vesentlighetsvurdering at utvalget skal bruke ressurser på saken, nå eller senere?
- Hvilken kontrollaktivitet er det mest hensiktsmessig å iverksette dersom det skal gjennomføres en kontroll?
- Skal den aktuelle henvendelsen brukes direkte i selve kontrollen eller skal den brukes indirekte til å indikere risikoen på et område?

Kontrollutvalget må i tillegg vurdere om utvalget har ressurser til å følge opp den aktuelle henvendelsen/problemstillingen.

Fra: Tove Kronstad Sundstrøm <tove.kronstad.sundstrom@komrevnord.no>
Sendt: onsdag 16. oktober 2024 12.38
Til: Tom Øyvind Heitmann <tom.oyvind.heitmann@kusek.no>;
roger.martinussen@porsanger.kommune.no
Kopi: Sissel Rasmussen <sissel.rasmussen@komrevnord.no>; Siri Linn Berg
<siri.linn.berg@porsanger.kommune.no>
Emne: Melding fra innbygger i Porsanger kommune

Hei

I går ble jeg ringt opp av Riksrevisjonen som hadde blitt kontaktet vedr. Porsanger kommune. Jeg ba henne gi beskjed til vedkommende at de kunne rette henvendelsen til oss, slik at vi kunne sende denne videre.

I etterkant av samtalen fikk jeg mail nedenfor.

Vi gjør normalt ikke nærmere undersøkelser knyttet til slike saker.

Dette er kanskje noe sekretariatet kan gjøre en vurdering av mht hvorvidt dette er en sak som skal følges opp av kontrollutvalget.

Fint om kommunedirektøren kan kommentere saken.

Med vennlig hilsen

Tove Kronstad Sundstrøm

Oppdragsansvarlig/Statsautorisert revisor
KomRev NORD IKS

E-post: tove.kronstad.sundstrom@komrevnord.no
Tlf: 917 97 657
Adresse: Vestregt. 33
9008 TROMSØ
www.komrevnord.no

Fra: [REDACTED]
Sendt: tirsdag 15. oktober 2024 14:17
Til: Tove Kronstad Sundstrøm <tove.kronstad.sundstrom@komrevnord.no>
Emne: Tove Sundstrøm.

lse om revisjon av bruken av midler tildelt flyktninger i Porsanger kommune

Kjære damer og herrer,

Jeg, [REDACTED] en flyktning fra Ukraina som har fått kollektiv beskyttelse i Norge, henvender meg til dere med en alvorlig anmodning om å gjennomføre en revisjon av bruken av offentlige midler tildelt for å støtte flyktninger, spesielt min familie og andre ukrainske familier som for tiden befinner seg i Porsanger kommune.

Beskrivelse av situasjonen

1. Tildeling av midler til flyktninger:

I henhold til gjeldende lover og regler er den norske staten forpliktet til å sikre omfattende støtte til flyktninger, inkludert helsetjenester, bolig, utdanning og andre livsnødvendigheter. Imidlertid har jeg og min familie, som har vært i Norge i ett år, ikke mottatt noen helsetjenester, til tross for tildelte midler til disse behovene.

2. Feilbruk av midler:

Det har blitt tildelt midler til møbler, nettbrett, helsetjenester og transport for flyktninger, men Porsanger kommune bruker disse ressursene feilaktig. Spesielt er møbler og nettbrett registrert på skolen og kommunens regnskap, noe som er ulovlig. Kommunen tilegner seg faktisk offentlige midler som er ment for flyktninger, og beriker sitt eget budsjett med de tildelte ressursene.

3. Midlenes fordeling av kommunen:

Det er viktig å merke seg at midlene ble tildelt kommunen for å sikre alle nødvendige forhold for flyktninger. Imidlertid, ved å fokusere på egne behov, har kommunen ikke tatt hensyn til at disse pengene er ment for flyktninger. Som følge av deres handlinger har kommunen endret essensen av bruken av midlene, og i realiteten utelatt den egentlige hensikten med deres tildeling. Dermed kan man konkludere med at midlene tildelt for flyktninger ikke brukes til sitt formål, men går til å støtte kommunens budsjett.

4. Avslag på å gi informasjon:

Jeg har henvendt meg til lokale myndigheter med forespørsel om å gi fullstendig informasjon om tildelte midler til min familie, samt detaljer om deres bruk. Imidlertid har kommunen nektet å gi meg denne informasjonen, noe som indikerer et ønske om å skjule faktumet av feilbruk av offentlige midler.

5. Fakta om salg av møbler:

Jeg har mottatt vitnesbyrd fra andre flyktninger og lokale innbyggere om at kommunen har solgt møbler som ble tildelt til flyktninger. Dette indikerer systematisk misbruk av budsjettmidler tildelt for å støtte ukrainske flyktninger, og utgjør et grovt brudd på menneskerettighetene.

6. Helsestell for barn:

Da vi ankom Norge, henvendte vi oss umiddelbart for medisinsk hjelp, spesielt tannbehandling for oss selv og våre barn. Imidlertid har vi, i løpet av nesten ett år, ikke mottatt noen medisinske tjenester, inkludert noen tannbehandlinger. Barnet lider av tannverk, og vår ■■■ sønn, som ikke kan snakke, har ikke fått nødvendig hjelp. Først etter avslutningen av tolkprogrammet fikk vi en konsultasjon med en voksen logoped, som ikke tok hensyn til behovene til vårt barn. Kommunen nektet å gi mulighet for å endre bosted, med henvisning til at finansieringen var avsluttet, noe som vitner om deres forsømmelse av våre behov. De har bevisst utsatt tiden for ikke å gi midler til helsehjelp.

I tillegg har vår ■■■ sønn, som nå er ■■■ år, fortsatt ikke fått noen av de nødvendige vaksinene som etter planen skal gis før denne alderen. Dette er ytterligere et bevis på den utilstrekkelige utførelsen av pliktene til de kommunale tjenestene, som sannsynligvis ikke ønsker å tildele midler til vaksinasjon av barn, noe som setter deres helse i fare.

7. Transport:

Det ble også tildelt midler til transport for min familie. Imidlertid nektet kommunen å gi meg en del av disse midlene, med henvisning til mangel på offentlig transport. En annen familie som kom med bil fikk midler til bilreparasjon. Dette vitner om diskriminering av min familie i mottakelsen av nødvendig støtte.

Jeg ber om at revisjonen ikke bare baseres på dokumenter, men også faktisk. Det er viktig at representanter fra deres kontor besøker hver familie og sjekker om ressursene som er registrert i dokumentene faktisk eksisterer, og om de har blitt anskaffet. Hver flyktning bør ha muligheten til å signere denne revisjonen for å bekrefte at det som er angitt i dokumentasjonen er korrekt.

Det er en mulighet for at det på papir vises én type utgifter, mens situasjonen i realiteten er en annen: nye møbler kan ha blitt levert til lokale innbyggere, mens gamle møbler som passer for flyktninger kan ha blitt hentet fra lagre. Derfor er det viktig at revisjonen gjennomføres på stedet for å bekrefte realiteten av utgiftene og tilgjengeligheten av ressursene ment for støtte til flyktninger.

Juridiske grunnlag

I henhold til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (artiklene 1, 3, 13) og FNs flyktningkonvensjon (artiklene 20, 23) er Norge forpliktet til å sikre at flyktninger har lik tilgang til helsetjenester, utdanning og andre sosiale rettigheter. I tillegg, i henhold til norsk lovgivning (finansloven, kapittel 1, § 2, avsnitt 3), skal alle budsjettmidler brukes til sitt formål og kan ikke omdisponeres uten tilstrekkelig grunn.

Videre, ifølge § 4 i Kommuneloven, er kommunene forpliktet til å sikre at tildelte midler kun brukes til de formålene de ble godkjent for, og de kan ikke bruke dem til andre behov, noe som bekrefter ulovligheten av Porsanger kommunes handlinger.

Anmodning

I lys av ovenstående ber jeg kontoret deres om å gjennomføre en uavhengig revisjon av bruken av midler tildelt for å støtte flyktninger i Porsanger kommune. Revisjonen bør inkludere:

Analyse av alle utgifter knyttet til støtte til flyktninger, inkludert, men ikke begrenset til, kostnader til helsetjenester, utdanning, bolig og transport.

Kontroll av tilgjengelighet og bruk av eiendeler anskaffet med disse midlene.

Gjennomgang av dokumenter som bekrefter fordeling og bruk av tildelte midler.

Evaluerings av kommunale tjenester i forhold til levering av helsetjenester, inkludert tannbehandling, til flyktninger og deres barn.

Undersøkelse av faktumene rundt salg av eiendeler anskaffet med offentlige midler.

Jeg ber også om at jeg blir informert om resultatene av revisjonen, da det er viktig å vite hvordan midlene som ble tildelt for støtte til flyktninger brukes, samt å iverksette tiltak for å holde ansvarlige parter ansvarlige.

Jeg anser disse handlingene som viktige for å gjenvinne rettferdighet og sikre riktig bruk av offentlige ressurser som skal tjene flyktingenes interesser. Videre er slik behandling av flyktninger ikke bare et uttrykk for korrupsjon og feilbruk av midler, men også diskriminering mot flyktninger som har rett til lik tilgang til offentlige tjenester.

Avsluttende ord

Jeg takker for deres oppmerksomhet til dette spørsmålet.

Med vennlig hilsen,

Rutiner for håndtering av henvendelser til kontrollutvalget

Vedtatt av kontrollutvalget i Porsanger kommune 10. oktober 2024 i sak 41/24.

1. Rettslig rammeverk og formålet med rutinene

Rutiner for hvordan kontrollutvalget behandler henvendelser er ment å bidra til en større forutsigbarhet og økt tillit til saksbehandlingen.

Rutinene skal bidra til å sike at kontrollutvalgets håndtering av henvendelser til utvalget skjer i tråd med relevant regelverk, samt god forvaltningsskikk.

Relevant regelverk er som følger:

- Forvaltningsloven
- Offentleglova
- Arkivlova
- Arkivforskriften
- Kommuneloven
- Personopplysningsloven

Rutinene skal også bidra til at kontrollutvalgets ressurser blir anvendt ressurseffektivt og basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Rutinene nedenfor tar utgangspunkt i veilederen «Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget», utarbeidet av Forum for kontroll og tilsyn (FKT).

2. Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget og dets sekretariat

Håndtering og saksbehandling av henvendelser til kontrollutvalget og dets sekretariat skal foregå slik det framgår nedenfor:

2.1 Henvendelser til kontrollutvalgsmedlemmer

Henvendelser til kontrollutvalgsleder eller medlemmer må oversendes eller overleveres til kontrollutvalgets sekretariat for journalføring, arkivering og saksbehandling.

2.2. Muntlige henvendelser

Muntlige henvendelser må skriftliggjøres for å kunne journalføres, arkiveres og saksbehandles av sekretariatet.

2.3 Sekretariatets saksbehandling før kontrollutvalgets møte

Sekretariatet journalfører og arkiverer henvendelsen i tråd med rutiner for journalføring og arkivering.

Sekretariatet gjør en vurdering av innholdet i henvendelsen i forhold til kontrollutvalgets mandat, «trafikklysmodellen» og vanlige krav til saksforberedelse.

Hvis henvendelsen åpenbart er utenfor kontrollutvalgets mandat, svarer sekretariatet avsender i tråd med pkt. 2.4 og legger henvendelsen og svaret fram for kontrollutvalget til orientering.

Alle andre henvendelser drøfter sekretariatet først med kontrollutvalgets leder. Om nødvendig kan sekretariatet gjøre enkle avklaringer, for eksempel om henvendelsen er til behandling hos annen instans.

Kontrollutvalgets leder beslutter om henvendelsen skal settes opp som sak på sakslisten.

For henvendelser som skal på sakslisten, gjør sekretariatet en vurdering av innholdet i henvendelsen og kommer med et forslag til kontrollutvalget om hvordan den kan håndteres, i tråd med vanlig saksforberedelse.

2.4 Tilbakemelding til avsender

Alle som henvender seg til kontrollutvalget må få tilbakemelding fra sekretariatet om at den er mottatt og blir vurdert.

Om nødvendig gis det veiledning om hva som er rett instans for henvendelsen.

2.5 Partsrettigheter

Avsender har ingen partsrettigheter i en eventuell sak som behandles i kontrollutvalget.

Avsender har heller ingen klagerett på kontrollutvalgets eventuelle vedtak om å ikke gå videre med saken.

2.6 Kontrollutvalgets vurderinger og prioriteringer

På grunnlag av saksutredningen fra sekretariatet vurderer kontrollutvalget i møte, om og eventuelt hvordan henvendelsen skal følges opp.

Kontrollutvalget kan bruke «trafikklysmodellen» som hjelp i sin vurdering av om henvendelsen egner seg til oppfølging av kontrollutvalget.

Kontrollutvalget må i tillegg vurdere om utvalget har ressurser til å følge opp den aktuelle henvendelsen/problemstillingen.

2.7 Kontrollutvalgets handlingsalternativer

Kontrollutvalgets handlingsalternativer kan være:

- a. Kontrollutvalget vurderer at dette ikke er en sak som kontrollutvalget vil følge opp og tar henvendelsen til orientering. Saken avsluttes.
- b. Kontrollutvalget vedtar å følge opp henvendelsen ved å be om mer informasjon. Utvalget kan for eksempel be kommunedirektøren om å gi informasjon i neste møte. Utvalget kan også be sekretariatet om å hente inn mer informasjon.
- c. Kontrollutvalget vedtar å følge opp henvendelsen med en kontrollhandling. Eksempler på kontrollhandlinger er som følger:
 - Informasjonsinnhenting
 - Orienteringer (skriftlig og/eller muntlig)
 - Høring
 - Undersøkelse (forvaltningsrevisjon, gransking, eierskapskontroll etc.)

2.8 Hvis henvendelsen skal følges opp med en kontrollhandling

Dersom kontrollutvalget mener at henvendelsen dreier seg om et saksfelt som utvalget bør se nærmere på, må kontrollutvalget vurdere følgende:

- Tilsier en risiko- og vesentlighetsvurdering at utvalget skal bruke ressurser på saken, nå eller senere?
- Hvilken kontrollaktivitet er det mest hensiktsmessig å iverksette dersom det skal gjennomføres en kontroll?
- Skal den aktuelle henvendelsen brukes direkte i selve kontrollen eller skal den brukes indirekte til å indikere risikoen på et område?

Dersom forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll er aktuell kontrollaktivitet, kan saksfeltet settes på planen for forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll når det skal lages ny plan eller planen skal rulleres. Eventuelt kan saksfeltet inkluderes i formål og/eller problemstillinger i en forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll som skal bestilles.

Dersom utvalget vedtar å bestille en forvaltningsrevisjon eller annen undersøkelse, følges vanlige prosedyrer for dette, jf. pkt. 2.9.

2.9 Videre behandling

Det videre forløpet i saksbehandlingen følger de vanlige prosedyrene i tråd med bestiller/utfører-modellen, tilsvarende som for en forvaltningsrevisjon eller den kontrollformen som er valgt av kontrollutvalget.

3. VEDLEGG – «TRAFIKKLYSMODELLEN»

Sentrale spørsmål – «Trafikklysmodellen» Kryss på røde felt kan peke i retning av å ikke følge opp henvendelsen, mens kryss på grønne felt kan tale for å følge opp henvendelsen.	Ja	Delvis	Nei	Ukjent
Vedrører henvendelsen misnøye med et politiskfattet vedtak?				
Dreier henvendelsen seg om en klage på et enkeltvedtak som kommunen har fattet?				
Viser henvendelsen til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?				
Viser henvendelsen til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?				
Dreier henvendelsen seg i hovedsak om en isolert hendelse?				
Er henvendelsen under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombud, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?				
Er det annen naturlig behandlingsvei for henvendelsen (ref. organene nevnt over)?				
Kan henvendelsen, og henvendelsens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?				
Berører henvendelsen et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?				
Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?				
Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?				
Bør henvendelsen prioriteres foran andre planlagte oppgaver?				

Tabell 1 Kilde: Deloitte AS

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Porsanger kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	9. desember 2024	J.nr:	KUSEK01705

Sak 58/24

REVISJONSPLAN/REVISJONSSTRATEGI FOR REGNSKAPSÅRET 2024

Saksdokumenter:

- Presentasjon av revisjonsstrategi 2024, KomRev Nord IKS, mottatt 2. desember 2024 (vedlagt)

Sekretariatets tilrådning:

Revisjonsstrategien for Porsanger kommune for regnskapsåret 2024 tas til orientering.

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget har ut fra forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 et selvstendig ansvar for å påse at kommunens årsregnskap blir revidert på en betryggende måte, herunder holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at dette foregår i samsvar med de bestemmelser som følger av lov og forskrift.

Det framgår av revisjonsstandarden ISA 300 «Planlegging av revisjon av et regnskap» at revisor skal utarbeide en plan for hvordan revisjonen skal gjennomføres. Revisjonsplanen skal bygge på en overordnet revisjonsstrategi som beskriver revisjonens formål og omfang, når revisjonen skal utføres og hvilken angrepsvinkel den skal ha. Revisjonsplan og – strategi skal være basert på en vurdering av risiko og vesentlighet.

Formålet med overordnet revisjonsstrategi er å dokumentere tilstrekkelige og effektive revisjonshandlinger i forbindelse med regnskapsrevisjon.

Sekretariatet har den 2. desember 2024 mottatt en skriftlig beskrivelse av revisjonsstrategien. Det legges opp til at revisjonen presenterer den overordnede revisjonsstrategien og besvarer kontrollutvalgets eventuelle spørsmål i møtet.

Sekretariatets vurdering:

Sekretariatet tilrår at revisjonsstrategien for Porsanger kommune for regnskapsåret 2024 tas til orientering.

Revisjon 2024

Kontrollutvalgsmøte 09.12.2024

Vi skaper trygghet

Saker til møtet

- Presentasjon av teamet
- Revisjonsstrategi/revisjonsplan 2024
- Forenklet etterlevelseskontroll – risiko og vesentlighetsvurdering 2024

Tove Kronstad Sundstrøm

**Tove Kronstad
Sundstrøm**

Oppdragsansvarlig
regnskapsrevisor /
Statsautorisert revisor

77 60 05 08

91 79 76 57

tk@komrevnord.no

Utdanning:

- Siviløkonom fra Handelshøyskolen i Bodø
- Master i revisjon og regnskap/Statsautorisert revisor Handelshøyskolen i Bergen

Erfaring

- KomRev NORD
- PWC (Tromsø)
- Arthur Andersen/EY (Oslo og Tromsø)

Sissel Rasmussen

**Sissel
Rasmussen**

Statsautorisert revisor

77 60 05 02

97 16 74 59

smr@komrevnord.no

Utdanning:

- Bachelor i revisjon/Statsautorisert revisor

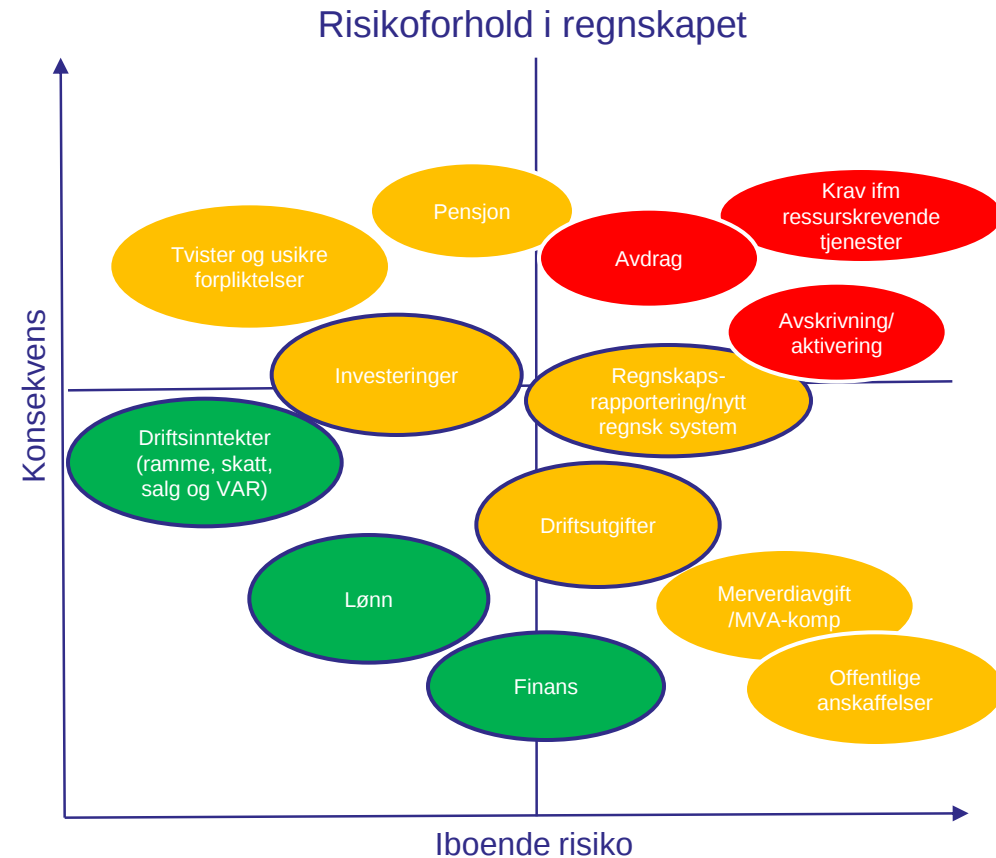
Erfaring:

- KomRev NORD
- Skatteetaten
- Kommunerevisjon, Distrikt 4
- Revisor for Troms Fylkeskommune

*Porsanger kommune -
Revisjonsstrategi 2024*

Vi skaper trygghet

Revisjonsstrategi – Porsanger kommune

Vesentlige risikoforhold

- Risikokartet oppsummerer forhold som vi vurderer at krever økt oppmerksomhet i vår revisjon
- De «røde» risikoforholdene er tema med høy iboende risiko og store beløp. Iboende risiko vurderes høy ved
 - Stor grad av skjønn
 - Ikke rutinemessige transaksjoner
 - Komplekse transaksjoner/regler
- Risiko relatert til engangshendelser vil vurderes løpende med hensyn vesentlighet og revisjonstilnærming

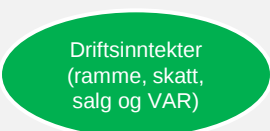
Revisjonsstrategi – Porsanger kommune, forts.

Risiko	Beskrivelse	Revisjonsstrategi
Krav ifm ressurskrevende tjenester	➤ Manuelt beregnet krav med høy risiko for feil	Vi foretar substanskontroll, dvs gjennomgår alle vesentlige forutsetninger og beregninger som ligger til grunn for kravet
Avdrag	➤ Minimumsavdrag skal foretas iht kommunelov og bygger på driftsmidler ib, årets avskrivning og gjeld per 1.1. i regnskapsåret	➤ Foretar gjennomgang av kommunens beregning av årets minimumsavdrag ➤ Se nedenfor vedr gjennomgang av avskrivninger
Avskrivning/aktivering	➤ Avskrivning følger av hvilke avskrivningsgruppe de ulike driftsmidler aktiveres i ➤ Aktivering og valg av avskrivningsgruppe påvirker derfor minimumsavdrag og driftsresultat ➤ Feil her påvirker derfor minimumsavdrag og derfor driftsresultatet	➤ Gjennomgang av retningslinjer for aktivering og allokering til avskrivningsgrupper ➤ Tester anskaffelser og valg av avskrivningsgruppe
Regnskapsrapportering/nytt regnsk syst	➤ Risiko knyttet til at dette foretas en gang per år ➤ Erfaring hos personell ➤ Tilstrekkelig personell ➤ Overgang nytt regnskapssystem	➤ Kartlegger etablerte prosesser og kontroller ➤ Vurderer kontrollmiljø ➤ Vurderer kompetanse hos de involverte ➤ Substanskontroll av regnskapet, disponeringer, noter osv ➤ Gjennomgang av status og utfordringer ifm overgang til nytt system.

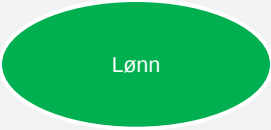
Revisjonsstrategi – Porsanger kommune, forts.

Risiko	Beskrivelse	Revisjonsstrategi
	➤ Risiko knyttet til feil behandling av transaksjoner ift drift vs investering pga feil eller misligheter ➤ Ny investeringsprosjekt – risiko for at kommunen bla ikke får med alle poster som lønn samt miste momskomp	➤ Gjennomgang og vurdering av rutiner for aktivering ➤ Substanskontroller av aktiverte beløp ➤ Kontrollerer opp mot kommunestyrevedtak
	➤ Risiko for misligheter og ikke reelle innkjøp ➤ Risiko for feil periodisering - både mellom periodene og mellom årene	➤ Kartlegger og forespør endring av rutiner ➤ Test av bilag ifm mva/mva-komp ➤ Test av alle bilag ift to godkjennerne (attestant og anviser) ➤ Vurderer å sende leverandørforespørsler for å få bekreftet lev gjeld
	➤ Risiko for at økonomiavdelingen ikke har oversikt og dermed ikke foretar avsetning og/eller gir tilstrekkelige noteopplysninger	➤ Følger opp med direkte henvendelse til ledelsen i kommunen ➤ Kan vurdere kontakt med eksterne advokater ➤ Gjennomgår alle saker i k-styret, formannskap mv frem til avleggelse av regnskapet i juni året etter regnskapsåret
	➤ Komplisert beregning, vanskelig å avdekke feil ➤ Risiko for feil ifm datagrunnlaget fra kommunen da det er en del turnover	➤ Vi foretar substanskontroll, dvs gjennomgår alle vesentlige forutsetninger og beregninger som ligger til grunn for bokført kostnad, premieavvik og pensjonsforpliktelse ➤ Vurderer rutine og foretar eventuelt test av medlemsmassen

Revisjonsstrategi – Porsanger kommune, forts.

Risiko	Beskrivelse	Revisjonsstrategi
 Offentlige anskaffelser	➤ Vanskelig regelverk gir risiko for at kommunen ikke klarer å overholde regelverket ➤ Risiko for at kommunen må betalt inntil 15 % i gebyr av anskaffelsesbeløpet dersom feil	➤ Holder oss orientert om endring i rutiner og prosesser ➤ Forespør ledelsen mht hvorvidt kommunen er klaget inn for KOFA med tilhørende vurdering av risiko for gebyr
 Merverdiavgift /MVA-komp (ordinær)	➤ Risiko for feil mva vs mva-kompensasjon ➤ Risiko for tap er ikke egentlig fokus for revisor, men vi ser på dette også	➤ Foretar detaljtester og avgir egen bekreftelse hver mva-termin på momskompensasjon
 Driftsinntekter (ramme, skatt, salg og VAR)	➤ Lav risiko for feil – få og enkle transaksjoner samt stabil utvikling (ramme, skatt mv) ➤ Salgsinntekter av mindre betydning ➤ Risiko for feil periodisering - både mellom periodene og mellom årene	➤ Rammeinntekter og skatt kontrolleres mot eksterne bekreftelser fra departementet, IMDI, Havbruksfond mv ➤ VAR – gjennomgår rutiner for beregning av VAR og foretar analyser ➤ Salgsinntekter revideres i hovedsak gjennom analyser ➤ Foretar test av riktig periodisering per årsslutt

Revisjonsstrategi – Porsanger kommune, forts.

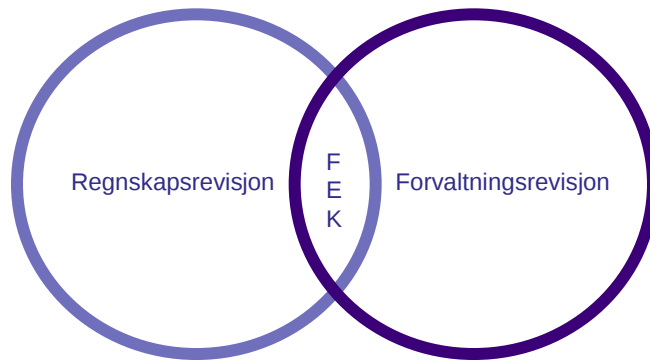
Risiko	Beskrivelse	Revisjonsstrategi
 Lønn	➤ Mange ansatte, en del rotasjon, overtid og turnusordning - øker risiko for feil ➤ Men det benyttes gjerne eget lønnssystem (velkjent system, tilgangskontroll og øvrige IT-tekniske kontroller)	➤ Gjennomgår rutiner og prosesser, gjennomgår endringer ➤ Vurderer om vi kan foreta test av kontrollene som foretas før utbetaling ➤ Gjennomgår periodisering av variabel lønn
 Finans	➤ Enkle rutinepregede transaksjoner som ofte er enkle å avstemme mot ekstern dokumentasjon ➤ Unntaksvis vesentlige og uvanlige finanstransaksjoner	➤ Gjennomgang av rutiner og prosesser ➤ Kontroll av transaksjoner og balanseposter mot ekstern dokumentasjon

Forenklet etterlevelseskontroll – risiko for vesentlighetsvurdering 202

Etterlevelseskontroll (FEK)

§ 24-9. Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen

Regnskapsrevisor skal **se etter** om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning **i hovedsak** foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

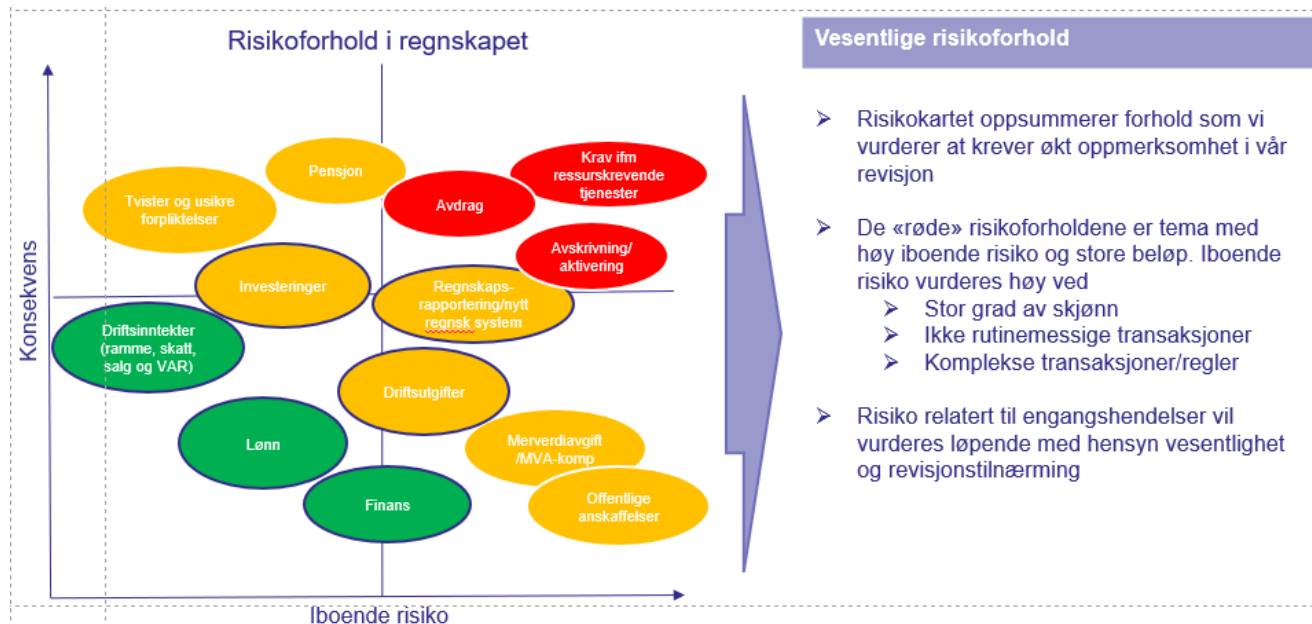
Sentrale begreper

- Begrenset ressursbruk
- Moderat sikkerhet
- Kvantitativ vesentlighet
- Kvalitativ vesentlighet

Etterlevelseskontroll (FEK)

Overordnet risikovurdering danner utgangspunkt for utvelgelse av området for FEK ifm årets revisjon

- 2024: Ikke valgt ut
- 2023: Selvkost Vann og avløp
- 2022: Kontrollert om oppstillingene i årsregnskapet er presentert iht § 5-4 til § 5-6 i økonomiforskriften
- 2021: Ikke utført

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Porsanger kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	9. desember 2024	J.nr:	KUSEK01706

Sak 59/24

FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL - REGNSKAPSÅRET 2024 - REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Saksdokumenter:

- Presentasjon av risiko- og vesentlighetsvurdering – forenklet etterlevelsesk kontroll – regnskapsåret 2024, KomRev Nord IKS, mottatt 2. desember 2024 (vedlagt i sak 58/24)

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget viser til revisors risiko- og vesentlighetsvurdering som er gjort i forbindelse med forenklet etterlevelsesk kontroll for regnskapsåret 2024.

Kontrollutvalget tar revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering til orientering.

Saksopplysninger:

I kommuneloven § 24-9 stilles det krav om at kommunens regnskapsrevisor skal se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Dette kravet inngår implisitt også som en naturlig del av kontrollutvalgets påse-ansvar overfor revisjonen og kommuneforvaltningen.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget.

Forenklet etterlevelsesk kontroll skal bygge på RSK 301 «Standard for forenklet etterlevelsesk kontroll av økonomiforvaltningen». I denne standarden står det blant annet følgende om risiko- og vesentlighetsvurdering:

7. Revisor velger ut områder for kontroll basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering. Revisor skal i sin planlegging identifisere områder i økonomiforvaltningen der det er størst behov for at bestemmelser og vedtak følges og en vurdering av hvilke konsekvenser brudd på bestemmelser og vedtak kan få. Det er kommunen som juridisk enhet slik den fremstår i samlet regnskap for kommunen som er vurderingsenheten jf. kommunelovens § 14-6 d)

10. Revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger skal legges frem for kontrollutvalget til orientering. Ved presentasjon av valgt(e) område(r) for etterlevelsesk kontroll må revisor være tydelig i beskrivelsen av kriterier, og tydelig avgrense hva som skal kontrolleres.

I vedlegg til standarden er metoden for risiko- og vesentlighetsvurdering presentert grafisk og skjematisk. Det framgår her at en risiko- og vesentlighetsvurdering innebærer å plassere de ulike områdene i en av tre soner (grønn, gul eller rød) avhengig av sannsynlighet for at feil inntreffer og konsekvensen hvis det skjer. Kategoriseringen er presentert slik:

Sannsynlighet	Konsekvens/vesentlighet				
	Ubetydelige konsekvenser	Mindre alvorlige konsekvenser	Alvorlige konsekvenser	Meget alvorlige konsekvenser	Svært alvorlige konsekvenser
Svært sannsynlig					
Meget sannsynlig					
Sannsynlig					
Lite sannsynlig					
Usannsynlig					

Sekretariatet har den 2. desember 2024 mottatt en skriftlig beskrivelse av revisors risiko- og vesentlighetsvurdering. Det legges opp til at revisjonen presenterer risiko- og vesentlighetsvurderingen og besvarer kontrollutvalgets eventuelle spørsmål i møtet.

Sekretariatets vurderinger:

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalget tar revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering til orientering.

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Porsanger kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	9. desember 2024	J.nr:	KUSEK01667

Sak 60/24

RAPPORT ETTER EIERSKAPSKONTROLL - FIMIL AS

Saksdokumenter:

- Rapport etter eierskapskontroll – Fimil AS, KomRev Nord IKS datert 12. november 2024 (vedlagt)
- RSK 002 – Standard for eierskapskontroll, fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020 (vedlagt)
- Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, KS (2020) (vedlagt)
- Plan for eierskapskontroll 2021- 2024 – Porsanger (ikke vedlagt)
- Risiko- og vesentlighetsvurdering – Grunnlag for planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2021-2024 – Porsanger kommune (ikke vedlagt)

Sekretariatets forslag til vedtak – Innstilling til kommunestyret:

Kontrollutvalget viser til rapport etter eierskapskontroll – Fimil AS, utarbeidet av KomRev NORD IKS. Rapportens opplysninger og konklusjoner tas til orientering.

Kontrollutvalget oversender sak om rapport etter eierskapskontroll til kommunestyret med følgende innstilling:

Kommunestyret viser til kontrollutvalgets sak om rapport etter eierskapskontroll - Fimil AS.

Kommunestyret tar rapportens opplysninger og konklusjoner til orientering og slutter seg til de anbefalingene som gis.

I henhold til anbefalinger i rapporten ber kommunestyret kommunedirektøren om å iverksette tiltak for å videreutvikle kommunens rutiner for oppfølging og kontroll av eierinteresser og eierstyring, herunder bør kommunen påse at det gis informasjon og opplæring til folkevalgte relatert til eierskap i selskaper.

Saksopplysninger:

Bakgrunn

Eierskapskontrollen «Fimil AS» er en del av Porsanger kommunes Plan for eierskapskontroll for perioden 2021-2024, vedtatt av kommunestyret i Porsanger kommune.

Kontrollutvalget behandlet oppstart av denne eierskapskontrollen i sak 29/23 på møte 13. september 2023, jf. vedtak i kontrollutvalget i sak 6/23. På grunnlag av dette behandlet kontrollutvalget revisors prosjektskisse (herunder bestilling av rapport fra revisjonen) i sak 7/24 på møte 12. februar 2024.

Formål

I rapporten framgår det at formålet med denne eierskapskontrollen er å undersøke om Porsanger kommune følger opp sine eierinteresser i Fimil AS og om eierfunksjonen utøves i samsvar med lover, forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Problemstillinger:

I rapporten framgår det at eierskapskontrollen er gjennomført på grunnlag av følgende to problemstillinger:

1. *Fører Porsanger kommune kontroll med sine eierinteresser i Finnmark Miljøtjeneste AS?*
2. *Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?*

Avgrensning

I rapporten understreker revisor at eierskapskontrollen begrenser seg til en vurdering av Porsanger kommune som eier av Fimil AS, samt at revisor ikke har gjort undersøkelser og vurderinger av selskapets organisering, drift og funksjon da det faller utenfor rammene for en eierskapskontroll.

Revisors hovedkonklusjoner

I rapporten framgår det at revisor har konkludert med følgende på de to problemstillingene:

1. Porsanger kommune fører i stor grad kontroll med sine eierinteresser i Finnmark Miljøtjeneste AS
2. Porsanger kommunes eierinteresser utøves i stor grad i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse

Revisors anbefalinger

I rapporten framgår det at revisor anbefaler følgende:

«Revisor skal i eierskapskontroller gi anbefalinger til selskapseier når det er hensiktsmessig. Vi anbefaler Porsanger kommune å videreutvikle sine rutiner for oppfølging og kontroll av eierinteresser og eierstyring, herunder bør Porsanger kommune påse at det gis informasjon og opplæring til folkevalgte relatert til eierskap i selskaper.»

Sekretariatets vurdering:

Sekretariatets vurderinger tar blant annet utgangspunkt i krav i lov og forskrift, samt faglige krav til eierskapskontroll slik disse framgår av god kommunal revisjonsskikk i eierskapskontroll - RSK 002 Standard for eierskapskontroll, fastsatt av styret i NKRF (heretter forkortet RSK 002).

Sekretariatets vurderinger tar også utgangspunkt i kontrollutvalgets vedtak om bestilling av denne eierskapskontrollen.

Bestilling og problemstillinger

Sekretariatet viser til RSK 002 punkt 4 der det sies at revisor skal gjennomføre eierskapskontroll i samsvar med kontrollutvalgets vedtak.

Sekretariatet vurderer det slik at rapporten er i tråd med problemstillingene som ble vedtatt av kontrollutvalget. Sekretariatet anser at revisjonen har svart på problemstillingene.

Avgrensning

Sekretariatet anser at avgrensningen av den gjennomførte eierskapskontrollen stemmer overens med det som ble fastsatt i kontrollutvalgets vedtak om oppstart og bestilling av rapport.

Kriterier

I RSK 002 punkt 14 sies det at revisor med utgangspunkt i problemstillingen(e) skal etablere kriterier for hver eierskapskontroll. I rapporten framgår det at revisor har etablert slike kriterier.

Slike kriterier er de krav, normer og/eller standarder som utøvelsen av eierskapet skal vurderes opp mot. I rapporten framgår det at revisor har vurdert utøvelsen av eierskapet opp mot de etablerte kriteriene.

Konklusjoner i rapporten

I RSK 002 punkt 22 framgår det at revisor på bakgrunn av sine vurderinger skal konkludere på problemstillingen(e). Rapporten viser at revisor har gjort dette.

Vedrørende revisjonens anbefalinger

I RSK 002 punkt 23 framgår det at revisor skal gi anbefalinger når det er hensiktsmessig. I rapporten har revisor funnet det hensiktsmessig å komme med anbefalinger.

I RSK 002 punkt 23 framgår det videre at anbefalingene alltid skal rettes til eier. Sekretariatet vurderer at revisors anbefalinger er rettet til eier.

I RSK 002 framgår det også at revisor ikke skal anbefale detaljerte løsninger. Sekretariatet vurderer at revisors anbefalinger ikke er detaljerte løsninger.

Sekretariatet tilrår kontrollutvalget å gjøre kommunestyret oppmerksom på revisors anbefalinger, i sin innstilling til kommunestyret.

Vedrørende dokumentasjon-Mislighet

I RSK 002 punkt 30 sies det at revisor skal dokumentere forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter. Dette skal dokumenteres særskilt med angivelse av hva revisor har foretatt seg. Det samme gjelder dersom undersøkelsene avdekker åpenbare brudd på annet regelverk enn det som inngår i kontrollen.

Sekretariatet har ikke funnet at revisor har funnet grunnlag for å dokumentere særskilt forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter.

Kontradiksjon

I henhold til krav i forskrift og god kommunal revisjonsskikk (RSK 002 punkt 12) skal revisor sende et utkast til rapport om eierskapskontroll til uttalelse til den som utøver kommunens eierfunksjon og det/de aktuelle selskapet/selskapene. Uttalelsene skal i sin helhet fremgå av rapporten. Av rapporten framgår det at revisor har gjort dette.

Vedrørende revisors uavhengighet

I RSK 002 punkt 3 framgår det at revisor skal være uavhengig og objektiv ved utførelsen av sine oppgaver. Det framgår videre at vurdering av uavhengighet skal dokumenteres for hver eierskapskontroll, samt at uavhengighet må vurderes gjennom hele kontrollen. Det framgår også at oppdragsansvarlig revisor skal sørge for at alle som utfører oppgaver i eierskapskontrollen ivaretar kravet om uavhengighet.

Det opplyses i rapportens forord at revisjonen før igangsetting av eierskapskontrollen har vurdert sin uavhengighet overfor Porsanger kommune og Fimil AS, jfr. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19. Revisjonen opplyser videre at de ikke kjenner til forhold som er egnet til å svekke tilliten til deres uavhengighet og objektivitet.

Leveringstid

Kontrollutvalget vedtok bestilling av denne eierskapskontrollen i sak 7/24 på møte 12. februar 2024, med leveringsfrist høsten 2024. Sekretariatet mottok rapport fra revisjonen 12. november 2024. Kontrollutvalgets vedtatte leveringsfrist er dermed overholdt.

Ressursbruk

Timebudsjettet for denne eierskapskontrollen var i revisors overordnede prosjektskisse angitt til 80 timer, noe kontrollutvalget sluttet seg til. Sekretariatet har ikke mottatt rapportering fra revisor om at timerammen på 80 timer er overskredet, og legger derfor til grunn at samlet timebruk er innenfor den rammen som kontrollutvalget har forutsatt i sin bestilling.

EIERSKAPSKONTROLL

FIMIL AS

Porsanger kommune
Porsáנגgu gielda
Porsangin komuuni

Forord

På grunnlag av bestilling fra kontrollutvalget i Porsanger kommune har KomRev NORD gjennomført en eierskapskontroll i Finnmark Miljøtjeneste AS (FIMIL AS).

Kontrollutvalgets plikt til å påse at eierskapskontroll gjennomføres, følger av lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 bokstav d. En eierskapskontroll er en kontroll av hvorvidt den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. § 23-4.

Før igangsetting av eierskapskontrollen har revisjonen vurdert egen uavhengighet overfor Porsanger kommune og FIMIL AS, jf. kommuneloven § 24-4 og revisjonsforskriften §§ 16-19. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet.

Vi takker Porsanger kommune og FIMIL AS for samarbeidet i forbindelse med gjennomføring av eierskapskontrollen.

Tromsø/Alta, 12.11.2024

Margrete Mjølhus Kleiven
*Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor,
ansvarlig for kvalitetssikring*

Bjørn-Christian Johansen
Prosjektleder, forvaltningsrevisor

SAMMENDRAG

KomRev NORD har på bakgrunn av bestilling fra kontrollutvalget i Porsanger kommune gjennomført en eierskapskontroll rettet mot selskapet Finnmark Miljøtjeneste AS (FIMIL AS).

Porsanger kommune har 28,167 % eierandel i FIMIL AS og deltar i et interkommunalt samarbeid om å oppfylle den lovpålagte kommunale plikten for behandling av husholdningsavfall, kommunalt næringsavfall og slam. Selskapet skal stå for innsamling, transport og behandling av alle de avfallstyper som eierkommunene til enhver tid har ansvar for. Tjenestene skal leveres til selvkost. FIMIL AS har datterselskapet Rask AS som står for håndteringen av næringsavfall.

Porsanger kommune eier FIMIL AS sammen med fem andre kommuner i Finnmark som har litt ulike eierandeler; Nordkapp kommune (24,5 %), Karasjok kommune (17,5 %), Måsøy kommune (10,833 %), Lebesby kommune (9,833 %) og Gamvik kommune (9,167 %).

Eierskapskontrollen retter seg mot Porsanger kommune, og den tar utgangspunkt i problemstillingene:

- 1. Fører Porsanger kommune kontroll med sine eierinteresser i Finnmark Miljøtjeneste AS?**
- 2. Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?**

Når Porsanger kommune har virksomhet utenfor egen organisasjon, gjelder ikke de styringssystemene som normalt gjelder for kommunens virksomhet etter lov om kommuner og fylkeskommuner. Styringen av virksomheten må følge de regler som gjelder for den aktuelle organisasjons-/selskapsformen. Ettersom FIMIL AS er organisert som et aksjeselskap, skjer styringen gjennom, og av, generalforsamlingen, styret og daglig leder. Ved bruk av generalforsamlingen som eierorgan og styringskanal, kan kommunen som selskapseier på et overordnet nivå bestemme hvordan styret skal forvalte selskapet. Kommunen kan også etablere andre arenaer for utøvelse av eierstyring. Porsanger kommune eier selskapet sammen med flere andre kommuner, og kommunen kan dermed ikke alene gi føringer og retningslinjer for selskapet, men må gjøre det sammen med de andre kommunene gjennom generalforsamlingen.

Revisor har vurdert Porsanger kommunes kontroll med og utøvelse av eierinteresser opp mot utvalgte bestemmelser fra lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) og lov om aksjeselskaper (aksjeloven). KS¹ sine 21 anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll er også sentral kilde til kriterier i denne eierskapskontrollen. Samtlige av KS sine anbefalinger til kommunene og fylkeskommunene er gjengitt i kapittel 7 i denne rapporten.

Vi har ved gjennomføringen av denne eierskapskontrollen innhentet dokumentasjon og informasjon fra Porsanger kommune og fra FIMIL AS.

¹ KS er kommunesektorens interesseorganisasjon, utviklingspartner og landets største offentlige arbeidsgiverorganisasjon. Alle kommuner og fylkeskommuner er medlemmer. KS arbeider for en selvstendig og nyskapende kommunesektor, les mer på www.ks.no/om-ks/

Revisors konklusjoner er at:

- 1. Porsanger kommune fører i stor grad kontroll med sine eierinteresser i Finnmark Miljøtjeneste AS**
- 2. Porsanger kommunes eierinteresser utøves i stor grad i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse**

Oppsummering av revisors funn og vurderinger:

Porsanger kommune har som største deleier i FIMIL AS – enten alene og/eller sammen med de andre selskapseierne – ivaretatt flere av KS sine anbefalinger. Revisor vurderer at Porsanger kommune gjennom deltakelse i generalforsamlingen og gjennom vedtak i kommunestyret har etablert flere grunnleggende og sentrale styringsverktøy som skal bidra til aktiv eierstyring, herunder kontroll med og utøvelse av eierinteresser i selskaper der kommunen deltar som eier. Både eieravtalen og selskapsvedtektene er blitt behandlet og vedtatt av kommunestyret i Porsanger.

Vi finner det godtgjort at Porsanger kommune har hatt et bevisst forhold til valg av selskapsform for FIMIL AS og det foreligger et skille mellom virksomheten som utfører lovpålagte tjenester for kommunene (husholdningsavfall, kommunalt avfall og slam) og virksomheten som er i konkurranse med private (næringsavfall). Virksomhet som er i konkurranse med andre er lagt til et eget aksjeselskap, datterselskapet Rask AS. Vi har ikke undersøkt selskapenes daglige drift og understreker at denne eierskapskontrollen begrenser seg til en vurdering av Porsanger kommune som eier av FIMIL AS.

Det er inngått eieravtale, og det legges opp til Eiermøter, som KS anbefaler. Selskapsvedtektene til FIMIL AS har i stor grad et innhold i henhold til aksjelovens bestemmelser. Vi har funnet at anbefalingen om at innkallingsfrist til generalforsamlingens møter bør stå i selskapets vedtekter, er oppfylt. Regelverkets bestemmelser om gjennomføring av generalforsamlingens møter og behandling av saker er også vurdert oppfylt.

I våre samlede konklusjoner har vi lagt stor vekt på at Porsanger kommune i valgperioden 2019-2023 har oppfylt kommunelovens krav om å ha en eierskapsmelding. Eierskapsmeldingen inneholder kommunens prinsipper for eierstyring, oversikt over selskapene som kommunen har eierinteresser i og kommunens formål med sine eierinteresser. En eierskapsmelding skal utarbeides av kommunen og vedtas av kommunestyret minst én gang innen utløpet av hver valgperiode. Neste frist for å rullere Porsanger kommunes eierskapsmelding er innen utløpet valgperioden 2023-2027.

Porsanger kommune har i tråd med anbefaling fra KS oppnevnt sentral folkevalgt som kommunens eierrepresentant i FIMIL AS. Det er ordfører som representerer kommunen som aksjeeier og stiller til generalforsamlingen i selskapet.

Porsanger kommune har vært representert på alle generalforsamlingene som vi har undersøkt nærmere. Det anses som positivt da beslutninger for selskapet tas i generalforsamlingen, og kommunen har dermed benyttet muligheten til å være med på å ta beslutninger i selskapets øverste organ. I tillegg deltar Porsanger kommune med representanter på Eiermøtene som avholdes. Dette kan bidra til at kommunen får være med på eventuelle uformelle diskusjoner om selskapet samt sikre at informasjon med relevans for eieroppfølgingen kommer til kunnskap i kommunen. Vi registrerer også at Porsanger kommune som største deleier i FIMIL AS har hatt styrelederen i

selskapet over en lengre tidsperiode, samt deltatt med sin representant på alle styremøtene i tidsperioden 2021-2024.

KS har en anbefaling om at kommunestyret bør få en årlig rapport om tilstanden for selskapene. Porsanger kommune har ikke etablert rutiner for slik kommunikasjon mellom kommune og selskap, herunder å etterspørre en årlig rapport fra FIMIL AS. Selskapet har praksis for å sende møteprotokoller fra generalforsamling og eiermøter, men vi finner ikke at årsregnskap og årsberetninger rutinemessig blir lagt fram i kommunestyret, for eksempel som referatsaker. Vi har i våre konklusjoner lagt vekt på at Porsanger kommune ikke har systemer og rutiner for opplæring i eierstyring til folkevalgte i den utstrekning KS anbefaler.

Porsanger kommune har gjennom eierskapsmeldingen gitt føringer om sammensetning og kompetanse i styrene i kommunale selskaper. Gjennom eieravtalen med de andre eierne er det også gitt føringer til FIMIL AS om å sørge for god sammensetning og kompetanse i styret. Vi har imidlertid ikke funnet dokumentasjon på at kommunen som eier har gitt eksplisitte føringer til selskapet om at styret jevnlig bør vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet.

Styret i FIMIL AS har kjønnsbalanse i henhold til krav om det. KS anbefaler at styremedlemmer i morselskap som hovedregel ikke er i styret i datterselskap, men denne anbefalingen er ikke ivaretatt. Selskapet har opplyst at de er klare over KS sin anbefaling, men at beslutningen om å ha gjennomgående styre i mor - og datterselskap er tatt for sikre overordnet helhetstenkning og tettere samarbeid vurdert ut ifra konsernets stilling.

FIMIL AS har utarbeidet etiske retningslinjer for selskapsdriften, men vi finner ikke at FIMIL AS har etablert faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Dette kan skje gjennom aktiv eierstyring. Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styret i selskaper der kommunen deltar som eier. Porsanger kommune har ikke gitt formelle føringer fra kommune til selskap på dette området.

I eieravtalen er det bestemt at det skal brukes valgkomité ved valg til styre, og det gjøres også i praksis.

Revisor henviser videre til rapportens kapittel 3 for samtlige kriterier, funn og vurderinger.

Anbefalinger:

Revisor skal i eierskapskontroller gi anbefalinger til selskapseier når det er hensiktsmessig. Vi anbefaler Porsanger kommune å videreutvikle sine rutiner for oppfølging og kontroll av eierinteresser og eierstyring, herunder bør Porsanger kommune påse at det gis informasjon og opplæring til folkevalgte relatert til eierskap i selskaper.

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	3
1 INNLEDNING OG SELSKAPSINFORMASJON.....	7
1.1 Bakgrunn og bestilling	7
1.2 Selskapsinformasjon.....	7
1.2.1 Etablering, eierforhold og formål	7
1.2.2 Generalforsamlingen.....	8
1.2.3 Styret og daglig ledelse/drift	8
2 PROBLEMSTILLINGER, KRITERIER OG METODE	11
2.1 Problemstillinger	11
2.2 Kriterier	11
2.3 Metode.....	12
3 KONTROLL, UTØVELSE OG OPPFØLGING AV KOMMUNENS EIERINTERESSER.....	14
3.1 Eierstyring	14
3.1.1 Valg av selskapsform.....	14
3.1.2 Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private.....	16
3.1.3 Stiftelsesdokument og vedtekter.....	17
3.1.4 Eierskapsmelding	18
3.1.5 Eierskapsseminarer	20
3.1.6 Gjennomgang og revisjon av avtaler og styringsdokumenter	20
3.1.7 Eiermøter.....	22
3.1.8 Oppnevning av eierrepresentanter	23
3.1.9 Generalforsamlingens møter	23
3.1.10 Styrets sammensetning og kompetanse.....	25
3.1.11 Bruk av valgkomité	27
3.1.12 Bruk av numeriske vararepresentanter	27
3.2 Styret	28
3.2.1 Rutiner for habilitetskonflikter	28
3.2.2 Registrering av styreverv.....	29
3.2.3 Etske retningslinjer for selskapsdriften.....	29
3.3 Avtalemessige og juridiske forhold. Daglig leders fullmakter.....	30
3.4 Økonomiske forhold og fremtidsutsikter	31
3.5 Oppsummering og samlet konklusjon	32
4 ANBEFALINGER.....	34
5 UTTALELSER	35
6 REFERANSER.....	37
7 VEDLEGG.....	38

1 INNLEDNING OG SELSKAPSinFORMASJON

1.1 Bakgrunn og bestilling

Kontrollutvalget i Porsanger kommune vedtok i møte 13.09.2023 ved behandling av sak 29/23 å bestille eierskapskontroll rettet mot selskapet Finnmark Miljøtjeneste AS (FIMIL AS). En eierskapskontroll rettet mot selskapet inngår i kommunens plan for eierskapskontroll i perioden 2021-2024.

KomRev NORDs overordnede prosjektskisse for eierskapskontrollen ble godkjent av kontrollutvalget i møte 12.02.2024, i sak 7/24, og vedtaket ble formelt formidlet til revisjonen 08.04.2024.

Kontrollutvalgets formål med eierskapskontrollen er å undersøke om Porsanger kommune følger opp sine eierinteresser i FIMIL AS og om eierfunksjonen utøves i samsvar med lover, forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

1.2 Selskapsinformasjon

1.2.1 Etablering, eierforhold og formål

Finnmark Miljøtjeneste AS org.nr. 976.815.394 (FIMIL AS) ble stiftet i 1996 og har forretningskontor i Lakselv. Selskapet eies av seks kommuner i Finnmark som har litt ulike eierandeler: Porsanger kommune (28,167 %), Nordkapp kommune (24,5 %), Karasjok kommune (17,5 %), Måsøy kommune (10,833 %), Lebesby kommune (9,833 %) og Gamvik kommune (9,167 %).

Videre er FIMIL AS som de fleste avfallsselskaper i Nord-Norge registrert partner i Avfallsmegling Nord AS. Dette selskapet ble etablert i 2020, og har som formål å megle avfallstjenester for sine eiere og andre kunder, samt selge konsulenttjenester. FIMIL AS kjøper rådgivningstjenester fra Avfallsmegling Nord AS blant annet knyttet til nedstrømsløsninger samt gjennomføring og evaluering av anbudprosesser i forbindelse med innkjøp. Daglig leder har opplyst at kostnadene for FIMIL AS her beløper seg til om lag kr 100 000 per år.

FIMIL AS har følgende vedtektsfestede formål:

Kostnadseffektiv innsamling og behandling av avfall, og være pådriver for utvikling av samfunnsøkonomiske og fremtidsrettede løsninger. Selskapet skal stå for innsamling, transport og behandling av alle de avfallstyper som eierkommunene til enhver tid har ansvar for. Selskapet skal, i nært samarbeid med kommunene, drive miljøvennlig avfallsbehandling og arbeide for økt gjenvinning og gjenbruk. Selskapet kan være et konsultativt organ for eierkommunene i spørsmål vedrørende avfall, avfallsbehandling og forurensning.

FIMIL AS er morselskap med 100 % eierandel for ett datterselskap, Rask AS org.nr. 992.149.876.

Datterselskapet ble først registrert med vedtektsdato 29.11.2007, under selskapsnavnet Finnmark Miljøtjeneste Næring AS og hadde følgende formål:

Selskap med høy kompetanse innen innsamling og behandling av avfall som til enhver tid skal være pådriver og utvikler av gode løsninger innen avfallsbehandling for næringslivet.

Aksjekapitalen ved nyregistrering av selskapet 29.11.2007 ble satt til 1 mill. NOK.

Selskapsnavnet for datterselskapet ble endret til Rask AS med ny vedtektsdato 15.09.2009.

Foretaket besluttet å innfusjonere Karlstad Containerservice AS med virkning fra 03.09.2015.

Den 29.05.2018 endret Rask AS aksjekapitalen til 2,4 mill. NOK og har i foretaksregisteret fra samme dato hatt følgende formulerte selskapsinformasjon om formål:

Tilby effektive og fremtidsrettede løsninger for innsamling og behandling av avfall. Selskapet skal, i nært samarbeid med våre kunder utvikle miljøvennlig avfallsbehandling og arbeide for økt gjenvinning og gjenbruk. Selskapet skal være kundens foretrukne rådgiver i spørsmål vedrørende avfall, avfallstyper, kildesortering, avfallsbehandling og forurensing. Selskapet skal til enhver tid være orientert om endringer i markedet tilknyttet avfallshåndtering.

1.2.2 Generalforsamlingen

Det er ordførerne i de seks eierkommunene som utgjør generalforsamlingen i Finnmark Miljøtjeneste AS (FIMIL AS). Kommunene stiller med hver sin ordfører som representerer sine respektive kommuner som aksjeeiere i selskapet.

Aksjonærene møter personlig ved ordfører på generalforsamlingen eller ved andre med fullmakt utstedt av ordfører. Eierkommunene utøver sitt eierskap og sin myndighet i selskapet gjennom generalforsamlingen.

Hver kommune har et vedtatt antall tildelte aksjestemmer beregnet etter eierandel. Antall aksjestemmer har vært uendret siden aksjetegningen fant sted ved stiftelsen av selskapet 10.04.1996.

Ved generalforsamlingen 21.05.2024 fordelte dette seg slik;

Gamvik kommune 55 aksjestemmer	- Ordfører Ragnhild Vassvik
Lebesby kommune 59 aksjestemmer	- Ordfører Kristin Johnsen
Måsøy kommune 65 aksjestemmer	- Ordfører Ingrid Majala
Karasjok kommune 105 aksjestemmer	- Varaordfører Mattis Eira (stilte som vara for ordfører Svein Atle Somby)
Nordkapp kommune 147 aksjestemmer	- Ordfører Jan Morten Hansen
Porsanger kommune 169 aksjestemmer	- Varaordfører Mariell Haugli (stilte som vara for ordfører Jo Inge Hesjevik)

Generalforsamlingens arbeid og sammensetning vil bli videre belyst i pkt. 3.1.9 i denne rapporten.

1.2.3 Styret og daglig ledelse/drift

Generalforsamlingen i Finnmark Miljøtjeneste AS (FIMIL AS) gjennomførte 21.05.2024 valg av styre ved behandling av sak 7/24. Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt og det nye styret fikk følgende sammensetning;

Tabell: Styresammensetning med personlige varamedlemmer i FIMIL AS etter valg 21.05.2024

Styret i FIMIL AS 2024
Styreleder: Tor Bjarne Stabell – Personlig vara Irene Ramberg Eliassen
Nestleder: Kari Lene Olsen – Personlig vara Odd Arne Nilsen
Styremedlemmer:
Glen Jolma – Personlig vara Mariell Haugli
Mette Anti Gaup – Personlig vara Jan Gunnar Johansen
Johnny Myhre – Personlig vara Linn Mørch Lyder
Eli Bavda Korsnes – Personlig vara Kjell Åge Mentyjervi

Alle de seks eierkommunene er representert i styret til FIMIL AS.

Styreleder i FIMIL AS var fram til generalforsamlingen 21.05.2024 Kjetil Hanssen.

Generalforsamlingen i FIMIL AS behandlet i sak 8/24 fastsetting av satser for styrehonorar. Valgkomiteens forslag til økte satser for fast godtgjørelse til leder, nestleder og medlem ble enstemmig vedtatt som følger;

Sak 8. Fastsetting av styrehonorar for 2024

Fast godtgjørelse:

- Styreleder, fast godtgjørelse: 80 000,-
- Nestleder, fast godtgjørelse: 35 000,-
- Styremedlemmer fast godtgjørelse: 25 000,-
- Godtgjørelse til valgkomiteens leder opprettholdes uendret med 2 650,-

Øvrige bestemmelser for styrets møter:

- Møtegodtgjørelse: 2 650,- pr møte
- Dokumentert tapt arbeidsfortjeneste: inntil 2 400,- pr møte
- Udokumentert tapt arbeidsfortjeneste: inntil 1 600,- pr møte
- Dokumenterte utgifter til barnepass (barn under 10 år): inntil kr 600,- pr barn pr dag

Daglig leder i FIMIL AS var per mai 2024 Svein Tønnessen. Årslønn for daglig leder var da fastsatt til kr 1 011 150. I tillegg hadde daglig leder et funksjonstillegg per år på kr 134 820 for ivaretagelse av daglig leder – funksjoner i datterselskapet Rask AS. Funksjonstillegget refunderes FIMIL AS fra Rask AS.

Generalforsamlingen behandlet i sak 9/24 valg av revisor for 2024 og fattet enstemmig vedtak om å videreføre avtale med Enter Revisjon Finnmark AS som registrert revisor for FIMIL AS.

Revisjonshonoraret ble i 2023 utgiftsført med kr 88 000 og godkjent av generalforsamlingen ved behandling av sak 4/24. For 2022 var revisjonshonoraret kr 100 000. Styret i FIMIL AS har opplyst at det ikke utføres andre oppgaver av revisor utover pliktig revisjon.

Styrets sammensetning og arbeidsoppgaver vil videre bli belyst fra pkt. 3.1.10 til 3.2.2 i denne rapporten.

Fra Enter Revisjon Finnmark AS har vi på forespørsel fått opplyst at de kun foretar pliktig revisjon av selskapets regnskap, og at det ikke har vært avdekket forhold under revisjonen de siste tre år, som har krevd nummererte brev.

Daglig leder har opplyst at Økonomiservice AS er regnskapsfører for FIMIL AS, hvor det kjøpes regnskapstjenester for inntil kr 400 000 per år.

Momentum Solutions AS bistår med kvalitetssikring av budsjett i tillegg til gjennomgang av og utarbeidelse av selvkostregnskapet, grunnlaget for gebyrsetting og diverse dokumentasjon knyttet til dette. Kostnadene for FIMIL AS her beløper seg til om lag kr 200-250 000 per år.

Vi har fått opplyst at FIMIL AS per desember 2023 har om lag kr 12,3 millioner i langsiktig gjeld hos DNB Bank ASA. Selskapets heftelser i fast eiendom knytter seg til bygningsmassen på Gairasmoen avfallsanlegg g.nr.20 b.nr.1 f.nr.17 i Porsanger kommune.

Ved å se hen til proff.no som kilde får vi opplysninger om at FIMIL AS per inngangen av år 2023 står registrert med 24 ansatte og vi kan videre fra denne kilden vise til følgende oversikt over selskapets driftsresultat, egenkapital og gjeld ved regnskapsavleggelse for årene 2020, 2021 og 2022. Tall er oppgitt i hele tusen og gjelder for morselskap.

Tabell: Utdrag fra årsregnskapene for FIMIL AS fra 2020, 2021, 2022

År	Driftsinntekter	Driftskostnader	Driftsresultat	Årsresultat	Sum egenkapital	Sum gjeld
2022	46210	43720	2490	1330	9308	23725
2021	47175	46343	832	117	7978	29513
2020	45724	45101	623	-1069	7861	33675

Kilde: proff.no

Ved generalforsamlingen 21.05.2024 ble årsrapport, resultatregnskap og balanse for år 2023 behandlet i sak 5/24. Resultatregnskapet for år 2023 viste et underskudd etter skatt på kr 2 425 045. Generalforsamlingen fattet enstemmig vedtak på styrets innstilling om at det negative resultatet inndeckes gjennom bruk av egenkapital.

2 PROBLEMSTILLINGER, KRITERIER OG METODE

2.1 Problemstillinger

På bakgrunn av kontrollutvalgets vedtak og bestilling, formulerte vi følgende problemstillinger for eierskapskontrollen:

- 1. Fører Porsanger kommune kontroll med sine eierinteresser i Finnmark Miljøtjeneste AS?**
- 2. Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?**

2.2 Kriterier

Når kommunen har virksomhet utenfor egen organisasjon, gjelder ikke de styringssystemene som normalt gjelder for kommunens virksomhet etter lov om kommuner og fylkeskommuner. Styringen av virksomheten må følge de regler som gjelder for den aktuelle organisasjons-/selskapsformen. Den styringen som gjøres i selskapet av styret og administrerende direktør, kalles selskapsstyring.

Finnmark Miljøtjeneste AS (FIMIL AS) er organisert som et aksjeselskap og styringen av selskapet skal skje gjennom generalforsamling, styre og daglig leder. Som eier i aksjeselskapet skal ikke Porsanger kommune involvere seg direkte i selskapsstyringen. Eierstyring skjer blant annet gjennom generalforsamlingen. Ved bruk av generalforsamlingen som styringskanal, kan kommunen som eier på et overordnet nivå bestemme hvordan styret skal forvalte selskapet. Kommunen kan også etablere andre arenaer for utøvelse av eierstyring. Porsanger kommune eier selskapet sammen med flere andre kommuner, og kommunen kan dermed ikke alene gi føringer og retningslinjer for selskapet, men må gjøre det sammen med de andre kommunene gjennom generalforsamling.

For å kunne gjøre vurderinger av Porsanger kommunes kontroll av og eierutøvelse i FIMIL AS må vi utlede vurderingskriterier som skal være en målestokk for revisors vurderinger av kommunens eierskapsutøvelse. Slike kriterier utledes i denne undersøkelsen fra følgende kilder:

- Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)
- Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, KS (2020)²
- Eieravtale FIMIL AS
- Vedtekter for FIMIL AS
- Eierskapsmelding 2020-2024 for Porsanger kommune
- Relevante vedtak i kommunestyret, generalforsamlingen og styret

Fra kommuneloven og aksjeloven har vi for å fastsette kriterier valgt ut bestemmelser som stiller krav til Porsanger kommune som eier av selskap.

Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, er i et hefte utgitt fra KS³. Det inngår i heftet totalt 21 anbefalinger til kommunene og fylkeskommunene. Formålet med anbefalingene er å bidra

² Samtlige av KS sine anbefalinger er inntatt i vedlegg i denne rapportens kapittel 7

³ KS er kommunesektorens interesseorganisasjon, utviklingspartner og landets største offentlige arbeidsgiverorganisasjon. Alle kommuner og fylkeskommuner er medlemmer. KS arbeider for en selvstendig og nyskapende kommunesektor, les mer på www.ks.no/om-ks/

til kunnskap om viktige hensyn og hva som bør være på plass for å få god eierstyring av selskaper og foretak. Anbefalingene skal også gi kunnskap til styremedlemmene i foretak og selskaper om god selskapsledelse og praktisering av roller og oppfølging når styringsformen endres. Revisor gjør vurderinger opp mot de anbefalingene fra KS som vi har vurdert som relevante for denne eierskapskontrollen.

De konkrete kravene fra de ovennevnte kildene framkommer i tekstbokser i de relevante kapitlene videre i denne rapporten.

2.3 Metode

Eierskapskontrollen er gjennomført i overensstemmelse med *RSK 002 Standard for eierskapskontroll*⁴, kommunelovens regler om gjennomføring av eierskapskontroll, jf. § 23-4, samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 10 og 14.

Vår besvarelse bygger på både muntlige og skriftlige opplysninger innhentet fra både kommunen og selskapet.

Porsanger kommune og Finnmark Miljøtjeneste AS (FIMIL AS) ble orientert om eierskapskontrollen i oppstartsbrev den 13.03.2024. Vi har også hatt kontakt med daglig leder i selskapet gjennom telefonsamtale og e-post – korrespondanse. I tillegg har vi hatt kontakt med Porsanger kommune i forbindelse med henvendelse til kommunens eierrepresentant.

Styreleder og daglig leder i selskapet har sendt dokumentasjon fra selskapet og svart skriftlig på spørsmål som revisor hadde stilt i såkalt egenerklæringsskjema til hver av dem. Svarene i egenerklæringsskjemaet til styret er avgitt av alle styrets medlemmer. Dokumentasjon og informasjon fra styreleder og daglig leder som presenteres i denne rapporten, er avlagt fra de som var i disse rollene fram til generalforsamlingen som ble avholdt 21.05.2024.

Ordfører Jo Inge Hesjevik svarte skriftlig på spørsmålene i egenerklæringsskjema til eierrepresentant den 03.07.2024. Konstituert kommunedirektør i Porsanger kommune per 08.05.2024 Roger Martinussen, besvarte i tillegg de samme spørsmålene stilt i egenerklæringsskjema for denne eierskapskontrollen. Vi anser at han samlet sett har god innsikt på renovasjonsområdet og kjennskap til selskapet da han tidligere også har vært teknisk sjef i kommunen samt deltatt på eiermøter i FIMIL AS. Gjennom dialogen med kommunen fikk revisor blant annet tilgang til kommunens eierskapsmelding og delegeringsreglement.

Fra selskapet ba revisor om dokumentasjon som innkallinger og protokoller fra møter i styret og generalforsamlingen for årene 2021, 2022, 2023 og 2024. Vi har på forespørsel fått tilsendt følgende styrende dokumenter for selskapet som;

- Eieravtale FIMIL AS (2013)
- Vedtekter FIMIL AS (2013)
- Retningslinjer for valgkomiteen (2011)
- Retningslinjer for styrets arbeid (2009)
- Retningslinjer for daglig leder (2009)
- Etiske retningslinjer (2015)
- Stiftelsesdokument (1996)

⁴ Fastsett av NKRFs styre 12.08.2020 og gjort gjeldende som god kommunal revisjonsskikk for eierskapskontroller med oppstartsbrev sendt etter 30.09.2020

Revisor har gjennomgått årsregnskap og revisjonsberetning 2023, perioderegnskap 2024 og budsjett 2024 for FIMIL AS. Vi har også bedt om informasjon fra Enter Revisjon Finnmark AS som er revisor for FIMIL AS, herunder ba vi om eventuelle nummererte revisjonsbrev, rådgivning overfor selskapet og andre opplysninger som kunne være av interesse for vår kontroll.

I tillegg har vi fremskaffet selskapsopplysninger fra åpne kilder som søkemotoren proff.no, styrevervregisteret.no samt gjennom selskapets egne hjemmesider.

For å finne eventuelle politiske saker relevant for Porsanger kommune som selskapseier og eventuelle saker om FIMIL AS, har vi gjennomgått innkallinger og protokoller fra møter i kommunestyret i Porsanger kommune for perioden høsten 2023 til høsten 2024.

Det innsamlede datamaterialet utgjør etter revisors vurdering et relevant og tilstrekkelig grunnlag for vurderingene og konklusjonene som framgår av rapporten. Vi har sammenlignet de ulike typene data med hverandre for å avdekke eventuelle motsetninger i opplysninger som framkommer i dem.

På bakgrunn av forannevnte vurderinger og sammenligninger forutsetter revisor at det ikke er vesentlige feil i datamaterialet som presenteres i rapporten. Datamaterialets pålitelighet og gyldighet er også søkt sikret på et overordnet nivå gjennom KomRev NORDs interne kvalitetssikringssystem.

Vi understreker at eierskapskontrollen begrenser seg til en vurdering av Porsanger kommune som eier av FIMIL AS. Vi har ikke gjort undersøkelser og vurderinger av selskapets organisering, drift og funksjon da det faller utenfor rammene for en eierskapskontroll. Vi gir likevel i rapporten informasjon om selskapet, styret og administrasjon med detaljeringsnivå som går utover informasjonen om den rene eierstyringen. Når dette presenteres er det som bidrag til en helhetlig fremstilling av selskapet og dets drift.

KomRev NORD har også gjennomført eierskapskontroll rettet mot FIMIL AS etter oppdrag fra kontrollutvalgene i eierkommunene Nordkapp, Karasjok og Måsøy.

3 KONTROLL, UTØVELSE OG OPPFØLGING AV KOMMUNENS EIERINTERESSER

3.1 Eierstyring

3.1.1 Valg av selskapsform

Kommunen bør som eier sørge for en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål og oppgaver, behovet for eierstyring, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

Jf. KS-anbefaling nr. 1

Revisors funn

Finnmark Miljøtjeneste AS (FIMIL AS) med forretningskontor i Lakselv ble stiftet i 1996 og er per 2024 et aksjeselskap som eies av seks kommuner med følgende prosentvise eierandel;

Porsanger kommune	(28,167 %)
Nordkapp kommune	(24,5 %)
Karasjok kommune	(17,5 %)
Måsøy kommune	(10,833 %)
Lebesby kommune	(9,833%)
Gamvik kommune	(9,167 %)

Selskapets vedtekter ble sist revidert og vedtatt i forbindelse med avholdt ordinær generalforsamling i FIMIL AS 09.12.2013. Med dette ble vedtektene som var vedtatt i forbindelse med stiftelsen av selskapet i 1996 oppdatert samt noe endret med hensyn til ordlyd og tidsmessig relevans for selskapets utvikling sett i forhold til stiftelsestidspunktet. Alle de seks ovennevnte eierkommunene hadde i forkant igjennom året 2013 vedtatt og godkjent vedtektene i sine respektive kommunestyremøter før behandling i generalforsamlingen. Vedtektene ble gjort gjeldende fra og med 01.01.2014.

Formålet til FIMIL AS er definert i § 3 i vedtektene. Selskapets primærvirksomhet er å få utført selvkosttjenester knyttet til renovasjon og avfallsbehandling som eierkommunene har ansvar for. Kommunene har igjennom eierskapet i ett selskap søkt samarbeid for å løse oppgaver spesielt knyttet til innsamling, transport og behandling av husholdningsavfall. Selskapet utfører også obligatorisk tømning av slam for eierkommunene.

Behandling av avfall for næringsaktører og eller salg av løsninger til kunder i et marked med fri konkurranse skal håndteres av det heleide datterselskapet Rask AS.

Det framgår av § 4 i vedtektene til FIMIL AS at virksomheten skal drives igjennom aksjeselskap som selskapsform. Aksjekapitalen skal være på kr 600 000 og fordeles i forhold til folketall per 01.01.1995 i de seks eierkommunene. Aksjenes pålydende skal være kr 1 000 og lyde på navn, jf. vedtektenes § 5. Selskapets firma tegnes av styret eller den styret bestemmer i henhold til aksjeloven.

Stiftelsesdokumentet for FIMIL AS datert 10.04.1996 sannsynliggjør at de seks eierkommunene forut før stiftelse av selskapet hadde hatt sonderinger om hva som kan være hensiktsmessig organisering av virksomheten herunder selskapsform. Her trekker vi ut ordlyden og formuleringen av formål jf. § 3 i vedtektene fra 1996 som lyder; *Etter nærmere avtale med kommunene – stå for innsamling, transport og deponering av de avfallstyper som kommunene til enhver tid har ansvaret for og som egner seg for interkommunalt samarbeid.*

Ordfører i Porsanger kommune Jo Inge Hesjevik og konstituert kommunedirektør Roger Martinussen, svarte på spørsmål fra revisor stilt i egenerklæringsskjema, at de kjenner til selskapsformen og organiseringen av FIMIL AS. De svarte videre at selskapet ble etablert i 1996, og at selskapsform og selskapsorganisering oppleves som hensiktsmessig per medio 2024.

Styret i FIMIL AS opplyser til revisor at selskapet følger reglene for offentlige anskaffelser og offentliglova. Daglig leder bekrefter også overfor revisor at selskapet forholder seg til regler for offentlige anskaffelser ved anbudsprosesser og tilbudsinnhenting. Offentliglova og forvaltningsloven gjelder for selskapet.

Utover stiftelsesdokument og vedtekter har revisor videre fått forelagt eieravtale mellom Porsanger kommune og FIMIL AS. Eieravtalen ble vedtatt i forbindelse med avholdt ordinær generalforsamling i FIMIL AS 09.12.2013. Den viser til hvilke formelle rammer som gjelder for selskapet, herunder innledes avtalen med selskapets juridiske navn og hvilke kommuner som eier selskapet. Selskapsform og ansvarsforhold presiseres ved at FIMIL AS er et eget rettssubjekt og skal drive sin virksomhet etter aksjeloven samt være registrert i foretaksregisteret. Formålet for FIMIL AS er også inntatt i eieravtalen, hentet fra selskapets vedtekter.

Videre framgår det også av eieravtalen hvilke sentrale juridiske rammer som gjelder for tjenestene som skal leveres. Når det gjelder andre tjenester, presiseres det i eieravtalen at FIMIL AS kan eie andre selskaper, og tildele disse enerett forutsatt at slik tildeling skjer i samsvar med EØS-regelverket. Opprettelser av heleide datterselskap skal på høring til eierkommunene før sak legges fram for generalforsamling. All forretningsmessig virksomhet av vesentlig betydning skal skilles ut og utføres i egne selskaper.

Retningslinjer som baserer seg på juridiske rammer spesifikt for renovasjonsselskap, presiseres i eieravtalen ved at forutsetningen for eieravtalen er at det er innført tvungen renovasjon for alle lovpålagte renovasjonsoppgaver for alle husholdninger i eierkommunene. Selskapet utfører oppgavene for eierkommunene som igjen må vedta renovasjonsforskrifter og retningslinjer utviklet av selskapet. Disse må så langt som mulig tilpasses behovet for den enkelte kommune. All innsamling og behandling av lovpålagte renovasjonsoppgaver skal ifølge eieravtalen skje i henhold til forurensningslovens selvkostprinsipp. Eieravtalen trådte i kraft i 2013 etter at kommunestyrene i alle eierkommunene hadde vedtatt og godkjent avtalen.

Revisors vurdering

Selskapsformen aksjeselskap er en av flere organisasjonsformer som er aktuelle når kommunen setter virksomhet ut fra egen administrasjon og drift med videre mål om å samarbeide med andre kommuner om å få utført ulike tjenester. I dette tilfellet tjenester knyttet til renovasjon og avfallsbehandling.

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne eierskapskontrollen vurderer revisor at Porsanger kommune som eier og sammen med eierkommunene har tatt del i å sørge for en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål og oppgaver, behovet for eierstyring, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

Vi finner det godgjort at Porsanger kommune har hatt et bevisst forhold til valg av selskapsform for det konkrete selskapet FIMIL AS. Revisors vurdering er at KS sin anbefaling nr. 1 om valg av selskapsform er oppfylt.

3.1.2 Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører, samtidig som de utfører kommunale oppgaver som ikke skjer i konkurranse med andre, bør sørge for et skille mellom de to delene for å unngå brudd på reglene om offentlig støtte.

Jf. KS-anbefaling nr. 2

Revisors funn

FIMIL AS er som tidligere nevnt morselskap med 100 % eierandel for ett datterselskap, Rask AS. Gjennom en slik konsernstruktur skal det sikres et skille mellom selvkosttjenester som utføres i morselskap for eierkommunene og virksomhet som drives av datterselskap i konkurranse med andre private aktører i et marked.

Det framgår ikke av stiftelsesdokumentet med vedtekter fra 1996 at selskapet må etablere et tydelig skille mellom skjermet virksomhet og eventuell virksomhet som skal drives i konkurranse med private. På stiftelsestidspunktet hadde ikke de eksplisitte kravene til å sikre dette ennå fått sin ikrafttredelse. Her trekker vi ut ordlyden og formuleringen av formål jf. § 3 i vedtektene fra 1996 som lyder; *I den grad selskapet har kapasitet kan det selge tjenester til andre.*

Den reviderte og oppdaterte eieravtalen med vedtekter for FIMIL AS, vedtatt i 2013, inneholder imidlertid tydelige føringer for dette skillet ved at opprettelser av heleide datterselskap skal på høring til eierkommunene før sak legges fram for generalforsamling. All forretningsmessig virksomhet av vesentlig betydning skal skilles ut og utføres i egne selskaper. Behandling av avfall for næringsaktører og eller salg av løsninger til kunder i et marked med fri konkurranse håndteres derfor av datterselskapet Rask AS, noe som også framgår av formålet til dette selskapet.

Formålet til FIMIL AS er definert i § 3 i vedtektene. Selskapets primærvirksomhet er å få utført selvkosttjenester knyttet til renovasjon og avfallsbehandling som eierkommunene har ansvar for.

Ordfører svarte i egenerklæringsskjema til revisor at han er kjent med den nåværende selskapsorganiseringen og selskapsformen til FIMIL AS, og at dette oppleves hensiktsmessig. Selskapet styres etter gjeldende vedtekter. Det samme svarte konstituert kommunedirektør som også har deltatt på eiermøter i selskapet. Daglig leder i FIMIL AS har på spørsmål fra revisor bekreftet i egenerklæringsskjema at det foreligger vedtektsfestede begrensinger for driften og at det er fattet beslutninger av sentral betydning for selskapet på både eiernivå og styrenivå.

Revisors vurdering

Porsanger kommune har eierandel i et interkommunalt eid aksjeselskap hvor det er laget et selskapsrettslig skille mellom tjenestene som skal leveres til selvkost og tjenester som er i konkurranse med private i markedet. Selskapsorganiseringen skal bidra til å sikre at formålene til både morselskapet og datterselskapet blir ivaretatt på en ryddig måte samt at virksomheten drives i henhold til lovverk og sentrale føringer på området.

Revisor vurderer KS sin anbefaling nr. 2 om å skille virksomhet som er skjermet og virksomhet i konkurranse med private som oppfylt.

3.1.3 Stiftelsesdokument og vedtekter

For å stifte et aksjeselskap skal stifterne opprette et stiftelsesdokument. Stiftelsesdokumentet skal inneholde selskapets vedtekter.

Aksjeloven § 2-1(1)

Vedtektene skal minst angi:

1. selskapets foretaksnavn,
2. selskapets virksomhet,
3. aksjekapitalens størrelse, jf. § 3-1
4. aksjenes pålydende (nominelle beløp), jf. § 3-1

Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning.

Aksjeloven § 2-2

Revisors funn

Styret i FIMIL AS har svart på egenerklæringsskjema for denne eierskapskontrollen og oversendt stiftelsesdokument med vedtekter fra stiftelsesmøte og konstituerende generalforsamling ved etableringen av selskapet datert 10.04.1996. Vedtektene som videre ble revidert og gjort gjeldende fra 01.01.2014 er i tillegg blitt forelagt revisor. I begge dokumentene framgår det av vedtekter bestemmelser om hvem som skal være medlemmer av selskapets styre. Det er også i vedtektene bestemmelser blant annet om hvilke saker generalforsamlingen skal behandle.

Vedtektene som ble vedtatt og underskrevet av de seks eierkommunene som stiftere i 1996, inneholdt informasjon om selskapets foretaksnavn, selskapets virksomhet, aksjekapitalens størrelse samt aksjenes pålydende nominelle beløp. Fristen for innbetaling av aksjekapitalen ble satt til 25.04.1996. Ifølge § 4 i vedtektene til FIMIL AS fra 2014 fastholdes stiftelsesdokumentet med vedtekter fra 1996 ved at virksomheten skal drives igjennom aksjeselskap som selskapsform. Aksjekapitalen skal være på kr 600 000 og fordeles i forhold til folketall per 01.01.1995 i de seks eierkommunene som innbetalte følgende;

Gamvik kommune	55 aksjer kr 55 000
Lebesby kommune	59 aksjer kr 59 000
Måsøy kommune	65 aksjer kr 65 000
Karasjok kommune	105 aksjer kr 105 000
Nordkapp kommune	147 aksjer kr 147 000
Porsanger kommune	169 aksjer kr 169 000

Aksjenes pålydende skal være kr 1 000 og lyde på navn, jf. § 5. Selskapets firma tegnes av styret eller den styret bestemmer i henhold til aksjeloven.

Det framgår ikke av vedtektene fra 1996 eller 2014 bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning av selskapet. Eieravtalen presiserer imidlertid dette med at hver av eierkommunene ved en oppløsning av selskapet er ansvarlig for sin del av forpliktelsene i forhold til folketallet registrert i året selskapet blir oppløst. Her legger vi en videre forståelse til grunn at det økonomiske fordelingsprinsippet ved oppløsning gjelder både aktiva og passiva.

Det framgår også av eieravtalen at all innsamling og behandling av lovpålagte renovasjonsoppgaver skal skje i henhold til forurensningslovens selvkostprinsipp. Av det kan man slutte faktum at FIMIL AS ikke ble opprettet for å være et selskap med formål om økonomisk eller finansiell profitt.

Revisors vurdering

Revisor vurderer på bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som vi er blitt forelagt i denne undersøkelsen at det ble utarbeidet stiftelsesdokument og vedtekter i tråd med lovverket da Porsanger kommune sammen med øvrige kommuner stiftet FIMIL AS. Revisor vurderer at kravene i aksjeloven § 2-1 er **oppfylt**.

Når det gjelder innholdet i vedtektene, vurderer revisor at aksjeloven § 2-2 i **stor grad, men ikke fullt ut er oppfylt**. De vedtektene som generalforsamlingen har vedtatt inneholder ikke en eksplisitt fastsatt fremgangsmåte for anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning selskapet. En må se hen til eieravtalen for slike opplysninger. Revisor legger i sin vurdering til grunn det faktum at FIMIL AS ikke ble opprettet for å være et selskap med formål om økonomisk eller finansiell profitt.

3.1.4 Eierskapsmelding

Kommunen skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal inneholde

- a) kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- b) en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- c) kommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene som nevnt i bokstav b

Jf. kommuneloven § 26-1

Kommunestyret bør årlig få en rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv. for selskapene).

Jf. KS-anbefaling nr.4

Revisors funn

Da kommuneloven trådte i kraft etter kommunestyrevalget i 2019, kom det krav om utarbeidelse av eierskapsmelding innen utgangen av valgperioden. Porsanger kommune hadde dermed frist ut høsten 2023 med å få utarbeidet og vedtatt en eierskapsmelding. Før denne tid var det ikke et lovkrav, men en anbefaling fra KS at kommunen utarbeidet eierskapsmeldinger. Kommunen utarbeidet en eierskapsmelding for behandling i kommunestyrets møte den 03.09.20, sak 57/20, Eierskapsmelding 2020-2024 for Porsanger kommune. Eierskapsmeldingen definerer formål med eierskap og eierinteresser samt oversikt over selskaper kommunen eier i tillegg til prinsipper for eierstyring. FIMIL AS er også inntatt i eierskapsmeldingen. På spørsmål fra revisor i egenerklæringsskjema svarte ordfører som kommunens eierrepresentant at det også er utarbeidet eieravtale, selskapsavtale og styringsdokumenter som representerer målformuleringer, verdidokumenter og etiske retningslinjer for selskapsdriften. Dette viste også konstituert kommunedirektør til.

Ordfører svarte videre at eierstyringen i FIMIL AS utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak gjennom å være representert i generalforsamlingen og selskapets styre. Revisor finner også at generalforsamlingen har vedtatt retningslinjer for valgkomite og styringsdokumenter som etiske retningslinjer for selskapsdriften samt retningslinjer for styrets arbeid og for daglig leder. Gjennom de ovennevnte dokumentene formaliseres det overfor selskapet hva som er eierkommunenes vedtatte formål for virksomheten og hvilke forventninger som stilles til selskapets ledelse og drift. I dette inngår også hvilke rammer som skal gjelde for selskapsstyringen. Revisors undersøkelse viser på dette området at det er sammenfall mellom ordførers og daglig leders svar på spørsmål om disse forhold stilt i egenerklæringsskjema. Videre svarer daglig leder og styreleder i FIMIL AS at selskapets styringsdokumenter representerer målformuleringer, verdidokumenter og etiske retningslinjer som administrasjonen og styret forholder seg til.

Porsanger kommune har per medio 2024 ikke praksis for å bestille en årlig rapport om tilstanden for FIMIL AS. Det vil si en statusrapport som oppsummerer sentrale punkt knyttet til økonomi og spesielle forhold relevant for kommunens eierskap i selskapet. Ordfører og konstituert kommunedirektør svarte til revisor at rapportering til eierne skjer gjennom generalforsamlinger og eiermøter.

Revisors gjennomgang av sakslister og protokoller for kommunestyret viser at kommunen ikke har rutinemessig praksis for å legge fram årsregnskapet til FIMIL AS, for eksempel som orienteringssak eller referatsak. Vi finner heller ikke at kommunestyret setter opp saker med andre tema, knyttet til eierskapet i selskapet. Revisor registrerer at relevant informasjon relatert til renovasjon- og avfallshåndtering blir lagt fram og behandlet av kommunens øverste organ ved at kommunestyret vedtar de til enhver tid gjeldende gebyrsatser for renovasjon. Porsanger kommune fattet vedtak på renovasjonsgebyrer til innbyggerne basert på beregninger fra FIMIL AS.

Kommunens gebyr- og avgiftsregulativ vedtas av kommunestyret og angir renovasjonsavgiftene for de ulike abonnement/typer boliger som omfattes av selvkostområdet. Vedtatte årlige satser framgår av regulativet og endringer oppgis i kroner og prosent.

Kommunestyret vedtar også budsjett og økonomiplan der det framgår av selvkostberegninger hvor mye det årlige renovasjonsgebyret anslås å øke med fra år til år.

Alle deltakerkommunene i FIMIL AS har i kraft av kommunestyrevedtak vedtatt egne renovasjonsforskrifter hvor det framgår at kommunens myndighet og oppgaver etter forskriftene er delegert til det interkommunale selskapet Finnmark Miljøtjeneste AS v/styret. Delegasjonen til styret gjelder myndighet til å utarbeide utdypende retningslinjer for den praktiske gjennomføringen av forskriftene samt gjennomføring av renovasjonsoppgavene.

Styreleder svarte sammenfallende med daglig leder at det hvert år gjennomføres fem til syv styremøter, årlige eiermøter i tillegg til ordinær generalforsamling hvert år hvor det foregår informasjonsflyt og rapportering. Herunder blir selskapets økonomi drøftet på styrenivå og eiernivå. Revisor har gjennomgått møtereferat fra et eiermøte avholdt 18.01.2023 og 21.05.2024 samt protokoller fra generalforsamling årene 2021, 2022, 2023 og 2024 som viser dette. Generalforsamlingen behandler årlig selskapets årsrapport, resultatregnskap og balanse i tillegg til revisjonsberetning for siste regnskapsår. Årsrapporten det vises til i dette tilfellet er en pliktig årsberetning som utarbeides ved regnskapsavleggelsen.

Ordfører svarte i egenerklæringsskjema at Porsanger kommune sikrer at eierstyringen utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak gjennom å være representert i selskapets eierorgan. Både ordfører og konstituert kommunedirektør som også har deltatt på eiermøter i FIMIL AS, svarte at de er kjent med prosessene ved selskapsorganenes behandling av selskapets budsjett og regnskap. Kommunen orienteres av selskapet om prisendringer som blir lagt til grunn i budsjettberegninger for selvkostområdet.

Revisors vurdering

Porsanger kommune har oppfylt kommuneloven § 26-1 om at det skal utarbeides og vedtas en eierskapsmelding minst én gang i valgperioden. Intensjonen med lovkravet er at de folkevalgte i kommunestyret som er kommunens øverste organ skal ha oversikt over kommunens eierskap i selskaper og være tilstrekkelig opplyst om eierinteressene når kommunen setter virksomhet ut fra egen administrasjon og drift med videre mål om å samarbeide med andre kommuner om å få utført ulike tjenester. Videre skal en eierskapsmelding bidra til å forankre eierskapet i det aktuelle

selskapet. Sentralt her står å kommunisere de folkevalgtes vedtatte formål og forventninger til virksomheten samt sikre at prinsipper for eierstyring blir ivaretatt. Neste frist for rullering av eierskapsmeldingen er innen utløpet av valgperioden 2023-2027.

KS anbefaler også at Porsanger kommune ber om at det årlig legges fram en rapport om selskapet til kommunestyret. Revisors vurdering er at KS sin anbefaling nr. 4 om årlig rapport til kommunestyret **ikke er oppfylt**.

3.1.5 Eierskapsseminarer

For å styrke det kommunale eierskapet anbefales det at kommunestyret får tid til kompetanseutvikling eksempelvis ved å avholde eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte tidlig i perioden.

Jf. KS-anbefaling nr. 3

Revisors funn

Revisor finner ikke at Porsanger kommunes folkevalgtopplæring omhandler kommunalt eierskap og eierstyring- og kontroll. Ordfører svarte som eierrepresentant i egenerklæringsskjema til revisor at det ikke er etablert opplæring av og informasjon om eierstyring til folkevalgte eierrepresentanter.

Revisor registrerer at formell utveksling av kunnskap og erfaring begrenser seg til eiermøter én til to ganger i året. Eiermøter omfatter ikke deltakelse fra samtlige av kommunens folkevalgte. Både ordfører og styreleder bekrefter at det gjennomføres eiermøter mellom selskapet og representanter fra kommunen. Dette blir videre belyst i pkt. 3.1.7 i denne rapporten.

Revisors vurdering

Revisor har i denne eierskapskontrollen ikke funnet tilstrekkelig med opplysninger som godtgjør at folkevalgte i Porsanger kommune blir gitt informasjon om eierstyring, i den utstrekning som KS anbefaler kommunene. Anbefalingen til KS viser til at kompetanseutvikling kan skje gjennom «eierskapsseminarer». Revisor registrerer at begrepet «eiersamlinger» også benyttes om arenaer for slik kompetanseutvikling.

Intensjonen er at kommunestyret tidlig i valgperioden skal få utvikle kompetanse relatert til kommunalt eierskap. Revisor vurderer at KS sin anbefaling nr. 3 som gjelder å sørge for god kunnskap til samtlige folkevalgte om eierskap **ikke er oppfylt** av Porsanger kommune.

3.1.6 Gjennomgang og revisjon av avtaler og styringsdokumenter

Kommunestyret skal utarbeide, og bør jevnlig revidere, styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

Jf. KS-anbefaling nr. 5

Revisors funn

En eierskapsmelding er et sentralt dokument for eierstyring og kontroll. Porsanger kommune har i valgperioden 2019-2023 utarbeidet et slikt styringsdokument og forelagt dette til behandling i kommunestyret. En eierskapsmelding har flere funksjoner, herunder kan det være et verktøy for å føre ajourhold med avtaler og styringsdokumenter, samt bidra til at formelle dokumenter relatert til kommunens eierinteresser i selskaper blir gjenstand for jevnlig gjennomgang og revisjon.

Revisor har i forbindelse med denne undersøkelsen videre fått forelagt følgende styringsdokumenter gjeldende for FIMIL AS og som har utspring fra stiftelsesdokumentet, eieravtalen og vedtekter (årstall for sist vedtatt i parentes);

- Eieravtale FIMIL AS (2013)
- Vedtekter FIMIL AS (2013)
- Retningslinjer for valgkomiteen (2011)
- Retningslinjer for styrets arbeid (2009)
- Retningslinjer for daglig leder (2009)
- Etske retningslinjer (2015)

Selskapets vedtekter ble sist revidert og behandlet av kommunestyrene i eierkommunene og vedtatt i generalforsamling i 2013. Etter dette finner ikke revisor at gjennomgang og revisjon av ovennevnte dokumenter er blitt foretatt av kommunestyret i Porsanger kommune. Eieravtalen ble også vedtatt i 2013, vi finner ikke formell dokumentasjon per medio 2024 på at det har vært tema å ta denne avtalen opp til behandling igjen.

Både ordfører, styreleder og daglig leder svarte i egenerklæringsskjema at de forholder seg til målformuleringer, verdidokumenter, og etiske retningslinjer igjennom ovennevnte dokumenter.

Revisors vurdering

Porsanger kommune har utarbeidet og vedtatt en eierskapsmelding innen utgangen av forrige valgperiode (2019-2023), jf. krav i kommuneloven § 26-1.

Da eierskapsmelding foreligger per medio 2024 har kommunen sikret seg å ha på plass et overordnet og lovpålagt styringsdokument som eier av virksomhet organisert utenfor egen organisasjon. Dokumentet kan bidra til å sikre at revidering og rullering av styringsdokumenter for kommunalt eide virksomheter blir ivaretatt. Tidsfristen for vedtakelse av ny eierskapsmelding har ikke utløpt.

Vi ser at det er mange år siden flere av de sentrale styringsdokumentene ble utarbeidet. Revisor har ikke kommet over opplysninger som tilsier at styringsdokumentene skulle ha vært revidert eller at Porsanger kommune som en av eierne skulle ha løftet dette inn i styrende organ. Som følge av dette og fordi kommunen har ivaretatt kravet om å ha eierskapsmelding anser vi KS sin anbefaling nr. 5 som oppfylt.

3.1.7 Eiermøter

Det bør jevnlig gjennomføres eiermøter mellom kommunen og selskapet for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet.

Jf. KS-anbefaling nr. 6

Revisors funn

Styreleder svarer sammenfallende med ordfører at det gjennomføres årlige eiermøter i tillegg til ordinær generalforsamling hvert år hvor det foregår informasjonsflyt og rapportering. Eieravtalen til FIMIL AS angir følgende i kapittel 2 Organisasjon pkt. 2.2 Eiermøte;

Styret inviterer til eiermøte minst en gang i året. På eiermøte skal det blant annet orienteres om virksomhet og resultat i datterselskap.

Eiermøtet er et konsultativt og rådgivende organ for styret og eiermøtet har ingen besluttende myndighet.

På eiermøtene bør eierkommunene møte med både politisk og administrativ toppledelse.

Det ble avholdt eiermøte i FIMIL AS 18.01.2023 og revisor har gjennomgått møtereferatet. Temaet for møtet var satt i henhold til innkallingen som var sendt ut 09.01.2023. Følgende hovedsaker var til drøfting og orientering;

- Status for selvkostsituasjonen for FIMIL sine tjenester pr dato
- Styrets vedtak om innføring av 14 dagers renovasjon og bakgrunnen for dette
- Prinsippene bak solidarisk prisfastsetting
 - skal tjenestene til FIMIL være lik i alle kommuner?
 - Skal alle abonnenter fortsatt betale likt gebyr uansett avfallsmengde eller skal det evt. innføres graderte abonnementer basert på dunkstørrelse
- Harmonisering og oppdatering av forskriftene fra 2005
- Statlige myndighetskrav til avfallshåndteringen – på vei mot sirkulær økonomi

Styreleder presiserte at eiermøtet var en viktig arena for å ha dialog med kommunene selv om eiermøte er et konsultativt organ som ikke har noe besluttende myndighet i henhold til selskapets eieravtale. Styreleder ga generell informasjon om utfordringer i avfallsbransjen generelt, og la vekt på følgende:

- Behov for samarbeid i regionen som følge av felles utfordringer. Dette har styrket seg betydelig de senere år spesielt mot vestfylket
- De økonomiske og organisatoriske utfordringene som FIMIL og datterselskap Rask har hatt de senere år
- Behov for å effektivisere og tenke nytt – dette sett opp mot både kostnads- og miljøaspektet.

Han kommuniserte også i eiermøtet at styret er et redskap for kommunene og at styret fatter avgjørelser innenfor sitt område på delegert myndighet. Styreleder la vekt på at styrets vedtak om innføring av 14 dagers renovasjon er innenfor styrets kompetanse, men sa samtidig at styret ikke hadde noen problemer med å forholde seg til klare signaler fra kommunene dersom de ønsket seg noe annet. Revisor registrerer av møtereferatet at Porsanger kommune stilte med representanter til eiermøtet.

Det ble også avholdt eiermøte 21.05.2024 der kommunen deltok. Her registrerer revisor blant annet at følgende sak var på agenda;

- «FIMIL og eierne. Hva vil eierkommunene med avfallsselskapet sitt?»

Det ble avholdt ekstraordinært eiermøte 10.10.24 der sak om ekstraordinær innbetaling fra eierkommunene knyttet til underskudd på selvkost for renovasjonstjenester ble behandlet. Det er også planlagt å beramme eiermøte til desember 2024.

Revisors vurdering

Porsanger kommune har igjennom eieravtalen med FIMIL AS bestemt at det skal være dialog mellom kommune og selskap ved at det skal avholdes eiermøter. Dette er også i tråd med selskapets vedtekter som angir at FIMIL AS skal være *et konsultativt organ for eierkommunene i spørsmål vedrørende avfall, avfallsbehandling og forurensning*. Revisor vurderer det som godt gjort at det legges til rette for dette med eiermøter som arena. Vi har vurdert at Porsanger kommune har oppfylt KS sin anbefaling nr. 6 om eiermøter da det er godt gjort at eiermøter blir avholdt. Revisor registrerer av møtereferatene at Porsanger kommune stilte med representanter til eiermøtene. Informasjon i form av oppsummering fra eiermøter blir sendt til kommunen i brevform fra selskapet. Det er planlagt eiermøte berammet til høsten 2024.

KS sin anbefaling nr. 6 om at det bør gjennomføres eiermøter mellom kommunen og selskapet for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet, vurderes oppfylt av Porsanger kommune.

3.1.8 Oppnevning av eierrepresentanter

Det anbefales som hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet.

Jf. KS-anbefaling nr. 7

Revisors funn

Eieravtalen til FIMIL AS er behandlet og vedtatt av kommunestyret i Porsanger kommune samt angir at det er ordfører som er oppnevnt som eierrepresentant og stiller til generalforsamling i selskapet. Revisor registrerer at det er ordfører som er Porsanger kommunes eierrepresentant i FIMIL AS.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at KS sin anbefaling nr. 7 om at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet, er oppfylt.

3.1.9 Generalforsamlingens møter

Bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamling og representantskapsmøter bør tas inn i selskapets vedtekter, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Jf. KS-anbefaling nr. 8

Ordinær generalforsamling skal holdes innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår. På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. godkjenning av årsregnskapet og eventuell årsberetning
2. andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen

Jf. aksjeloven § 5-5 (1) og (2)

Revisors funn

Vedtektene § 8 og Eieravtalen til FIMIL AS angir følgende i kapittel 3 Generalforsamlingen pkt. 3.3 Innkalling til møte i generalforsamlingen;

Ordinær generalforsamling avholdes hvert år innen utgangen av mai måned.

Annonsering av generalforsamlingen med angivelse av dagsorden, skjer med minimum 3 ukers varsel i brev til eierkommunene.

Innkalling til generalforsamling sendes eierkommunene senest 1 uke før generalforsamlingens møte. Vedlagt innkallingen følger styrets utredninger, styrets årsrapport og revidert resultatregnskap.

De fire siste årene fra 2021 til 2024 er det blitt avholdt ordinær generalforsamling i FIMIL AS på følgende datoer; 15.09.2021, 17.06.2022, 31.05.2023 og 21.05.2023. Forskyvningene på møtedatoer i årene 2021 og 2022 skyldes forsinkelser i forbindelse med årsoppgjørrevisjon av selskapets regnskap. Selskapet har vist til at for år 2021 vedtok Stortinget – på grunn av Corona-situasjonen – i vedtak av 18.06.21, at frist for å avvikle generalforsamling ble utvidet med to måneder. Den reelle oversittelse av frist dette året var dermed på 15 dager.

I alle de fire møtene har innkalling og saksliste blitt godkjent av generalforsamlingen. Revisor har gjennomgått disse dokumentene samt protokollene. Det er ved alle de fire avholdte generalforsamlingene blitt protokollført redegjørelse for saksgang med dateringshenvisning til når annonsering ble gjort og videre til tidspunkt for utsendelse av formell innkalling med saksliste og sakspapirer. I alle fire nevnte år har møtet blitt annonsert og generalforsamlingen innkalt i henhold til de frister som er angitt i vedtekter og eieravtalen.

Vedtektene § 8 og eieravtalen til FIMIL AS angir følgende i kapittel 3 Generalforsamlingen pkt. 3.4 Saksbehandling i generalforsamlingen;

På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:

- Konstituering
- Årsberetning, resultatregnskap og balanse
- Anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd i henhold til den fastsatte balanse
- Fatte vedtak om utdeling av utbytte
- Valg av styre, styreleder, nestleder og revisor
- Oppnevning av valgkomite
- Saker innmeldt av eierkommunene
- Andre saker som iht lov eller vedtekter hører under generalforsamlingen

Generalforsamlingen har med enstemmig vedtak godkjent revisjonsberetning, årsrapport, resultatregnskap og balanse for alle de fire ovennevnte årene i tidsrommet fra 2021 til 2024. Det samme gjelder for valg av styre og revisor samt godkjenning av fastsetting av styrehonorar og oppnevning av valgkomite for det kommende år. Porsanger kommune har vært representert ved alle generalforsamlingene avholdt i ovennevnte periode.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at KS sin anbefaling nr. 8 om at innkallingsfrist til generalforsamlingen bør stå i selskapets vedtekter, som oppfylt.

Når det gjelder den videre etterlevelsen av aksjeloven, vurderer revisor at ordinær generalforsamling i ett av de fire årene i perioden 2021-2024 (GF 15.09.21) ikke har blitt avholdt *innen seks måneder* etter utgangen av hvert regnskapsår, slik som aksjeloven § 5-5 (1) foreskriver. Bestemmelsen **vurderes oppfylt for tre av de fire årene**. Selskapet har vist til at for år 2021 vedtok Stortinget – på grunn av Corona-situasjonen – i vedtak av 18.06.21, at frist for å avvikle generalforsamling ble utvidet med to måneder. Den reelle oversittelse av frist dette året var dermed på 15 dager.

Generalforsamlingen har behandlet de saker som er omtalt i aksjeloven § 5-5 (2), og denne bestemmelsen i aksjeloven er dermed **oppfylt**.

I selskapets egne vedtekter er det angitt at ordinær generalforsamling skal avholdes *hvert år innen utgangen* av mai måned. Denne vedtektsbestemmelsen er dermed altså **ikke overholdt for to** (GF 15.09.21 og GF 17.06.22) **av de fire** ordinære generalforsamlingene vi har undersøkt nærmere.

De saker som vedtektene angir skal behandles, er for alle de fire ordinære generalforsamlingene overholdt. Når det gjelder innkalling og saksliste viser alle protokollene fra generalforsamlingene at disse er godkjent. Revisor vurderer her at aksjelovens bestemmelser er oppfylt.

Porsanger kommune har vært representert ved alle generalforsamlingene avholdt i ovennevnte fireårsperiode.

3.1.10 Styrets sammensetning og kompetanse

Eier bør gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Habilitetsspørsmål bør vurderes ved valg av styremedlemmer. Det anbefales også at selskapet sikrer opplæring av styremedlemmene.

Eierorganet bør tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon i styret. Kjønnsbalansen bør sikres både blant de faste medlemmene til styret og blant varamedlemmene.

Eier bør anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret bør etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Styremedlemmer i morselskaper bør som hovedregel ikke sitte i styret i datterselskap.

Jf. KS-anbefaling nr. 9, 11, 12 og 13

Revisors funn

Porsanger kommune har vedtatte føringer om styresammensetninger i kommunalt eide selskaper i form av en eierskapsmelding.

Det framgår av eieravtalen pkt. 2.2 at generalforsamlingen velger selskapets styre og fastsetter styrets arbeidsvilkår. Styret rapporterer til generalforsamlingen.

Ordfører i Porsanger kommune svarte i egenerklæringsskjema at kommunen ivaretar og sikrer sin eierstyring og rapportering til eier gjennom sin representant i styret og generalforsamling. I tillegg deltar kommunen på Eiermøter. Generalforsamlingen velger styre. Av svaret til ordfører kan man slutte at eierkommunen deltar og tilstedeværelse i styrende og besluttsende organ utgjør et viktig prinsipp da virksomheten er et interkommunalt eid aksjeselskap. Revisor registrerer at det helt fra etableringen av selskapet har stått sentralt å følge opp at alle eierkommunene er representert med hver sine stemmer i selskapets organer. Revisor har gjennomgått innkallinger og møteprotokoller fra alle styremøtene i FIMIL AS for årene 2021, 2022, 2023 og fram til medio 2024. Gjennomgangen viser at Porsanger kommune har vært representert i 20 av 20 avholdte styremøter i denne perioden. Kommunen har også over en lengre tidsperiode hatt styrelederen i selskapet.

Videre registrerer revisor at det er utarbeidet retningslinjer for valgkomite. Revisor har gjennomgått dokumentet som gir klare føringer for valgkomiteen som velges av generalforsamlingen.

Valgkomiteen har følgende mandat;

Valgkomiteen skal forberede og fremme innstilling på:

- Valg av nytt styre.

- Valg av styreleder og nestleder.
- Valg av selskapets revisor.
- Styrets godtgjørelse for neste valgperiode.

Valgkomiteens arbeid med sammensetning av styre og rekruttering av kandidater er underlagt følgende føringer;

Ved sammensetning av styret bør følgende momenter vurderes:

- Styrets samlede kompetanse og erfaring.
- Selskapets langsiktige strategi, herunder eierinteresser.
- Eventuelle signaler gitt av generalforsamlingen.
- At styret har representanter fra både små og store eierkommuner.

Valgkomiteen skal henvende seg til eierkommunene for å be om forslag på kandidater til styret. I sitt arbeid kan komiteen innhente ytterligere opplysninger fra eiere, fra sittende styremedlemmer og fra daglig leder.

Ser vi hen til styresammensetningen i FIMIL AS for årene 2023 og 2024 kan vi slutte at kompetanse innen økonomi, administrasjon, ledelse, styrearbeid, avfallsbransje og politisk erfaring er blitt prioritert ved sammensetning av selskapets styre.

Revisor registrerer at når valg av styre foretas og nytt styre konstitueres i morselskapet FIMIL AS, er videre praksis at de valgte kandidater også blir registrert som styre til datterselskapet Rask AS.

Selskapet har opplyst at de er klare over KS sin anbefaling på dette området, men at beslutningen om å ha gjennomgående styre i mor - og datterselskap er tatt for sikre overordnet helhetstenkning og tettere samarbeid vurdert ut ifra konsernets stilling.

Ordfører i Porsanger kommune kjenner ikke til om det gis tilbud om opplæring av styrets medlemmer eller om styret blir evaluert. Styreleder har svart at det ikke gjøres noen formell evaluering av styrets arbeid og at det ikke er skriftliggjort eller definert strategier og retningslinjer direkte fra eierkommunene. Selskapet har imidlertid utarbeidet retningslinjer for styret og etiske retningslinjer. Det sistnevnte sees hen til når en står ovenfor habilitetsspørsmål. Både ordfører og styreleder viser til at det er utarbeidet styrende dokumenter for selskapet. Revisor registrerer at det i dokumentene gjeldende for styret framgår at formålet med retningslinjer for styret er å ordne styrearbeidet mest mulig hensiktsmessig og å gi utdypende informasjon om hvilke plikter og rettigheter medlemmene i styret har.

Retningslinjer for styrets arbeid omhandler at det skal utarbeides årsplan for styrearbeidet samt at det skal gjennomføres seks møter per år. Møteplaner settes opp som halvårsplaner. Styret får videre i retningslinjene føringer for forberedelse, gjennomføring og saksgang i tilknytning til styremøter, saker som skal settes på dagsorden, om innkallelse og om protokollen. Det er også informasjon om inhabilitet og om styremedlemmenes taushetsplikt. Videre framgår det av vedtektene § 6 at styret skal bestå av seks medlemmer med seks personlige varamedlemmer. Styret skal videre bestå av tre kvinner og tre menn. Revisor har gjennomgått protokoller fra avholdt ordinær generalforsamling i FIMIL AS for årene 2021, 2022, 2023 og 2024. I forbindelse med gjennomgangen registrerer revisor at kjønnsbalansen i styret overholdes igjennom alle disse årene når valgkomiteen hvert år legger fram sine forslag til generalforsamlingen. Kjønnsbalansen ivaretas både for faste medlemmer og for varamedlemmene som velges.

Alle de seks eierkommunene er representert i styret til FIMIL AS der hver kommune til enhver tid har sin representant inne enten som leder, nestleder eller styremedlem. Alle de seks medlemmene

av styret har en personlig vara. Styrets medlemmer og varamedlemmer velges normalt for tre år ad gangen, og slik at to av styrets seks representanter er på valg hvert år. Styreleder og nestleder velges av generalforsamlingen for ett år ad gangen.

Revisors vurdering

Vi finner det godt gjort at tilpasning av kompetanse blir ivaretatt med hensyn til sittende styre og ved rekruttering av kandidater til styret. Det foreligger også føringer for håndtering av habilitetsspørsmål. KS sin anbefaling nr. 9 vurderes oppfylt. Når det gjelder kjønnsbalansen, ivaretas også dette i tråd med selskapets vedtekter og KS sin anbefaling nr. 11 vurderes oppfylt.

KS sin anbefaling nr. 12 om at eier bør anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet, vurderes til ikke oppfylt

Revisor vurderer også at KS sin anbefaling nr. 13 ikke fullt ut er oppfylt, dette da styremedlemmer i morselskaper som hovedregel ikke bør sitte i styret i datterselskap. Selskapet har opplyst at de er klare over KS sin anbefaling, men at beslutningen om å ha gjennomgående styre i mor - og datterselskap er tatt for sikre overordnet helhetstenkning og tettere samarbeid vurdert ut ifra konsernets stilling.

3.1.11 Bruk av valgkomité

Bruk av valgkomité ved valg av styrer i kommunalt eide selskaper bør fastsettes i vedtektene.

Jf. KS-anbefaling nr. 10

Revisors funn

Vedtektene til FIMIL AS omtaler ikke eksplisitt bruk av valgkomite. Eieravtalen presiserer i pkt. 2.4 at generalforsamlingen oppnevner valgkomite som blant annet forbereder valg av styre. Valgkomiteen arbeider etter egne retningslinjer og rapporterer til generalforsamlingen.

Revisors vurdering

Anbefaling nr. 10 fra KS er ikke oppfylt som følge av at det ikke er vedtektsfestet bruk av valgkomité ved valg til styret i FIMIL AS. Revisor anser imidlertid at hensynet bak anbefalingen langt på vei er ivaretatt gjennom bestemmelsen i eieravtalen.

3.1.12 Bruk av numeriske vararepresentanter

Det anbefales at det oppnevnes varamedlemmer til styret i selskaper. Ordningen med numeriske varamedlemmer bør benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Jf. KS-anbefaling nr. 14

Revisors funn

Ifølge FIMIL AS sine vedtekter § 6 skal styret bestå av seks medlemmer med seks respektive personlige varamedlemmer. Ifølge vedtektene skal alle seks styremedlemmer ha personlige varamedlemmer. Leder og nestleder betraktes også som medlemmer i denne sammenhengen og skal også ha sin personlige vara. Det er altså bruk av personlige varamedlemmer slik at kommunen er representert dersom et fast medlem ikke kan møte. Noe som også bekreftes av ordfører og styreleder ved besvarelse av egenerklæringsskjema for denne undersøkelsen.

Revisors vurdering

FIMIL AS har ikke numeriske varamedlemmer slik som KS anbefaler. Det er imidlertid ikke direkte relevant for dette selskapet ettersom hver av de seks eierkommunene har sin representant i styret. Ordningen med personlig varamedlem er nødvendig for å sikre kommunenes tilstedeværelse i styret.

3.2 Styret

3.2.1 Rutiner for habilitetskonflikter

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styret i selskaper.

Jf. KS-anbefaling nr. 15

Revisors funn

Generalforsamlingen i FIMIL AS som ble avholdt 31.05.2023 behandlet i sak 7/23 Valg av styre, styreleder og nestleder. Det ble fattet enstemmig vedtak på valgkomiteens innstilling. Valgresultatet ble at sittende ordfører i Porsanger kommune ble valgt inn som personlig vara for styreleder. Ettersom kandidaten også hadde vært medlem i valgkomiteen fram til generalforsamlingen, ble det protokollført at kandidaten fratrådte den videre behandlingen av komiteens oppgaver. Selskapet har opplyst at på tidspunktet den aktuelle ordføreren ble valgt inn til styret våren 2023, var det avklart at denne ikke ville stille til kommunevalget senere på høsten 2023. Det var også besluttet at neste styremøte i selskapet ikke ville bli avholdt før etter kommunevalgdagen.

I forbindelse med valg av styre ved generalforsamling avholdt 21.05.2024 ble varaordfører i Porsanger kommune valgt til personlig vara for kommunens representant og styremedlem i styret til FIMIL AS.

I egenerklæringsskjemaet til styreleder stilte revisor spørsmål om hvordan forholdet til mulig nærstående og inhabilitet håndteres. Det var også spørsmål om det er etablert faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Styreleder svarte at det ikke foreligger faste rutiner, men at styret på dette området forholder seg til de etiske retningslinjene for hele selskapet som ble vedtatt i 2015. Her står følgende om framgangsmåter ved håndtering av mulige habilitetskonflikter:

For styret og ansatte gjelder regelen om at hvis man er tvil bør man avstå eller ta spørsmålet opp med nærmeste overordnet. Styret og ansatte skal unngå å komme i en situasjon som kan medføre en konflikt mellom selskapets interesser og personlige interesser. Dersom personlige interesser kan påvirke avgjørelse i en sak vi deltar i behandlingen av eller vi har ansvar for å gjennomføre, skal dette tas opp med overordnet.

Det er også som tidligere nevnt utarbeidet og vedtatt retningslinjer for styrets arbeid, hvor følgende presiseres med hensyn til inhabilitet:

Et styremedlem eller daglig leder må ikke delta i behandlingen av eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del, eller for noen nærstående, at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Med nærstående menes her den krets av personer som er nevnt i aksjeloven § 1-5.

Et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld.

Daglig leder har svart nei på spørsmål i egenerklæringsskjema om det er tilknytninger mellom nærstående blant selskapets administrasjon, styre og eiere.

Revisors vurdering

En sittende ordfører fra en eierkommune til FIMIL AS har vært vara til styrets leder i FIMIL AS. Dette er ikke i tråd med KS sine anbefalinger som angir uttrykkelig at ordfører og kommunedirektør ikke bør være medlem av styre i kommunens selskaper. Revisor anser at dette avviket på anbefalingen ikke hadde praktisk betydning og at det har blitt rettet opp i. Vi viser til selskapets opplysninger om at da den aktuelle ordføreren ble valgt inn i styret våren 2023 var det avklart at vedkommende ikke ville stille til kommunestyrevalget senere på høsten dette året. Det hadde også blitt besluttet at neste styremøte i selskapet ikke ville bli avholdt før etter kommunevalgdagen.

Revisor vurderer at KS sin anbefaling nr. 15 **ikke fullt ut er oppfylt** ved at styrene bør etablere *faste rutiner* for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Styreleder har svart at det ikke foreligger faste rutiner på området. Dette er noe som Porsanger kommune kan påvirke gjennom styringssignaler og aktiv eierstyring.

3.2.2 Registrering av styreverv

Alle som påtar seg styreverv og som sitter i ledelsen for kommunale foretak og selskaper bør registreres i KS sitt styrevervregister.

Jf. KS-anbefaling nr. 17

Revisors funn

Styreleder svarte i egenerklæringsskjema at styret ikke er registrert i KS Styrevervregister.

Revisors undersøkelse viser at det ikke har vært gjort en kollektiv registrering, men at flere av styremedlemmene de tre siste årene fram til 2024 er registrert i styrevervregisteret.

Revisors vurdering

Flere av medlemmene av styret i FIMIL AS har i de senere år vært registrert i styrevervregisteret til KS. Vi finner ikke at Porsanger kommune har gitt formelle føringer til FIMIL AS på dette området. Ikke alle styremedlemmene de senere årene har vært registrert. Revisors samlede vurdering blir av denne grunn at KS sin anbefaling nr. 17 **ikke fullt ut** er ivarettatt, om at alle som påtar seg styreverv og som sitter i ledelsen for kommunale foretak og selskaper bør registreres i KS sitt styrevervregister.

KS opplyser på nettsidene til styrevervregisteret at «*For kommunalt eide selskaper/foretak kan både eiere og styre vedta å slutte seg til styreregisteret. Dette kan gjøres gjennom styringsdokumenter (eierskapsmeldinger, eierstrategier, vedtekter/selskapsavtaler, styreinstrukser el.l.) eller i vedtak i eierorgan eller styre*».

3.2.3 Etske retningslinjer for selskapsdriften

Eier bør sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Jf. KS-anbefaling nr. 19

Revisors funn

FIMIL AS har utarbeidet etiske retningslinjer for selskapsdriften som ble vedtatt i 2015. Ifølge opplysninger gitt i denne undersøkelsen er utarbeidelsen av retningslinjene ikke initiert av eierkommunene som et ledd i aktiv eierstyring.

Hovedmålet med FIMIL AS sine etiske retningslinjer er å skape felles holdninger til hvordan selskapet skal drives, slik at eiere, kunder, ansatte, offentlige myndigheter og samarbeidende/konkurrerende selskaper til enhver tid har tillit til selskapets profesjonalitet og integritet.

Begreper i de etiske retningslinjene er habilitet, verv, tillit, respekt, lojalitet, gaver, representasjon, lån av biler, maskiner og utstyr, taushetsplikt, kunder, miljø og adferd i trafikken.

Til slutt omtales det ansvar som påhviler alle i styret og enhver ansatt med hensyn til å etterleve de etiske retningslinjene.

De etiske retningslinjene gjelder for styret og alle ansatte i FIMIL AS, og alle plikter å gjøre seg kjent med og følge selskapets etiske retningslinjer.

Revisors vurdering

FIMIL AS har utarbeidet etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Revisor vurderer at KS sin anbefaling nr. 19 er oppfylt.

3.3 Avtalemessige og juridiske forhold. Daglig leders fullmakter

I egenerklæringsskjemaet til styret og daglig leder har revisor stilt spørsmål i tilknytning til avtalemessige og juridiske forhold som er relevante for FIMIL AS.

Fullmakter som er gitt internt i virksomheten framgår av retningslinjer for daglig leder, som også har instruks fra styret om å forholde seg til de enhver tid gjeldende styringsdokumenter utarbeidet for FIMIL AS.

Forsikring av virksomheten og styreansvarsforsikring

Virksomheten har ifølge styreleder og daglig leder alle lovpålagte forsikringer av personal i KLP og skadeforsikringer i Gjensidige knyttet til bygg, materiell som biler og maskiner, eiendeler ute, driftstap, reiseforsikring og produksjons- og virksomhetsansvar.

FIMIL AS har styreansvarsforsikring.

Regelverket om offentlige anskaffelser

Styreleder og daglig leder har opplyst at selskapet følger regelverket for offentlige anskaffelser ved innkjøp og benytter anbud/tilbudsinnhenting i henhold til gjeldende terskelverdier. Selskapet foretar anskaffelser gjennom kjøp av biler, produksjonsmateriell, økonomi og rådgivningstjenester og nedstrømsløsninger for avfall.

Regelverket om offentlighet

Styreleder har opplyst at selskapet følger reglene i offentleglova.

Bestemmelser om helse, miljø og sikkerhet

Styreleder har opplyst at selskapet overholder bestemmelser som gjelder HMS for avfallsselskaper.

Om håndtering av varsler og konflikthåndtering, har styreleder opplyst at FIMIL AS jobber med utarbeidelse av egne varslingsrutiner som er estimert ferdigstilt i løpet av mai 2024. Gjennom avtale med HEMIS (bedriftshelsetjeneste) har FIMIL AS tilgang til bistand for oppfølging av varsler og

HEMIS kan trekkes inn ved konflikthåndtering. Det er per primo 2024 ikke etablert et system for avvikshåndtering i virksomheten.

Oppfølging av daglig leder

Styreleder følger opp daglig leder gjennom fem til syv styremøter per år i tillegg til årlig samtale mellom daglig leder og et samlet styre. Ellers gjennomføres det jevnlig møter og samtaler mellom daglig leder og styreleder/nestleder.

Forpliktelser til offentlige instanser og tvister for domstolene

FIMIL AS har ikke uoppgjorte skatte- eller merverdiavgiftskrav. Det er ingen tvister for domstolene eller konflikter med samarbeidspartnere eller egne ansatte.

Selskapet har per primo 2024 ingen mottatte pålegg eller andre plikter fra offentlige instanser.

3.4 Økonomiske forhold og fremtidsutsikter

I egenerklæringsskjemaet som revisor sendte til styreleder og daglig leder inngikk det også spørsmål om økonomiske forhold og fremtidsutsikter for FIMIL AS.

Revisjonshonoraret til selskapets revisor Enter Revisjon Finnmark AS, ble for 2023 utgiftsført med kr 88000.

Daglig leder har opplyst at Økonomiservice AS er regnskapsfører for FIMIL AS, hvor det kjøpes regnskapstjenester for inntil kr 400.000 per år.

Momentum Solutions AS bistår med kvalitetssikring av budsjett i tillegg til gjennomgang av og utarbeidelse av selvkostregnskapet, grunnlaget for gebyrsetting og diverse dokumentasjon knyttet til dette. Kostnadene for FIMIL AS her beløper seg til om lag kr 200-250.000 per år.

FIMIL AS kjøper også rådgivningstjenester fra Avfallsmegling Nord AS blant annet knyttet til nedstrømsløsninger samt gjennomføring og evaluering av anbudsprosesser i forbindelse med innkjøp. Daglig leder har opplyst at kostnadene for FIMIL AS her beløper seg til om lag kr 100.000 per år.

Daglig leder opplyser videre til revisjonen at FIMIL AS per desember 2023 har om lag kr 12,3 millioner i langsiktig gjeld hos DNB Bank ASA.

Selskapets heftelser i fast eiendom knytter seg til bygningsmassen på Gairasmoen avfallsanlegg g.nr.20 b.nr.1 f.nr.17 i Porsanger kommune.

Det er per primo 2024 ikke gjennomført risikoevaluering av virksomheten med hensyn til drift, økonomi og misligheter. Styret behandler budsjett, perioderegnskap, årsregnskap med resultat/balanse samt årsberetning og revisjonsberetning før dette forelegges generalforsamlingen.

På spørsmål om hvilke faktorer som er sentrale for selskapets forutsetninger for videre drift, viste daglig leder til eierkommunenes ønske om fortsatt å tildele FIMIL AS rettigheter slik det framgår av eieravtalens pkt. 1.4 om selskapets formål. Daglig leder svarte til slutt i egenerklæringsskjemaet at selskapet per primo 2024 ikke har identifisert forhold som tilsier at driftsforutsetningen kan bli svekket. Det er heller ikke identifisert økonomiske forhold som tilsier en forverring av selskapets drift.

3.5 Oppsummering og samlet konklusjon

Konklusjon:

På grunnlag av revisors funn og vurderinger gjøres følgende konklusjoner på problemstillingene for denne eierskapskontrollen:

- 1. Porsanger kommune fører i stor grad kontroll med sine eierinteresser i Finnmark Miljøtjeneste AS**
- 2. Porsanger kommunes eierinteresser utøves i stor grad i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse**

Revisors konklusjoner bygger på våre vurderinger av Porsanger kommune som eier av FIMIL AS målt opp mot kriterier fastsatt fra både lovverk og anbefalinger som retter seg mot kommunen som selskapseier.

Følgende av KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll som vi har benyttet som kriterier, er vurdert oppfylt:

Anbefaling nr. 1 - Velge selskapsform ut fra formål og behov

Anbefaling nr. 2 - Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private

Anbefaling nr. 5 - Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig

Anbefaling nr. 6 - Holde jevnlige eiermøter

Anbefaling nr. 7 - Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet

Anbefaling nr. 8 - Sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger

Anbefaling nr. 9 - Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret

Anbefaling nr. 11 - Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene

Anbefaling nr. 19 - Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften

Følgende av KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll som vi har benyttet som kriterier, er vurdert ikke fullt ut oppfylt:

Anbefaling nr. 13 - Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskaper

Anbefaling nr. 15 - Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet

Anbefaling nr. 17 - Registrere styreverv i KS styrevervregister

Følgende av KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll som vi har benyttet som kriterier, er vurdert **ikke oppfylt**:

Anbefaling nr. 3 - Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap

Anbefaling nr. 4 - Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret

Anbefaling nr. 12 - Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene

Revisor har også brukt som kriterier anbefaling nr. 10 og nr. 14 om henholdsvis å vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser og om oppnevning av numeriske vararepresentanter til styret. Anbefalingene er ikke oppfylt. Dette er imidlertid ikke vektlagt i de samlede konklusjonene. Det er ikke vedtektsfestet bruk av valgkomité, men hensynet bak anbefalingen er langt på vei ivarettatt gjennom bestemmelse i eieravtalen. Numeriske varamedlemmer er ikke direkte relevant for dette selskapet ettersom hver av de seks eierkommunene har sin representant i styret. Ordningen med personlig varamedlem er nødvendig for å sikre kommunenes tilstedeværelse i styret.

Følgende bestemmelser i aksjeloven er vurdert **oppfylt**:

Aksjeloven § 2-1 om stiftelsesdokument og vedtekter

Aksjeloven § 5-5 (2) om saker som generalforsamlingen skal behandle

Følgende bestemmelser i aksjeloven er vurdert **i stor grad, men ikke fullt ut oppfylt**:

Aksjeloven § 2-2 om selskapets vedtekter

Aksjeloven § 5-5 (1) om tidspunkt for ordinær generalforsamling

Følgende bestemmelse i kommuneloven vurderes **oppfylt** per medio 2024:

Revisor vurderer det faktum at Porsanger kommune i forrige valgperiode 2019-2023 har utarbeidet en eierskapsmelding. Porsanger kommune har med det **oppfylt** kommuneloven § 26-1 og kravet om at det skal utarbeides og vedtas en eierskapsmelding minst én gang i valgperioden. Intensjonen med lovkravet er at de folkevalgte i kommunestyret som er kommunens øverste organ skal ha oversikt over kommunens eierskap i selskaper og være tilstrekkelig opplyst om eierinteressene når kommunen setter virksomhet ut fra egen administrasjon og drift med videre mål om å samarbeide med andre kommuner om å få utført ulike tjenester. Videre skal en eierskapsmelding bidra til å forankre eierskapet i det aktuelle selskapet. Sentralt her står å kommunisere de folkevalgtes vedtatte formål og forventninger til virksomheten samt sikre at prinsipper for eierstyring blir ivarettatt.

Neste frist for å rullere eierskapsmeldingen for Porsanger kommune er innen utgangen av valgperioden 2023-2027.

4 ANBEFALINGER

Revisor skal i eierskapskontroller gi anbefalinger til selskapseier når det er hensiktsmessig. Vi anbefaler Porsanger kommune å videreutvikle sine rutiner for oppfølging og kontroll av eierinteresser og eierstyring, herunder bør Porsanger kommune påse at det gis informasjon og opplæring til folkevalgte relatert til eierskap i selskaper.

5 UTTALELSER

Revisor sendte 06.11.2024 et rapportutkast til faktagjennomgang og uttalelse til Porsanger kommune og FIMIL AS.

Selskapet ved daglig leder ga følgende tilbakemelding i e-post 06.11.2024:

Fra: Hans Petter Harangen <Hans@fimil.no>

Sendt: onsdag 6. november 2024 14:40

Til: Bjørn-Christian Johansen <bjorn-christian.johansen@komrevnord.no>; FiMil <fimil@fimil.no>

Kopi: Margrete Mjølhus Kleiven <margrete.kleiven@komrevnord.no>; Tove Kronstad Sundstrøm <tove.kronstad.sundstrom@komrevnord.no>

Emne: SV: Eierskapskontroll Porsanger kommune-FIMIL AS - Rapport til faktagjennomgang-uttalelse

Endelig kommentar:

FIMIL har gjennomgått eierskapskontrollen og kommentert innholdet ved en anledning. FIMIL godkjenner rapporten slik den er, og mener den viser en ett godt bilde. FIMIL vil i eiermøte i desember diskutere gjennomgående styre med eierkommunene på bakgrunn av denne rapporten.

Med vennlig hilsen
Finnmark Miljøtjeneste AS

Hans Petter Harangen
Daglig Leder
Tlf: 920 40 951
Sentralbord: 47 86 43 00
Epost: Hans@fimil.no

Ordfører i Porsanger kommune ga følgende uttalelse til rapporten i e-post 12.11.2024:

Fra: Jo Inge Hesjevik <jo.inge.hesjevik@porsanger.kommune.no>

Sendt: tirsdag 12. november 2024 10:14

Til: Bjørn-Christian Johansen <bjorn-christian.johansen@komrevnord.no>

Kopi: Margrete Mjølhus Kleiven <margrete.kleiven@komrevnord.no>; Tove Kronstad Sundstrøm <tove.kronstad.sundstrom@komrevnord.no>; Roger Martinussen <roger.martinussen@porsanger.kommune.no>

Emne: SV: Eierskapskontroll Porsanger kommune-FIMIL AS - Rapport til faktagjennomgang-uttalelse

Hei,

Porsanger kommune ser at rapporten er ryddig og redegjør godt for eierskapsoppfølgingen i FIMIL AS.

Bestillingen omfattet ikke den delen av virksomheten, som gjennom datterselskapet Rask AS er i konkurranse med private (næringsavfall).

Porsanger kommune ser det som svært viktig at en er nøyaktig med hvordan dette håndteres slik at en ikke bryter med regelverket for fri konkurranse.

Jo Inge Hesjevik
Ordfører i Porsanger

6 REFERANSER

- Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)
- Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, KS (2020)⁵
- Eieravtale FIMIL AS
- Vedtekter for FIMIL AS
- Eierskapsmelding 2020-2024 for Porsanger kommune
- Protokoller og relevante vedtak i kommunestyret, generalforsamlingen og styret

⁵ Samtlige av KS sine anbefalinger er inntatt i vedlegg i denne rapportens kapittel 7

7 VEDLEGG

KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll:

1. Velge selskapsform ut fra formål og behov
2. Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private
3. Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap
4. Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret eller Fylkestinget
5. Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig
6. Holde jevnlige eiermøter
7. Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet
8. Sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter
9. Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret
10. Vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser
11. Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene
12. Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene
13. Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskaper
14. Oppnevne numeriske vararepresentanter
15. Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet
16. Foreta en prinsipiell avklaring av godgjøring av styreverv
17. Registrere styreverv i KS styrevervregister
18. Sørge for at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon
19. Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften
20. Avklare forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket ved opprettelse av kommunale eller fylkeskommunale foretak
21. Sørge for at kontrollutvalget sikres god nok rammebetingelser for å utøve sin funksjon på en god måte

Om selskapet og vår forvaltningsrevisjonskompetanse

KomRev NORD IKS utfører helhetlig revisjon av kommuner og fylkeskommuner, kommunale foretak, interkommunale selskaper, offentlige stiftelser, kirkeregnskap og legater.

Selskapets eiere og oppdragsgivere er Finnmark fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Nordland fylkeskommune og 51 kommuner fordelt på Nordland samt Troms og Finnmark.

Vårt hovedkontor ligger i Harstad, og vi har avdelingskontorer i Alta, Bodø, Finnsnes, Hammerfest, Lakselv, Leknes, Narvik, Sortland, Svolvær og Tromsø.

Vi har 55 medarbeidere som samlet innehar lang erfaring fra og god kunnskap om offentlig sektor og revisjon.

Selskapet er uavhengig i forhold til kommuner, stat, privat næringsliv og andre institusjoner i samfunnet.

Vårt forvaltningsrevisjonsteam består av 16 medarbeidere med høyere utdanning innen ulike fag:

- Rettsvitenskap
- Sosiologi
- Statsvitenskap
- Samfunnsøkonomi

RSK 002

Standard for eierskapskontroll

Fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020 og gjort gjeldende som god kommunal revisjonsskikk for eierskapskontroller med oppstartsbrev sendt etter 30.09.2020.

Norges Kommunerevisorforbund 12.08.2020

Innhold

Innhold	1
Innledning.....	2
Krav til revisor	3
Bestilling og problemstillinger	3
Dialogen med eier, selskapet og andre berørte	4
Kriterier	5
Metode og data	5
Vurderinger og konklusjoner	5
Anbefalinger.....	6
Rapport	6
Dokumentasjon.....	7
Kvalitetssikring og system for kvalitetskontroll	7

Innledning

Denne standarden angir hva som er god kommunal revisjonsskikk i eierskapskontroll.

Rammene for denne standarden følger av lov om kommuner og fylkeskommuner kapittel 23 og 24 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon.

Standarden baserer seg på internasjonale prinsipper og standarder fastsatt av International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) og Institute of Internal Auditors (IIA).

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Eierskapskontroll er en enklere kontrollform enn forvaltningsrevisjon. Dette er særlig knyttet til metode for datainnsamling, der det for eierskapskontroll vil være akseptabelt at undersøkelsen baserer seg på et mindre omfattende datamateriale/færre kilder enn en forvaltningsrevisjon.

Undersøkelse av virksomheten i kommunalt eller fylkeskommunalt eide selskaper (forvaltningsrevisjon) skal gjennomføres i samsvar med RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon.

Med uttrykket kommune menes i denne standarden både kommuner og fylkeskommuner.

Krav til revisor

1. Revisjonsenheten skal utpeke en oppdragsansvarlig revisor for hvert oppdrag om eierskapskontroll. Oppdragsansvarlig revisor er ansvarlig for å påse at standardens krav er oppfylt.
2. Oppdragsansvarlig revisor skal sikre at eierskapskontrollen gjennomføres med tilstrekkelig kunnskap om og ferdigheter i relevant metode, og med tilstrekkelig kunnskap om eierstyring og selskapsledelse.
3. Revisor skal være uavhengig og objektiv ved utførelsen av sine oppgaver. Vurdering av uavhengighet skal dokumenteres for hver eierskapskontroll. Uavhengighet må vurderes gjennom hele kontrollen. Oppdragsansvarlig revisor skal sørge for at alle som utfører oppgaver i eierskapskontrollen ivaretar kravet om uavhengighet.

Bestilling og problemstillinger

4. Revisor skal gjennomføre eierskapskontroll i samsvar med kontrollutvalgets vedtak. Revisor skal forsikre seg om at kontrollutvalget og revisor har lik forståelse av oppdraget, og at rammene er tilstrekkelig klarlagt.
5. Revisor skal vurdere om kontrollutvalgets vedtak lar seg gjennomføre. Dersom revisor finner det påkrevd, må revisor avklare oppdraget med kontrollutvalget, eventuelt vurdere å si fra seg oppdraget.
6. Revisor skal sikre at det utarbeides problemstillinger som er tilstrekkelig konkretisert og avgrenset til å kunne besvares. Problemstillingene skal være egnet til å besvare kontrollutvalgets bestilling.

7. Dersom revisor ser behov for å endre problemstilling(ene) eller annet underveis i en slik grad at det har vesentlig betydning for gjennomføringen av oppdraget, skal dette avklares med kontrollutvalget.
8. Revisor skal utarbeide en skriftlig prosjektplan for hver eierskapskontroll. Prosjektplanen skal redegjøre for problemstilling(er), kriterier eller grunnlaget for disse, og metodebruk.

Dialogen med eier, selskapet og andre berørte

9. Revisor skal iverksette tiltak som er egnet til å sikre god dialog med eier og selskap.
10. Revisor skal sende oppstartsbrev til den som utøver kommunens eierfunksjon og til det aktuelle selskapet/de aktuelle selskapene senest før det innhentes data hos eier eller selskap.
11. Det skal avholdes oppstartsmøte dersom det vurderes formålstjenlig for gjennomføringen av eierskapskontrollen. På et oppstartsmøte bør det redegjøres for bakgrunnen, problemstilling(er), kriterier, informasjonsbehov og gjennomføring av kontrollen.
12. Revisor skal sende et utkast til rapport om eierskapskontroll til uttalelse til den som utøver kommunens eierfunksjon og det/de aktuelle selskapet/selskapene. Uttalelsene skal i sin helhet fremgå av rapporten.
13. Endelig rapport skal oversendes kontrollutvalget med kopi til eier og selskapet/selskapene.

Kriterier

14. Med utgangspunkt i problemstillingen(e) skal revisor etablere kriterier for hver eierskapskontroll. Kriterier er de krav, normer og/eller standarder som utøvelsen av eierskapet skal vurderes opp mot.
15. Kriteriene skal være basert på relevante lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kilder til kriterier bør presenteres for eier.

Metode og data

16. Revisor skal sikre at dataene er relevante for problemstillingen. Datainnsamlingen skal gjennomføres på en måte som sikrer dataenes pålitelighet.
17. Revisor skal innhente data i tilstrekkelig omfang til å kunne gjøre vurderinger og svare på problemstillingen(e).
18. Data som brukes i rapporten og som er fremkommet muntlig skal skriftliggjøres, og bekreftes av kilden.
19. Personopplysninger skal behandles i tråd med kravene i personopplysningsloven.

Vurderinger og konklusjoner

20. Revisor skal vurdere innsamlede data opp mot kriteriene. Dersom revisor finner vesentlige avvik, skal dette komme tydelig til uttrykk i rapporten.
21. Revisors vurderinger skal være objektive.
22. På bakgrunn av revisors vurderinger, skal revisor konkludere på problemstillingen(e).

Anbefalinger

23. Revisor skal gi anbefalinger når det er hensiktsmessig. Anbefalingene skal alltid rettes til eier. Revisor skal ikke anbefale detaljerte løsninger.

Rapport

24. Det skal skrives rapport fra hver gjennomførte eierskapskontroll. Rapporten skal utformes så leservennlig som mulig, blant annet med hensyn til språk og struktur.

25. Rapporten skal inneholde:

- sammendrag eller hovedbudskap
- informasjon om bestillingen
- problemstilling(er)
- beskrivelse av metode
- kriterier
- presentasjon av data
- vurderinger
- konklusjoner
- eventuelle anbefalinger
- oversikt over sentrale dokumenter og litteratur
- uttalelse fra den som utøver eierfunksjonen og selskap som er omfattet av kontrollen

26. Rapporten skal vise sammenheng mellom problemstillinger, kriterier, innsamlede data, vurderinger, konklusjoner og eventuelle anbefalinger.

27. Rapporten skal beskrive praksis eller tilstand i et omfang som i tilstrekkelig grad underbygger revisors vurderinger og konklusjoner.

28. Det skal gå klart fram hva som er presentasjon av data, og hva som er revisors vurderinger.

Dokumentasjon

29. Eierskapskontroll skal dokumenteres på en måte som er tilstrekkelig til å gi en totalforståelse av utførelsen, og til å underbygge revisors vurderinger og konklusjoner.

30. Forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter, skal dokumenteres særskilt med angivelse av hva revisor har foretatt seg. Det samme gjelder dersom undersøkelsen avdekker åpenbare brudd på annet regelverk enn det som inngår i kontrollen.

31. Dokumentasjon skal oppbevares i minst 10 år

Kvalitetssikring og system for kvalitetskontroll

32. Utføring av eierskapskontroll skal kvalitetssikres. Kvalitetssikringen skal dokumenteres.

33. Kvalitetssikringen skal sikre at kontrollen og rapporten har nødvendig faglig og metodisk kvalitet, og ellers følger denne standarden.

34. Revisjonsenheten skal dokumentere et system for kvalitetskontroll.

KS FOLKEVALGTPROGRAM 2019–2023

Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll.

KOMMUNESEKTORENS ORGANISASJON

The Norwegian Association of Local and Regional Authorities

Innhold

- 4 Eierstyring og selskapsledelse, selskapsformer og alternative organisasjonsformer**
- 10 Organisasjonsformenenes forhold til forvaltningsloven og offentlighetsloven**
- 11 Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll**

Forsidefoto:
Adobe Stock

Ansvarlig redaktør:
Dag-Henrik Sandbakken

Grafisk formgivning:
Ståle Hevrøy, Bly

Utgivelsesår:
2020

ISBN 978-82-93100-69-0

Dette heftet er utgitt av KS.
KS er kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge. Alle landets 356 kommuner og 11 fylkeskommuner (pr. 2020) er medlemmer.

Forord

Kommuner og fylkeskommuner har stor frihet til å velge hvordan tjenestene og virksomheten skal organiseres. Når kommunen eller fylkeskommunen organiserer tjenesteproduksjonen innenfor kommunen eller fylkeskommunen som organisasjon, gjelder de styringssystemene som følger av kommuneloven: Kommunestyret og fylkestinget har i utgangspunktet all beslutningsmyndighet.

Når kommunestyret eller fylkestinget velger å organisere en del av kommunens virksomhet i aksjeselskaper eller interkommunale selskaper, endres imidlertid betingelsene for folkevalgt styring og kontroll. Kommune- styret eller fylkestinget får da en eierrolle og må styre selskapet gjennom selskapets eierorgan. Denne rolleendringen endrer likevel ikke kommune- styrets eller fylkestingets ansvar for kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet, dvs. også tjenester som er organisert i selvstendige rettssubjekter utenfor kommune- eller fylkeskommuneorganisasjonen.

For at de folkevalgte skal kunne påvirke og styre selskapene i tråd med de formål som er satt, er det viktig å være bevisst de mulighetene som finnes og at eierskapspolitikken blir gjenstand for en bred og helhetlig prosess. Et grep for å sikre dette, kan være å forankre eierskapspolitikken i kommuneplanen eller fylkesplanen.

Med dette heftet ønsker KS å bidra til kunnskap om viktige hensyn og hva som bør på plass for å få til en god eierstyring av selskaper og foretak, men også å gi kunnskap til styremedlemmene i foretak og selskaper om god selskapsledelse og praktisering av roller og oppfølging når styringsformen endres.

Heftet er revidert og oppdatert ut fra endringer i kommuneloven av 2018. Samfunnsbedriftene og KS konsulent har bidratt i dette arbeidet.

Bjørn Arild Gram
Styreleder i KS

Lasse Hansen
Administrerende direktør i KS

Eierstyring og selskapsledelse, selskapsformer og alternative organisasjonsformer

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Selskapsorganisering innebærer at virksomheten er skilt ut fra kommunen eller fylkeskommunen som organisasjon og er et eget rettssubjekt. Kommunens eller fylkeskommunens styringsrolle endres derfor fra å styre gjennom linjeorganisasjonen til å styre gjennom å være eier av selskapet. Forvaltningen av selskapet ligger hos styret og daglig leder.

Kommunestyret eller fylkestinget utøver eierstyring gjennom representantskapet eller generalforsamlingen som er selskapets eierorgan. Representantskapet/generalforsamlingen velger styret, kan instruere styret og omgjøre dets beslutninger.

Et viktig prinsipp ved selskapsorganisering er at selskapets ledende organer skal ha betydelig grad av frihet til å drive virksomheten. Lovfestede bestemmelser og vanlige normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunen eller fylkeskommunen som eier disse selskapene kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierstrategien, eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.

Foto: Adobe Stock

Foto: KS

KRAV I KOMMUNELOVEN

Eierskapsmelding

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en *eierskapsmelding* som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv. Eierskapsmeldingen skal inneholde:

- kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene

Eierskapskontroll

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv, men kommunestyret eller fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

SELSKAPSFORMER OG ALTERNATIVE ORGANISASJONSFORMER

Som nevnt innledningsvis har kommunene og fylkeskommunene stor frihet til å organisere tjenestene slik de finner det hensiktsmessig. Den helhetlige gjennomgangen og avveiningene som tas ved valg av organisasjonsform, eksempelvis hvorvidt virksomheten skal organiseres innenfor eller utenfor kommune- eller fylkeskommune-organisasjonen, ligger imidlertid utenfor dette heftet.

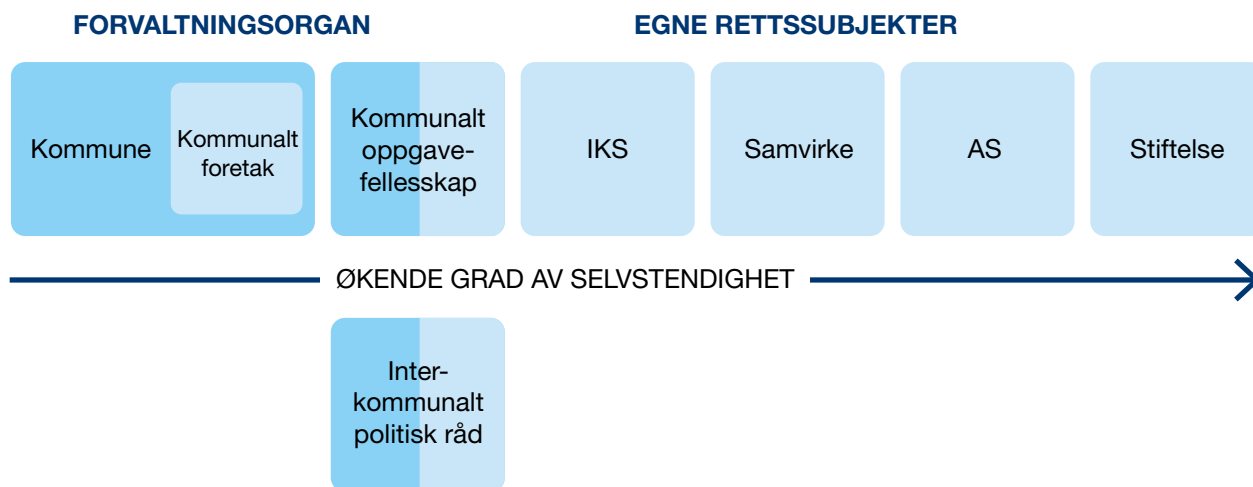
Temaet for heftet er organisasjonsformer som er egne rettssubjekter samt kommunale foretak, og hva valg av selskapsorganisering betyr for kommunen eller fylkeskommunen som eier og hva god eierstyring innebærer. Anbefalingene for godt eierskap, god selskapsledelse og god

kontroll av kommunale og fylkeskommunale selskaper og foretak begrenser seg derfor til interkommunale selskaper (IKS), aksjeselskaper (AS) og foretak etter kommunelovens kapittel 9. For oversiktens skyld gjør vi imidlertid kort rede for alle de alternative organiseringsformene.

Kommunalt foretak

Når kommunen eller fylkeskommunen ønsker å gi en virksomhet en noe mer selvstendig stilling enn det som gjelder i den tradisjonelle etatsmodellen, kan det etableres et kommunalt foretak etter kommunelovens kapittel 9. Foretaket er da ikke en egen juridisk enhet, men del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt. Kommunen eller fylkeskommunen er derfor part i alle avtaler og hefter for foretakets forpliktelser. I motsetning til organisatorisk utskilling av

Alternative organisasjonsmodeller

virksomhet ved bruk av aksjeloven og lov om interkommunale selskaper, vil de ansatte fortsatt ha kommunen eller fylkeskommunen som arbeidsgiver i et kommunalt foretak. Foretaket ledes av et styre, som er utpekt direkte av kommunestyret eller fylkestinget. Daglig leder står i linje under styret, som igjen er underlagt kommunestyret eller fylkestinget. Foretakene er på denne måten direkte underlagt kommunestyrets eller fylkestingets budsjettmyndighet.

Kommunedirektøren har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder. Det er imidlertid ett unntak fra denne hovedregelen. Etter kommunelovens §9-16 kan kommunedirektøren instruere styret og daglig leder om at et vedtak i foretaket ikke skal iverksettes før kommunestyret eller fylkestinget har behandlet saken. Kommunedirektøren skal også gis anledning til å uttale seg før styret treffer vedtak i saker som også skal behandles av kommunestyret eller fylkestinget. Uttalelsen skal legges fram for styret i foretaket når styret skal behandle saken. Styrets vedtak skal sendes til kommunestyret eller fylkestinget via kommunedirektøren.

Interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefellesskap

Ved kommuneloven av 2018 ble reglene om samarbeid etter § 27 erstattet av to nye organisasjonsformer; interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefellesskap. Det fremgår av forarbeidene at bestemmelsen om kommunalt oppgavefellesskap i kommunelovens kapittel 19, kan både benyttes til enkle og mindre omfattende samarbeid, som samarbeid om kontrollutvalgssekretariat, kommuneadvokat og

liknende, og til større og mer omfattende samarbeid. Bestemmelsen åpner i utgangspunktet for samarbeid om å løse alle typer oppgaver, både lovpålagte og ikke-lovpålagte. Den enkelte lov vil imidlertid kunne legge begrensninger på muligheten til å samarbeide på et område. Et interkommunalt politisk råd er et politisk samarbeidsorgan. Rådet kan gis myndighet til å behandle saker som går på tvers av kommune- eller fylkesgrensene, det vil si saker som er grenseoverskridende. Dette kan for eksempel være å behandle og eventuelt avgi uttalelser i høringsaker eller å drøfte ulike regionale satsinger eller tiltak. Rådet kan ikke produsere tjenester for innbyggerne eller kommunene eller fylkeskommunene i regionen.

Samvirkeforetak har trekk både fra aksjeselskaps- og foreningsformen, men skiller seg likevel klart fra begge disse organisasjonsformene.

Interkommunale selskaper (IKS)

Et interkommunalt selskap etter lov om interkommunale selskaper kan bare eies av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper. Eierne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser. Det er Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) av 29. januar 1999 nr. 6 som regulerer denne organisasjonsformen.¹

Deltakerkommunene eller fylkene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Selve forvaltningen av selskapet ligger imidlertid hos styret og daglig leder. Med «forvaltningen av selskapet» menes at styret skal lede selskapets virksomhet i vid forstand, herunder at styret har ansvaret for at de verdier deltakerne har lagt i selskapet anvendes i samsvaret med formålet.

Selskapets eierorgan og øverste myndighet er representantskapet, og eierne skal opprette en skriftlig selskapsavtale. Hver enkelt deltakerkommune eller fylkeskommune skal ha minst en representant i representantskapet. Det enkelte kommunestyre eller fylkesting har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Representantskapet velger også styret. Styret skal ha minst tre medlemmer, og omfattes av

kravet om balansert kjønnsrepresentasjon. Daglig leder eller medlemmer av representantskapet kan ikke være medlem av styret.

Representantskapet som eierorgan utøver kontroll over styret på flere måter:

- bestemmer sammensetningen på styret
- kan instruere styret og omgjøre beslutninger
- kan gjennom selskapsavtalen fastslå at nærmere angitte saker må godkjennes i representantskapet

Samvirkeforetak

Kommuner eller fylkeskommuner kan også delta i samvirkeforetak. Det er lov om samvirkeforetak (samvirkelova) av 29. juni 2007 nr. 81 som regulerer denne organisasjonsformen.

Samvirkeforetak har trekk både fra aksjeselskaps- og foreningsformen, men skiller seg likevel klart fra begge disse organisasjonsformene. I motsetning til i aksjeselskapet, der eierinteressene i prinsippet primært er knyttet til kapitalavkastningen, er eierinteressene i samvirkeselskapet knyttet til bruken av selskapets varer/tjenester. Medlemmene har ved sitt medlemskap direkte nytte av den virksomheten som drives, og hovedformålet er å fremme medlemmenes økonomiske interesser. Samvirkeforetak eies av

¹ KMD sendte i november 2014 forslag til endringer i lov om interkommunale selskaper ut på høring. Høringsnotatet inneholder forslag om at IKS-lovens ansvarsregler erstattes av nye regler om begrenset deltakeransvar. Forslaget er fortsatt under behandling.

medlemmene og foretaket forvaltes av styret i tråd med vedtektene, mens daglig leder har ansvaret for den daglige driften av virksomheten.

Samvirkeforetak har ikke fritt omsettelige eierandeler. Utgangspunktet er likevel at de som kan få sine økonomiske interesser ivaretatt av et samvirkeforetak, har rett til å bli medlem av foretaket ved innmelding. Foretaket kan bare nekte medlemskap dersom det er saklig grunn for det. På årsmøtet, samvirkets øverste organ, fattes beslutninger som hovedregel ut fra prinsippet om ett medlem, én stemme.

Aksjeselskap

Et aksjeselskap kan eies av en kommune eller fylkeskommune alene, sammen med andre kommuner og fylkeskommuner eller sammen med private rettssubjekter. Det er Lov om aksjeselskaper (aksjeloven) av 13.juni 1997 nr. 44 som regulerer denne organisasjonsformen.

I et AS har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser. Selskapets øverste eierorgan er generalforsamlingen. Gjennom generalforsamlingen, utøver eierne den øverste myndigheten i selskapet. Her kan eierne gjennom vedtekter, instruksjoner og andre generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder. Det er generalforsamlingen som velger styret.

Selskapet ledes av styret og en daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål, selskapsvedtektene og eventuelle instruksjoner fra eier, og innenfor rammen av lovverket. Styret har også en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet. Daglig leder skal forholde seg til de pålegg og retningslinjer som styret har gitt.

Stiftelse

Kommuner og fylkeskommuner kan også opprette stiftelser. Det er lov om stiftelser (stiftelsesloven) av 15. juni 2001 nr. 59 som regulerer denne organisasjonsformen.

En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt og etableres gjerne for å ivareta et bestemt formål. Stiftelsens styre skal ivareta dette formålet uten å se hen til andre interesser. Som oppretter av en stiftelse kan kommunen eller fylkeskommunen dermed ikke utøve direkte styring over stiftelsens virksomhet eller gjøre krav på andel i stiftelsens overskudd (ta utbytte). Oppretteren kan heller ikke løse opp stiftelsen. Organisering gjennom å opprette en stiftelse gjør virksomheten helt uavhengig av kommunen eller fylkeskommunen.

Organisasjonsformenenes forhold til forvaltningsloven og offentlighetsloven

Forvaltningsloven gjelder for all virksomhet som drives innenfor kommunen eller fylkeskommunen som eget rettssubjekt, inkludert kommunale eller fylkeskommunale foretak. Selskaper omfattes som utgangspunkt ikke av forvaltningsloven, men dersom de har så tett tilknytning til forvaltningen at de kan anses å være «organer for stat, kommuner eller fylkeskommuner» vil forvaltningsloven likevel gjelde. Grensedragningen her beror på en helhetsvurdering. Relevante vurderingstemaer er selskapsform, formålet og bakgrunnen for opprettelsen, hva slags virksomhet selskapet driver, om selskapet har monopolvirksomhet, og om den må regnes som et ledd i gjennomføringen av kommunal eller fylkeskommunal politikk. Det sentrale vurderingstemaet vil være hvor sterk reell tilknytning det er mellom selskapet og forvaltningen.

Offentlighetsloven gjelder for kommunalt eller fylkeskommunalt eide selskaper dersom det offentlige har eierandeler som gir rett til mer enn halvparten av stemmene i det øverste organet, eller direkte eller indirekte har rett til å velge mer enn halvparten av medlemmene med stemmerett i det øverste organet. Offentlighetsloven gjelder likevel ikke for offentlig eide selskaper som hovedsakelig driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private.

Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Anbefalingene for godt eierskap, god selskapsledelse og god kontroll av kommunale og fylkeskommunale selskaper og foretak begrenser seg til interkommunale selskaper (IKS) og aksjeselskaper (AS) og foretak etter kommunelovens kapittel 9.

Foto: Adobe Stock

1

ANBEFALING 1:

Velge selskapsform ut fra formål og behov

Kommunen eller fylkeskommunen bør som eier sørge for en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål og oppgaver, behovet for eierstyring, samfunnsansvar, hensynet til inn-syn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

Et aktivt og godt eierskap er grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av kommunens eller fylkeskommunens samlede verdier og har direkte konsekvenser for selskapene, deres disposisjoner og deres markedsposisjon. Kommunen eller fylkeskommunen bør derfor kommunisere klart hva den ønsker å oppnå med sine selskaper og samarbeid. På denne måten gis viktige signaler overfor omverden, noe som styrker kommunens eller fylkeskommunens omdømme.

Når deler av virksomheten skal legges ut i et selskap, og selskapsformen diskuteres, bør kommunestyret eller fylkestinget med utgangspunkt i de oppgavene som skal løses vurdere hvilket styringsbehov kommunen eller fylkeskommunen har. Hvis det er snakk om å delegere myndighetsoppgaver, f.eks. ansvar for å utøve tilsyn, treffe forvaltningsvedtak på et fagområde eller sørge for individrettede tjenester, vil også dette få betydning for vurderingen av hvilken selskapsform kommunen eller fylkeskommunen kan og bør velge.

rettssubjekter kan konkurranseregelverket som Norge er bundet av gjennom EØS-avtalen også legge føringer for valg av selskapsform og drift. Dersom det er snakk om oppgaver og tjenester som tilbys og selges i konkurranse med private tilbydere, bør kommunen eller fylkeskommunen velge en selskapsform som er egnet for slik virksomhet. Selskapsformen er også viktig ut fra hvorvidt selskapet skal ta risiko og operere i et marked.

Kommunen eller fylkeskommunen bør kommunisere klart hva den ønsker å oppnå med sine selskaper og samarbeid. På denne måten gis viktige signaler overfor omverden, noe som styrker kommunens eller fylkeskommunens omdømme.

Ved utskilling av virksomhet i selvstendige

2

ANBEFALING 2:

Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører, samtidig som de utfører kommunale- eller fylkeskommunale oppgaver som ikke skjer i konkurranse med andre, bør sørge for et skille mellom de to delene for å unngå brudd på reglene om offentlig støtte.

En del kommunalt eller fylkeskommunalt eide selskaper utfører lovpålagte oppgaver eller andre forvaltningsoppgaver som er skjermet fra konkurranse, samtidig som de utfører og selger tjenester i et marked i konkurranse med andre. Selskapene har på denne måten en blandet virksomhet. Her kan det oppstå spørsmål om den delen av selskapet som konkurrerer i markedet mottar en eller annen form for offentlig støtte (fordeler med en økonomisk verdi), og om denne støtten er i strid med regelverket om offentlig støtte. Det sentrale her er at selskapets konkurranseutsatte virksomhet ikke må subsidieres av offentlige midler ved at denne delen mottar fordeler, for eksempel i form av husleie under markedspris eller rimelig lån av personell og utstyr fra den skjermede delen av virksomheten. Slike fordeler kan innebære ulovlig krysssubsidiering av den konkurranseutsatte virksomheten, og er ikke tillatt. Prinsippet er at den konkurranseutsatte delen av selskapet som utgangspunkt skal kunne stå økonomisk på egne ben, selv må bære alle kostnader knyttet til virksomheten eller en forholdsmessig andel av kostnadene ved tjenester den har felles med den skjermede delen av virksomheten.

Det kan i noen tilfeller være hensiktsmessig at den konkurranseutsatte delen skilles ut i et eget selskap, og at man slik gjennomfører et regnskapsmessig skille.

Det må som et minimum føres separate regnskaper, med korrekt fordeling av inntekter og utgifter i regnskapet, for å unngå krysssubsidiering mellom den skjermede og den konkurranseutsatte delen av virksomheten. Dette utelukker ikke i seg selv ulovlig offentlig støtte, men vil kunne gjøre virksomheten mer transparent og dermed gjøre det lettere å påvise at dette ikke skjer.

3

ANBEFALING 3:

Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap

For å styrke det kommunale eierskapet anbefales det at kommunestyret eller fylkestinget får tid til kompetanseutvikling eksempelvis ved å avholde eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte tidlig i perioden.

Når kommunestyret eller fylkestinget har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen og eierstrategien, samt selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.

Det er viktig at kommunestyret eller fylkestinget som eier får kunnskap og innsikt i omfanget av selskapsorganisering og de styringsmuligheter kommunen eller fylkeskommunen har for de selskapene kommunen eller fylkeskommunen har eierandeler i. Det er også viktig at de folkevalgte får innsikt i de ulike rollene de har som folkevalgte, som styremedlemmer eller som medlemmer av representantskap eller generalforsamling. Rollen som folkevalgt i kommunestyret eller fylkestinget er ulik den rollen man har i et selskapsorgan. Det er viktig å være bevisst roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.

Foto: Adobe Stock

4

ANBEFALING 4:

Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret eller fylkestinget

Kommunestyret eller fylkestinget bør årlig få en rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv.) for selskapene.

Kommunestyret eller fylkestinget skal etter kommuneloven § 26-1 minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som blant annet fastsetter overordnede prinsipper for kommunens eller fylkeskommunens eierskap. Lovens krav om utarbeiding av eierskapsmeldinger én gang i valgperioden er ikke til hinder for at dette kan skje oftere. Særlig dersom kommunen eller fylkestinget har eierandeler i mange selskaper kan det være hensiktsmessig å ta eierskapsmeldingene opp til vurdering oftere. Samtidig kan det være litt voldsomt å legge fram en full vurdering av eierskapet hvert år, så hvis dette ikke skjer fullt så ofte, så bør uansett kommunestyret eller fylkestinget få seg forelagt en rapport om selskapene hvert år om økonomi, spesielle saker osv.

Eierskapsmeldingen, som skal behandles i kommunestyret eller fylkestinget, gir et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter.

Eierskapsmeldingen, som skal behandles i kommunestyret eller fylkestinget, gir et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter. Eierskapsmeldingen skal primært omhandle selskaper der kommunen eller fylkestinget har eierinteresser, det vil si der kommunen eller fylkeskommunen er hel- eller deleier, men bør også reflektere styringen av de interkommunale samarbeidene og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har tilsvarende interesser i.

Eierskapsmeldingen må beskrive de overordnede prinsippene for den kommunale eller fylkeskommunale eierstyringen, hva formålet med selskapene er og sette dette i sammenheng med kommunens eller fylkeskommunens totale virksomhet. De overordnede prinsippene bør fastsette hvilke typer spørsmål og saker de folkevalgte skal og bør befatte seg med, og hva som skal håndteres av selskapsorganene. Eierskapsmeldingen bør være kommunisert og tilgjengelig, ikke bare for selskapets organer, men også for kommunens eller fylkeskommunens innbyggere.

Eierskapsmeldingen skal etter kommuneloven § 26-1 ha disse hovedpunktene:

- Kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- En oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- Kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser i virksomheter som nevnt

Lovens krav til innholdet i eierskapsmeldingen er minimumskrav. Eierskapsmeldingen kan også inneholde andre elementer enn de loven stiller eksplisitt krav om. Det kan blant annet være aktuelt å si noe om hvordan arbeidet med eierskapsstyring skal organiseres i kommunen eller fylkeskommunen; prinsipper knyttet til selskapenes samfunnsansvar, miljø, likestilling, etikk mv.

En eierskapsmelding vil sikre et grunnlag for nødvendige styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre de folkevalgte ansvar. Den vil også bidra til å skaffe oversikt over kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet og bidra til mer åpenhet overfor omverden. Når det gjelder kravet om at formålet med eierskapet skal komme frem av meldingen, kan det være grunn til å merke seg at formålet med eierskapet ikke nødvendigvis er identisk med selskapets formål. Med formålet med eierskapet menes det kommunen eller fylkeskommunen ønsker å oppnå med eierskapet – det skal med andre ord gi svar på spørsmålet om hvorfor kommunen eller fylkeskommunen eier/har eierandeler i selskapet.

Kommuner eller fylkeskommuner som organiserer deler av sin virksomhet som fristilte selskaper, bør samtidig vurdere om betingelsene er til stede for å bygge opp en organisert, kompetent støttefunksjon i kommune- eller fylkesadministrasjonen. Det kan være hensiktsmessig med en egen enhet som kan håndtere en forberedende oppgave for kommunestyret eller fylkestinget i form av et «eierskapssekretariat» eller lignende.

Det bør også utarbeides en felles eierskapsmelding med andre medeiere hvis kommunen eller fylkeskommunen er medeier i flere selskaper sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner. En slik eierskapsmelding vil sikre felles føringer fra eierne der det er mulig.

5

ANBEFALING 5:

Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig

Kommunestyret eller fylkestinget skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

Når kommunestyret eller fylkestinget har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet. Vedtektene for aksjeselskaper, kommunale foretak, og selskapsavtalen for IKS regulerer viktige sider ved selskapenes og det kommunale foretakets rettsforhold. Formålet med vedtektene er å regulere og avklare forholdet mellom eierne og

mellom eierne og selskapet, eller interne forhold i virksomheten.

Dersom vedtektene/selskapsavtalen kun regulerer de forholdene som er påkrevet (minstekrav) etter den aktuelle selskapsloven, kan det noen ganger være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter. Kommunen eller fylkeskommunen kan ha strategi- og styringsdokumenter som alle selskapene må forholde seg til, for eksempel en generell miljøpolicy, åpenhetsprofil eller mål om lokale utviklingstiltak som selskapene skal bidra til å realisere. Slike dokumenter er ikke lovfestet, men kan være en del av eierstyringen. Det er først og fremst eierne, det vil si de folkevalgte, som har behov for slike dokumenter. Innenfor alt dette skal selskapet ha betydelig grad av spillerom.

Styret kan, med bistand fra administrasjonen, i tillegg utarbeide egne interne strategidokumenter som peker ut hvordan og med hvilke innsatsfaktorer selskapet skal oppnå de målene eierne har fastsatt. I mange selskaper vil det også være aktuelt å ha en styreinstruks som legger føringer for styrets arbeid og saksbehandling.

Foto: Adobe Stock

6

ANBEFALING 6:

Holde jevnlige eiermøter

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet.

Noen ganger har eierne behov for å diskutere strategier seg imellom uten å treffe formelle beslutninger. Dette bør kunne gjøres uten å måtte innkalle til møte i generalforsamlingen eller representantskapet etter de formelle reglene i loven. Et eiermøte er et møte mellom kommunen eller fylkeskommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. Et eiermøte er ikke lovregulert og er en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak, men hvor både eieren og selskapet kan ha gjensidig informasjonsutveksling, forventningsavklaringer og drøfte generell utvikling og rammevilkår for virksomheten. Det bør ikke legges føringer eller «gis signaler» i eiermøtene som kan anses å gripe inn i styrets myndighetsområde. All eierstyring skal formelt skje i representantskapet eller generalforsamlingen. Eiermøtene er uforpliktende for eierne og for selskapet.

Foto: Adobe Stock

7

ANBEFALING 7:

Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret eller fylkestinget oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet.

Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak. Eierstyringen skal skje gjennom eierorganet for selskapene og gjennom kommunestyret eller fylkestinget for foretakene. Samhandlingen mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet er ikke lovregulert.

For selskapsformene AS og IKS bør det etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet som forankres i eierskapsmeldingen. Slik sikrer man engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet.

Aksjeloven sier ikke noe om hvem som skal møte som aksjonær, men oppnevning av sentrale folkevalgte til eierorganet vil bidra til å forenkle samhandlingen og kommunikasjonen mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet. Ordfører eller andre kommunestyre- eller fylkestingsrepresentanter må gis fullmakt for å kunne stemme på generalforsamling.

Medlemmer av et representantskap (IKS) er valgt av kommunestyret eller fylkestinget etter kommunelovens regler, og i motsetning til aksje-

loven, kan ikke andre møte etter fullmakt. Det bør oppnevnes et tilstrekkelig antall (minst to) varamedlemmer, slik at det ikke oppstår tilfeller der en eierkommune eller et eierfylke ikke er representert og ikke kan delta når saker skal avgjøres av representantskapet. Av forarbeidene til IKS-loven fremgår at representantskapsmedlemmene representerer sine respektive kommuner eller fylkeskommuner i selskapsforholdet, og at vedkommende kommune eller fylkeskommune har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Dersom formålet med selskapet er rene driftsoppgaver er det ingen ting i veien for at ansatte i kommunens eller fylkeskommunens administrasjon sitter i eierorganet. Dette kan bidra til at eierorganet tilføres ønskelig og nødvendig fagkompetanse. Selskapets daglige leder skal imidlertid ikke sitte der.

8

ANBEFALING 8:

Sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter

Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens eller fylkeskommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Generalforsamlingen eller representantskapet er formelle eierorganer og har den øverste myndigheten i selskapene. Det er styret som innkaller. Det er gjennom saksbehandling og vedtak i de øverste selskapsorganene eierstyringen skal skje. Styreleder og daglig leder har plikt til å delta på generalforsamlingen i aksjeselskap. Andre styremedlemmer har rett, men ikke plikt. Revisor har rett til å være til stede og noen ganger plikt når de saker som skal behandles gjør dette nødvendig. For interkommunale selskap har styrets leder og daglig leder plikt til å være til stede på representantskapsmøtet. Dette gjelder ikke for

revisor, men det anbefales å følge aksjelovens regler på dette punkt.

Gjennom IKS-loven er representantskapet tillagt flere oppgaver enn generalforsamlingen i et aksjeselskap. Representantskapet skal fastsette budsjett, økonomiplan og regnskap. Vedtak om salg eller pantsetting av fast eiendom eller andre større investeringer er også tillagt representantskapet. Disse bestemmelsene gir i utgangspunktet representantskapet noe større innflytelse over forvaltningen av selskapet enn generalforsamlingen i et aksjeselskap.

Generalforsamlingen eller representantskapet er formelle eierorganer og har den øverste myndigheten i selskapene.

9

ANBEFALING 9:

Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret

Eier bør gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Vurder også spørsmål om habilitet i valg av styremedlemmer. Det anbefales at selskapet sikrer opplæring av styremedlemmene.

Både kommunen eller fylkeskommunen og eierorganet må definere hva slags kompetanse og kapasitet som forventes av styremedlemmene. Et godt utgangspunkt for denne vurderingen kan være selskapets formålsparagraf, de langsiktige strategiene som er lagt for selskapet og situasjonsbestemte forhold de nærmeste årene (omstillingsbehov, markedstilpasning, lovendringer, etc.). Det bør tilstrebes en sammensetning med komplementær kompetanse og erfaring. Det

er viktig å oppnevne styremedlemmer som kan sikre styrets tilsyns- og kontrollfunksjon overfor daglig leder.

Styret skal gjenspeile og representere selskapets behov og bør ha forskjellig og supplerende kompetanse innen blant annet økonomi, organisasjon og om det markedet som selskapet opererer i. Videre bør styret inneha faglig innsikt og god kjennskap til selskapets formål.

Foto: Adobe Stock

Eierorganet oppnevner styre, men kommunen eller fylkeskommunen selv har også et ansvar for å sørge for at styret i selskapet samlet sett har den kompetanse som trengs.

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av styrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne. Det betyr at man ikke representerer verken politiske partier, kommunen, fylkeskommunen eller andre interessenter eller særlige interesser, men ivaretar selskapets interesser og eierne kollektivt på best mulig måte, ut fra selskapets formål og innenfor lovens rammer.

Det er ikke noe til hinder for at medlemmer av folkevalgte organer kan velges til styremedlemmer i selskaper. Forståelse og erfaring fra det politiske systemet i kommunen eller fylkeskommunen kan gi en viktig innsikt og kompetanse som styret bør besitte. Når det er spørsmål om å velge folkevalgte eller ansatte i kommunen eller fylkeskommunen til styremedlemmer i selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierandeler i, bør kommunen eller fylkeskommunen imidlertid vurdere hvor ofte vedkommende kan bli inhabil. Dersom inhabilitet ofte vil skje bør det vurderes om dette vil gjøre det u hensiktsmessig

å velge den aktuelle personen til styremedlem. Det er ikke hensiktsmessig å velge en person som i mange sammenhenger likevel må fratre som inhabil fordi han eller hun kommer i en dobbeltrolle. Typisk gjelder dette der det er snakk om at sentrale folkevalgte eller ansatte i kommunale lederstillinger ønskes valgt inn i styret i et kommunalt eid selskap. Om ulempene ved å velge slike personer til styremedlemmer overstiger behovet for å ha den aktuelle personen i styret er en vurdering som kommunestyret eller fylkestinget selv bør gjøre.

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av styrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne.

10

ANBEFALING 10:

Vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser

Det bør fastsettes i vedtektene eller selskapsavtalen at valg av styrer i eller fylkeskommunalt eide selskaper bør skje ved bruk av valgkomité. Det bør lages retningslinjer som regulerer komitéens arbeid.

Ordningen med valgkomité er ikke lovregulert, og den bør derfor vedtektsfestes eller nedfelles i selskapsavtalen. Valgkomitéen skal på oppdrag fra selskapets eierorgan finne og foreslå kandidater til styret i selskapet. Det bør være forsvarlige og gjennomtenkte prosesser rundt valg av kandidater i styrene med fokus på kompetanse og personlige egenskaper. Ansvar, rolleforståelse og habilitet er viktige tema. En valgkomité kan arbeide langsiktig og bruke god tid på å kartlegge og finne egnede styrekandidater med den rette kompetansen og bidra til at helheten ivaretas ved den endelige sammensetningen av styret.

og videreføring av kompetanse. Det kan derfor være hensiktsmessig med overlappende valgperiode for ulike styremedlemmer.

Representantskapet/generalforsamlingen bør velge leder av valgkomitéen. I selskap med flere eierkommuner eller eierfylker bør valgkomitéen sammensettes slik at den reflekterer eierandelene.

Det anbefales at valgkomitéen har en dialog med styret før forslag til styrekandidater fremmes, og at valgkomitéen begrunner sine forslag.

Eier står fritt til å endre styresammensetningen uavhengig av valgperioden. Hele styret bør normalt ikke skiftes ut samtidig for å sikre kontinuitet

11

ANBEFALING 11:

Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene

Eierorganet bør uavhengig av organisasjonsform tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon i styret. Kjønnsbalansen bør sikres både blant de faste medlemmene til styret og blant varamedlemmene.

Styremedlemmene i selskaper behøver ikke være bosatt i kommunen eller fylkeskommunen. I henhold til IKS-loven § 10 er det krav om balansert kjønnsrepresentasjon i styrene. Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende for aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet. Dette følger av kommuneloven § 21-1.

Foto: Adobe Stock

12

ANBEFALING 12:

Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene

Eier bør anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret bør derfor etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. For å sikre utvikling av nødvendig kompetanse i styret anbefales det at styret etablerer følgende rutiner:

- Foretar en egnevaluering hvert år.
- Vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Gjennomfører egne styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver.
- Fastsetter en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.

13

ANBEFALING 13:

Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskaper

Styremedlemmer i morselskapet bør som hovedregel ikke sitte i styret til et datterselskap.

Dette er viktig for å unngå rolleblanding og dobbeltroller i konsernforhold. Det må også tas hensyn til at den styrekompetansen som trengs i de respektive selskap innen konsernet kan være ulik. Særlig må man være oppmerksom på problemstillinger knyttet til anbud og inhabilitet dersom ett av selskapene inngir anbud til et annet selskap i samme konsern.

Foto: Adobe Stock

14

ANBEFALING 14:

Oppnevne numeriske vararepresentanter

Det anbefales at det oppnevnes varamedlemmer til styret i selskaper. Ordningen med numeriske varamedlemmer bør benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Foto: Adobe Stock

Lovverket gir mulighet for å utpeke enten personlige eller numeriske vara. Anbefalingen om numerisk vara er gitt ut fra behovet for kontinuitet og kompetanse. Det vil si at 1. varamedlem alltid stiller ved faste styremedlemmers fravær, uansett hvem som er fraværende. 1. varamedlem bør rykke opp som fast styremedlem dersom et av de faste styremedlemmene fratrer i løpet av valgperioden, og inntil neste ordinære generalforsamling/representantskapsmøte holdes.

15

ANBEFALING 15:

Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styrer i selskaper.

Spørsmål om inhabilitet når virksomhet er lagt til selskaper kan oppstå på to måter. For det første kan det oppstå inhabilitet i saker som selskapet skal behandle. Inhabilitet for ansatte og medlemmer av styrende organer i interkommunale selskaper er regulert i IKS-loven. For aksjeselskaper har aksjeloven egne regler om inhabilitet. For det andre kan inhabilitet oppstå når kommunen eller fylkeskommunen skal behandle en sak hvor selskapet er part. Denne situasjonen er regulert i kommuneloven og forvaltningsloven. Personer i de kommunale eller fylkeskommunale selskapenes eierorganer og styrer må alltid vurdere sin egen habilitet i forhold til sakene som skal behandles, og bør si fra til organet dersom det kan foreligge forhold som kan lede til inhabilitet.

At en person er inhabil innebærer at vedkommende ikke kan tilrettelegge saksgrunnlaget eller treffe avgjørelser i en sak. Forvaltningsloven fastslår at en person er inhabil når han leder eller har en ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling, for et selskap som er part i saken, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken. Ingen kommunalt

ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen eller fylkeskommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem. Dette gjelder uansett om selskapet er privat eid eller helt eller delvis offentlig eid. Det å være styremedlem i et foretak og samtidig kommunestyremedlem, utløser ikke automatisk habilitetsspørsmål i kommunestyrets behandling, ettersom et foretak ikke er et selskap, men del av kommunen eller fylkeskommunen.

16

ANBEFALING 16:

Foreta en prinsipiell avklaring av godtgjøring for styreverv

Kommunen eller fylkeskommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

Styremedlemmer bør være uavhengige og ikke ha økonomisk egeninteresse i selskapet. Styremedlemmer bør derfor ikke påta seg særskilte oppgaver for det aktuelle selskapet i tillegg til styrevervet. En advokat som er styremedlem, bør f.eks. ikke påta seg oppdrag for det samme selskapet. Det anbefales også at styremedlemmer ikke omfattes av selskapets incentiv-/bonusordninger, da dette vil kunne påvirke deres uavhengighet.

Aksjeloven gir generalforsamlingen ansvar for å fastsette godtgjøring til styremedlemmene. I et IKS er det representantskapet som fastsetter godtgjøringen til styremedlemmene, mens det er kommunestyret eller fylkestinget selv som fastsetter godtgjøringen til styret i et kommunalt eller fylkeskommunalt foretak.

Godtgjørelsen for styrevervet bør reflektere styrets økonomiske og strafferettslige ansvar, i tillegg til styremedlemmenes kompetanse og forventet tidsbruk, samt virksomhetens kompleksitet. Dette innebærer blant annet at honorar i selskaper som opererer i et marked og hvor det er betydelig risiko, bør reflektere dette ansvaret. Generelt bør styreleder godtgjøres høyere enn styremedlemmene pga. det særlige arbeidet som følger med styreledervervet. Det anbefales at selskapene gjør en konkret vurdering av behovet for styreforsikring for styremedlemmene. Forsikringen gjelder det økonomiske ansvaret, ikke det strafferettslige.

17

ANBEFALING 17:

Registrere styreverv i KS styrevervregister

Alle som påtar seg styreverv og som sitter i ledelsen for kommunale eller fylkeskommunale foretak og selskaper bør registreres i KS styrevervregister <https://www.styrevervregisteret.no/> velkommen

Kommuner og fylkeskommuner er avhengig av allmennhetens tillit når det gjelder både forvaltning og styring. Åpenhet rundt hvilke roller lokalpolitikere har er viktig for å unngå mistanke om rolleblanding.

KS styrevervregister er et godt verktøy for å sikre åpenhet om folkevalgte og lederes roller og verv. Alle kommuner og fylkeskommuner er automatisk en del av dette. Kommunale-og fylkeskommunale foretak/bedrifter/selskap må selv vedta å slutte seg til registeret. Opplysninger innhentes deretter automatisk fra Brønnøysund registeret. Den enkelte får en epost og mulighet til å føye til opplysninger.

18

ANBEFALING 18:

Sørge for at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon

Det anbefales at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon. Samfunnsbedriftene vil være det naturlige valget for disse selskapene.

Kommunalt tilknyttede selskaper organisert som selvstendige rettssubjekter har ikke et avledet medlemskap i KS gjennom kommunens eller fylkeskommunens eierskap. Selskapet må selv melde seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon for å være omfattet av organisasjonens tariffavtaler og det interessepolitiske arbeidet organisasjonen gjør. Vår klare anbefaling er at de kommunalt eller fylkeskommunalt tilknyttede selskapene bør være en del av det fellesskapet som ligger i å være medlem av en arbeidsgiverorganisasjon. Samfunnsbedriftene (tidligere KS Bedrift) vil være det naturlige valget for alle kommunalt eller fylkeskommunalt tilknyttede selskaper. På denne måten sikres at rammebetingelsene selskapene opererer under er tilpasset deres egenart og behov.

Det er et nært og godt samarbeid mellom KS og Samfunnsbedriftene både politisk, faglig og administrativt. Etter utskillingen av KS Bedrift (nå Samfunnsbedriftene) fra KS bygger samarbeidet formelt på en inngått Samarbeidsavtale. Samarbeidsavtalen går blant annet opp grensene mellom KS og Samfunnsbedriftene for hvor kommuner, fylkeskommuner og virksomheter

Foto: Adobe Stock

Foto: Adobe Stock

skal være organisert. Etter Samarbeidsavtalen og vedtektene i henholdsvis KS og Samfunnsbedriftene kan kommuner og fylkeskommuner være organisert i KS og alle selskaper organisert som selvstendige rettssubjekter i Samfunnsbedriftene. Senest under KS sitt Landsting i 2020 ble betydningen av at KS og Samfunnsbedriftene sammen skal arbeide for at kommunalt eide bedrifter/selvstendige rettssubjekter skal være medlemmer i Samfunnsbedriftene understreket og framhevet.

Landstinget vedtok følgende; «Landstinget understreker betydningen av at de kommunale bedriftene er organisert i KS Bedrift, og dermed en del av den samlede KS-familien. Bedriftene løser viktige kommunale oppgaver og representerer viktig kompetanse for kommunesektoren. Landstinget ønsker at KS og KS bedrift skal samhandle og arbeide systematisk for å rekruttere kommunale bedrifter til KS bedrift.» (KS bedrift er nå Samfunnsbedriftene)

Det tariffrettslige samarbeidet mellom KS og Samfunnsbedriftene bygger på en felles

Hovedavtale. Gjeldende Hovedavtale er inngått for perioden 2020-2021. Gjennom medlemskap i Samfunnsbedriftene vil selskapene dels være omfattet av de tariffavtalene kommunen eller fylkeskommunen er omfattet av og dels være omfattet av egne Hovedtariffavtaler som er utviklet av Samfunnsbedriftene og spesialtilpasset bedrifter, og ikke i samme grad forvaltning. Samfunnsbedriftenes arbeid med utvikling av tariffavtaler spesielt tilpasset medlemmenes behov har så langt resultert i en Hovedtariffavtalen for konkurranseutsatte bedrifter (Bedriftsavtalen) og Energiavtale I og II. Drøyt 200 av medlemmene i Samfunnsbedriftene følger den kommunale Hovedtariffavtalen.

19

ANBEFALING 19:

Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften

Kommunens eller fylkeskommunens selskaper bør ha en aktiv og bevisst holdning til etiske spørsmål, gjerne fastlagt i egne etiske retningslinjer som utarbeides for og brukes aktivt i det enkelte selskap.

Kommunale eller fylkeskommunale selskaper forvalter fellesskapets ressurser. Forvaltningen skal derfor skje på en måte som samsvarer med befolkningens oppfatninger om rett og galt. Kommunenes eller fylkeskommunens omdømme vil også avhenge av hvordan en forvalter sitt samfunnsansvar gjennom egne selskaper.

Et mål for mange kommunale eller fylkeskommunale selskaper er at driften og virksomheten skal være ansvarlig i et samfunnsperspektiv. Etikk er en viktig del av de vurderinger som gjøres i forbindelse med det å drive et selskap, fordi de etiske holdningene legger grunnlaget for hvordan man faktisk handler. For å legge til rette for at styret har et aktivt forhold til retningslinjene bør de diskuteres og eventuelt revideres årlig.

20

ANBEFALING 20:

Avklare forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket ved opprettelse av kommunale eller fylkeskommunale foretak

Det anbefales at kommunestyret eller fylkestinget ved opprettelse av kommunale foretak gjennomgår kommunelovens regulering av forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket.

Kommunale eller fylkeskommunale foretak er ikke et selvstendig rettssubjekt, men en del av kommunen eller fylkeskommunen. Styret er direkte underordnet kommunestyret eller fylkestinget, men organisasjonsformen har en selvstendig stilling sammenliknet med kommunen eller fylkeskommunen for øvrig. Kommunedirektøren har ingen styringsrett overfor foretakene, og daglig leder er underordnet styret i foretaket.

Kommunedirektørens formelle rolle overfor foretaket er at han/hun kan instruere daglig leder om at iverksettelsen av en sak utsettes til kommunestyret eller fylkestinget har behandlet den aktuelle saken. Videre skal kommunedirektøren i saker som behandles i kommunestyret eller fylkestinget, gis anledning til å uttale seg før styret i foretaket treffer vedtak. Dette henger sammen med det generelle overordnede ansvaret kommunedirektøren har overfor hele kommuneorganisasjonen.

Kommunedirektøren eller dennes stedfortreder og medlem av kommune- eller fylkesråd kan ikke velges til styret i kommunale eller fylkeskommunale foretak. Med «dennes sted-

fortreder» siktes det til personer som, i tillegg til kommunedirektøren, har fullmakt til å beslutte utsatt iverksettelse etter Kommune-loven § 9-16, annet ledd. Dette må vurderes konkret for de aktuelle personene i kommunen eller fylkeskommunen. Det kan være personer som har det som en del av sine oppgaver å tre inn i kommunedirektørens fullmakter, for eksempel i kommunedirektørens fravær, og personer som har disse fullmaktene i bestemte kommunale foretak som faller innenfor hennes eller hans ansvarsområde. Det er kun stillinger i den kommunen eller fylkeskommunen hvor vedkommende har rollen som kommunedirektør, dennes stedfortreder, eller er kommuneråd eller fylkesråd bestemmelsen gjelder. Det er fullt mulig å ha styremedlemmer i kommunale eller fylkeskommunale foretak som har slike roller i andre kommuner eller fylkeskommuner.

21

ANBEFALING 21:

Sørge for at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser til å utøve sin funksjon på en god måte

Det anbefales at kommunen eller fylkeskommunen innenfor rammen av kommunelovens bestemmelser fastsetter regler og etablerer rutiner for kontrollen med selskapene, hvilke dokumenter som uoppfordret skal sendes kontrollutvalget og hvem som har plikt til å sørge for dette.

Kommunestyret eller fylkestinget har kontrollansvar for å sikre at kommunen eller fylkeskommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.

Kontrollutvalget har en lovregulert funksjon som organet utfører på vegne av og for kommunestyret. Kontrollutvalget har derfor også en viktig rolle i kommunens eller fylkeskommunens kontroll med selskapene. Kontrollutvalgets oppgave i forbindelse med selskapskontroll er todelt; en obligatorisk del som benevnes eierskapskontroll og en frivillig del som kan omfatte forvaltningsrevisjon. Det er viktig at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser slik at de har mulighet til å utøve sin funksjon på en god måte.

For at kontrollutvalget skal kunne ivareta sine kontrolloppgaver i selskaper, gir kommuneloven § 23-6 kontrollutvalget både en vidtgående rett til opplysninger og innsyn i selskaper som kommunen eller fylkeskommunen i sin helhet eier

alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner, og en rett til å foreta undersøkelser i slike selskaper.

Denne innsynsretten og retten til å foreta undersøkelser er i kommuneloven av 2018 også gjort gjeldende for virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommunen, enten dette er selskaper eller annet, og enten de er privat eller offentlig eid.

I selskaper med flere eiere bør eierne koordinere sin kontrollvirksomhet, slik at ikke mange eiere iverksetter kontrolltiltak uten å koordinere dette med de andre. Det bør derfor være en dialog mellom eierkommunene eller eierfylkene om hvordan en skal drive selskapskontrollen med selskaper der flere kommuner eller fylkeskommuner er eiere.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som er eiers representant og utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Det er opp til kommunestyret eller fylkestinget å avgjøre

om selskapskontrollen også skal omfatte forvaltningsrevisjon som innebærer systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger. Eierskapskontrollen blir dermed en form for juridisk etterkontroll, blant annet for å vurdere om eierstyringen har vært tilstrekkelig og om den har gitt de resultatene og målene som eier har fastsatt for selskapet.

Etter kommuneloven skal kontrollutvalget minst én gang i valgperioden utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen, som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget, skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med denne vurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll. Planen skal angi hvilke eierinteresser og selskaper som vil kunne være aktuelle for kontroll, og den bør også angi i hvilken grad det er aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Med utgangspunkt i planen, skal kontrollutvalget avgi rapport til kommunestyret eller fylkestinget om gjennomførte kontroller samt resultatene av disse.

De kommunale eller fylkeskommunale foretakene er en del av kommunen eller fylkeskommunen som juridisk person og faller inn under kontrollutvalgets generelle ansvar for å påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, og at det utføres forvaltningsrevisjon av den kommunale eller fylkeskommunale virksomheten i samsvar med kommunelovens bestemmelser. Det anbefales at de kommunale eller fylkeskommunale foretakene blir viet oppmerksomhet når plan for forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet utarbeides og vedtas av kommunestyret eller fylkestinget.²

² Det fremgår av forarbeidene til kommuneloven av 2018 at eierskapskontroll skal utføres av revisjonen i tråd med god kommunal revisjonsskikk (Prop. 46 L (2017-2018) s. 324.

KS
Postadresse: Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Besøksadresse: Haakon VII's gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00

ks@ks.no
www.ks.no

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Porsanger kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	9. desember 2024	J.nr:	KUSEK01707

Sak 61/24

FORELØPIG ÅRSPLAN OG MØTEPLAN 2025

Saksdokumenter:

- Møteplan for politiske møter 2025 – Behandles i kommunestyret 10. desember 2024
- sak 84/24 (vedlagt)

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget tar foreløpig årsplan og møteplan 2025 til orientering, og avventer å vedta årsplan/møteplan 2025 for utvalget inntil kommunestyret har fastsatt møteplan for de andre folkevalgte organene i kommunen.

Kontrollutvalget ber sekretariatet fremme forslag til årsplan/møteplan 2025 for kontrollutvalget, som blant annet tilpasses møteplan for kommunestyret og formannskapet, samt innspill fra kontrollutvalget.

Kontrollutvalget vedtar endelig årsplan og møteplan for 2025 på første møte i utvalget i 2025.

Den endelige årsplanen/møteplanen sendes til kommunen med oppfordring om at kontrollutvalgets møtedatoer tas inn i kommunens politiske møtekalender på kommunens hjemmeside. Det samme gjelder for innkallinger, saksdokumenter og protokoller i tilknytning til kontrollutvalgets møter.

Saksopplysninger:

For å planlegge aktivitetene til kontrollutvalget anbefales¹ utvalget å utarbeide en årsplan/møteplan hvor også viktige aktiviteter legges inn.

¹ Kontrollutvalgsboka kap. 4 Arbeid i kontrollutvalget-Planlegging s. 27

Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan og skal ha et ansvar for løpende kontroll med forvaltningen i kommunen og samt å se til at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Kontrollutvalgets oppgaver er regulert i lov og forskrifter.

Etter kommunelovens § 23-2 skal kontrollutvalget påse at:

- kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
- det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet, og av selskaper kommunen har eierinteresser i
- det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
- vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp

Kontrollutvalget skal videre:

- Gjennomføre risiko - og vesentlighetsvurdering som grunnlag for valg av mulige forvaltningsrevisjonsprosjekter i perioden
- Avgi uttalelse til årsregnskapet
- Følge opp merknader fra revisor (i nummererte brev, eller i årsregnskapet)
- Rapportere resultatene av sin virksomhet til kommunestyret
- Følge opp kommunestyrets vedtak i saker som er rapportert

Kontrollutvalget kan følge opp andre saker ut fra sitt mandat for kontrollarbeid. I løpet av året bør kontrollutvalget planlegge ulike kontrolloppgaver for å etterleve sitt kontrollansvar:

- Orientering fra kommuneledelsen
- Orienteringer fra revisor
- Gjennomgang av møtebøker
- Gjennomgang av KOSTRA rapporteringer, andre rapporter og statistikk
- Virksomhetsbesøk

I tillegg til de pålagte og planlagte oppgavene, kan kontrollutvalget få

- innspill eller pålegg fra kommunestyret om tilsyn og kontroll
- innspill fra medlemmer i kontrollutvalget, kommunaldirektør og ansatte i kommunen,
- henvendelser fra innbyggere
- saker i media
- orientering om statlige tilsyn
- varslinger

Slike innspill og henvendelser vurderes fortløpende av sekretariatet i forhold til kontrollutvalgets mandat. Saker som skal behandles av kontrollutvalget håndteres i tråd med vanlig saksforberedelse og legges til behandling i kontrollutvalget.

Kontrollutvalget i Porsanger kommune bør ha om lag 4 møter i året.

Møtedatoer tilpasses til kommunestyremøter med tanke på tidsmarginer for oversendelse av saker fra kontrollutvalget som skal behandles i kommunestyret. For enkelte saker kan det også være nødvendig eller hensiktsmessig å tilpasse møtedato til når det er møter i formannskapet.

Per 2. desember 2024 er det ikke fastsatt datoer for 2025 for møter i kommunestyret og formannskapet i Porsanger kommune:

Møteplan 2025	Formannskapet	Kommunestyret
Januar		
Februar		
Mars		
April		
Mai		
Juni		
Juli		
August		
September		
Oktober		
November		
Desember		

Sekretariatet foreslår følgende tidsrammer for møtedatoer i 2025 for kontrollutvalget i Porsanger kommune:

Møte 1: **februar/mars**
Møte 2: **mai/juni**
Møte 3: **september/oktober**
Møte 4: **november/desember**

Kontrollutvalgets aktiviteter og oppgaver kan deles inn i følgende kategorier:

- 1) Kontrollutvalgets interne drift og påse-ansvar revisjon generelt
- 2) Påse-ansvar regnskapsrevisjon
- 3) Påse-ansvar forvaltningsrevisjon
- 4) Påse-ansvar eierskapskontroll
- 5) Annet kontrollarbeid

Aktiviteter i forhold til kontrollutvalgets interne drift og overordnede påseansvar planlegges i forhold til rapporteringer til kommunestyret.

Aktiviteter i forhold til regnskapsrevisjon blir planlagt i forhold til revisors overordnede strategi, samt frister fastsatt i lov og forskrift. Aktiviteter i forhold til bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroll og oppfølging av disse blir planlagt i forhold til vedtatte planer i kommunestyret, samt vedtak i kontrollutvalget.

Årsplan og møteplan 2025 – Kontrollutvalget i Porsanger kommune

Møte	Kontrollutvalgets arbeid og påse-ansvar	Regnskapsrevisjon/ Økonomiforvalt-ning	Forvaltnings-revisjon	Eierskaps-kontroll	Orienteringer / Besøk
Møte 1 Februar/ mars	Årsmelding 2024 for kontrollutvalget Årsplan/møteplan 2025 for kontrollutvalget Forslag til reglement for kontrollutvalget Rutiner for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll Kommunikasjons-strategi for kontrollutvalget Eventuelt vedtak om deltakelse på FKT sin fagkonferanse 3.-4. juni 2025 på Gardermoen Eventuelt vedtak om deltakelse på FKT sitt årsmøte 3. juni på Gardermoen Eventuelt internt kurs for KU	Eventuelle nummererte revisorbrev	Orientering om vedtatt Plan for forvaltningsrevi-sjon Status på forvaltnings-revisjon Oppstart av forvaltnings-revisjon nr. 1 i vedtatt Plan for forvaltnings-revisjon 2025-2028 Plan for oppfølging av gjennomførte forvaltnings-revisjoner Rapport etter forvaltningsrevi-sjon – <i>Barn- og ungdomsvern</i>	Orientering om vedtatt Plan for eierskaps-kontroll Status på eierskaps-kontroll Plan for oppfølging av gjennomført eierskapskon-troll	Orientering fra kommune-direktøren om aktuelle tema/saker
Møte 2 Mai/ juni	Eventuelt internt kurs for KU Eventuelt vedtak om deltakelse på kontrollutvalgs-lederskolen del 3, 15.- 16. oktober 2025 på Gardermoen	Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap/årsberet-ning for Porsanger kommune Eventuelle nummererte revisorbrev	Behandle prosjektskisse fra revisjonen, jf. vedtatt oppstart av forvaltnings-revisjon i møte 1		Orientering fra kommune-direktøren om aktuelle tema/saker
Møte 3 September /oktober	Forslag til årsbudsjett 2025 for kontrollarbeidet i Porsanger kommune	Rapport etter forenklet etterlevelseskontroll – regnskapsåret 2024	Oppdragsan-svarlig forvaltnings-revisors		Orientering fra kommune-

	Eventuelt internt kurs for KU	Revisors oppsummeringsbrev i tilknytning til revidering av årsregnskap 2024 Oppdragsansvarlig regnskapsrevisors vurdering av uavhengighet Eventuelle nummererte revisorbrev	vurdering av uavhengighet		direktøren om aktuelle tema/saker
Møte 4 November/ desember	Årsplan/ møteplan 2025 Eventuelt internt kurs for KU	Revisjonsplan/ revisjonsstrategi for regnskapsåret 2025 Revisors risiko og vesentlighetsvurdering i tilknytning til forenklet etterlevelseskontroll – regnskapsåret 2025 Eventuelle nummererte revisorbrev	Eventuell rapport etter bestilt forvaltningsrevisjon Status på forvaltningsrevisjon		Orientering fra kommune- direktøren om aktuelle tema/saker

Sekretariatets vurdering:

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalget tar foreløpig årsplan og møteplan 2025 til orientering, og avventer å vedta årsplan/møteplan 2025 for utvalget inntil kommunestyret har fastsatt møteplan for de andre folkevalgte organene i kommunen. Endelig årsplan og møteplan for 2025 vedtas på kontrollutvalgets første møte i 2025.

Sekretariatet tilrår også at den endelige årsplanen/møteplanen sendes til kommunen med oppfordring om at kontrollutvalgets møtedatoer tas inn i kommunens politiske møtekalender på kommunens hjemmeside. Det samme gjelder for innkallinger, saksdokumenter og protokoller i tilknytning til kontrollutvalgets møter.

Porsanger kommune
Porsáŋggu gielda
Porsangin komuuni

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/52-3

Saksbehandler: Ann Helen Blix Mørland

Sakens gang		
Utvalg	Saksnummer	Møtedato
Administrasjonsutvalg		27.11.2024
Ungdomsråd		28.11.2024
Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne		28.11.2024
Eldrerådet		28.11.2024
Valg- og forretningsutvalg		19.11.2024
Formannskapet		03.12.2024
Kommunestyret		10.12.2024

Møteplan for politiske møter 2025

Kommunedirektørens innstilling

Det settes opp følgende møteplan for politiske møter i Porsanger kommune 2025:

Møteplan 2025	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Juli/ Aug	Sep	Okt	Nov	Des	
Kommunestyret	30.*	27.		24.		19.		25.	30.		11.* ordinære saker	18. Budsjett
Formannskapet/ Valgstyret	14.	11.	4.	8.	6	3.		2. 8. (valgdag)	14.	4.	2.	
Valg- og forretningsutvalg		4.		1.	20.				7.	28.		
Eldrerådet		5.		3.	22.				9.	27.		
Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne		5.		3.	22.				9.	27.		
Ungdomsrådet		5.		3.	22.				9.	27.		
Administrasjonsutvalget		3.			28.				8.	26.		
Arbeidsmiljøutvalget	27.				19.			29.		17.		
Dispensasjonsutvalg - motorferdsel	13.		17.			16.		1.		24.		

*avlyses dersom det blir få saker

Det tas forbehold om at det kan bli nødvendig med endringer underveis i året.

Bakgrunn for saken

Administrasjonen skal, jf. kommunestyrereglement vedtatt 10.02.2022, utarbeide forslag til møteplan for politiske møter, som skal behandles i kommunestyret i desember.

Det er kommunestyret, formannskapet, kommunale utvalg, herunder administrasjonsutvalg, og kommunale råd som skal være med i møteplanen. I tillegg er valgstyret, disp.utvalget og arbeidsmiljøutvalget foreslått satt inn i møteplanen for 2025.

Vurdering

Det er sett til møtegjennomføring i 2024 for å foreslå en hensiktsmessig møteplan for 2025. I forslaget er det lagt opp til 5 fulle møterekker. Det er i tillegg lagt opp til frittstående formannskaps- og kommunestyremøter, med til sammen 10 formannskapsmøter og 8 kommunestyremøter i løpet av året.

Det var i 2024 behov for at kommunestyret behandlet saker tidlig på året, og før første oppsatte kommunestyremøte. Det førte til at formannskapet benyttet delegert vedtaksmyndighet. I møteplanen er det derfor forslag om et kommunestyremøte i slutten av januar.

Med unntak av valgdagen 8.september, vil valgstyrets møter settes til samme dager som formannskapsmøter, og valgstyret innkalles når det er saker til behandling. Med utgangspunkt i valggjenomføringen kan det bli behov for å innkalle valgstyret til ekstra møter underveis. Valg- og forretningsutvalget settes inn i fulle møterekker, men det kan også bli behov for ekstra møter. Møteleder i alle råd/utvalg vil alltid vurdere om det er så få saker til sakslisten at møter skal avlyses.

Kommunelovens § 11-3 beskriver at innkalling til møter skal sendes med rimelig varsel, og Porsanger kommune har praktisert 7 dager frist for råd, utvalg og formannskap, og 10 dager frist for kommunestyret. Dette gir behov for tilstrekkelig antall dager mellom formannskaps- og kommunestyremøter i møteplanen. Så fremt råds-/utvalgsledere godkjenner protokoller kort tid etter møter, vil det ikke være utfordrende at formannskapet er uken etter rådsmøter i de fulle møterekkene.

For å unngå politiske møter 6. februar, men likevel få en full møterekke til å gå opp, foreslås administrasjonsutvalgs- og rådsmøter i februar på en annen ukedag enn ellers i året.

Skoleruten og høytidsdager, inkl. 17. mai, 6. februar og 16. mars, er hensyntatt i møteplanen. Møtene i Vest-Finnmark rådet skal forsøkes hensyntas, men møteplan fra dem er ikke mottatt når saksfremlegget ferdigstilles. Juli og august er satt som møtefrie måneder. Kommunelovens § 14- 3 er ivaretatt i forslaget.

Følgende rammer for møtetidspunkt settes til de ulike organ:

Administrasjonsutvalg	Onsdager	09.00 – 12.00
Ungdomsråd	Torsdager	14.00 – 17.00
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne		10.00 – 13.00
Eldreråd		
Formannskap	Tirsdager	09.00 – 14.00
Kommunestyre	Torsdager	10.00 – 15.00

Det er antall møter i innstillingen, med overnevnte rammer som er brukt for å lage budsjett for møtegodtgjørelser. Dersom antall møter eller rammer endres, vil det være økonomiske konsekvenser som påvirke budsjettet. Møtegodtgjørelse for en full møterekke utgjør totalt ca. kr. 50.000,-. Møtegodtgjørelse pr kommunestyre er ca 20.000,-.

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Porsanger kommune	Saksbehandler:	Tom Øyvind Heitmann
Møtedato:	9. desember 2024	J.nr:	KUSEK01708

Sak 62/24

EVALUERING AV KONTROLLUTVALGETS ARBEID I 2024

Saksdokumenter:

Sekretariatets tilråkning:

Kontrollutvalget ber sekretariatet om å notere ned de momenter som kontrollutvalget trekker fram i sin evaluering.

Saksopplysninger:

I kontrollutvalgets vedtatte årsplan og møteplan for 2024 framgår det at kontrollutvalget skal gjøre en evaluering av utvalgets arbeid i 2024.

I *Kontrollutvalgsboka* (2022) kan man lese følgende om egnevaluering i kontrollutvalg:¹

«Det kan vere nyttig for kontrollutvalet å evaluere eige arbeid jamleg. Målsetjinga er å sørgje for kontinuerleg læring og forbetring ved å fokusere på korleis kontrollutvalet fyller sin kontrollfunksjon.

Kontrollutvalet si samhandling med sekretariatet og revisjonen bør vere ein del av evalueringa.

Evalueringa kan gjerne gjennomførast som ein dialog med revisor og sekretær, dersom dette ikkje er til hinder for at kontrollutvalet kan snakke ope og ærleg om sine erfaringar. Sentrale spørsmål vil vere om kontrollutvalet sine forventingar blir innfridde, om saker blir tilstrekkeleg førebudde, og korleis samhandlinga kan bli endå betre.

Tema for evaluering

- *Blir møta gjennomførte på ein effektiv og engasjerande måte?*
- *Er talet på møte tilstrekkeleg i høve til saksmengda?*

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kontrollutvalgsboka/id2893214/>

- *Klarer kontrollutvalet å fylle kontrollfunksjonen på ein god måte?*
- *Korleis blir utvalet oppfatta av andre sentrale aktørar slik som kommunestyret og administrasjonen?*
- *Er det klåre roller og klår ansvarsdeling mellom kontrollutvalet, kommunestyret og administrasjonen?*
- *Korleis fungerer samhandlinga med revisor?*
- *Korleis fungerer samhandlinga med sekretariatet?*

Det kan skrivast referat frå evalueringa. Dersom ein identifiserer forbetningsområde, bør ein føreslå konkrete tiltak. Evaluering kan gjennomførast ein gong i året, gjerne før årsmelding og årsplan blir utarbeidde, slik at det er mogleg å integrere forbetringstiltak utvalet sin verksemdsplan.»

Kontrollutvalget inviteres med denne saken til å evaluere sitt arbeid i 2024.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget i møtet gjør sin evaluering på grunnlag av blant annet følgende tema/stikkord:

- Antall møter
- Antall saker
- Sakstyper
- Innkalling til møter
- Saksutredningene
- Dokumenter fra revisor
- Møteavviklingen
- Samhandlingen med sekretariatet
- Samhandlingen med revisor
- Samhandlingen med ordfører
- Samhandlingen med kommunedirektør
- Samhandlingen med kommunestyret
- Samhandlingen med innbyggere
- Samhandlingen med media
- Ressurser/kontrollutvalgets budsjett
- Klarer kontrollutvalget å fylle kontrollfunksjonen på en god måte?

Sekretariatets vurdering:

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalget ber sekretariatet om å notere ned de momenter som kontrollutvalget trekker fram i sin evaluering.